

MEZŐTÚR VÁROS POLGÁRMESTERE

Előkészítésben közreműködött:

Biriszló Beáta hatósági osztályvezető

Szendi Ilona szociális csoportvezető

ELŐTERJESZTÉS

Mezőtúr Város Önkormányzata

Képviselő-testületének

2023. december 14-i rendkívüli ülésére

Mezőtúr Város Helyi Esélyegyenlőségi Program 2023-2028. elfogadásáról

Tisztelt Képviselő-testület!

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Eb.tv.) 31. § (1) bekezdése alapján a települési önkormányzat ötévente, öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot (továbbiakban: HEP) fogad el.

Az esélyegyenlőségi program elkészítésére vonatkozó szabályokat a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011.(XII.27.) Korm.rendelet tartalmazza. A HEP elkészítésének részletes szabályait a Belügyminiszter által, az általa vezetett minisztérium honlapján közzétett Módszertani Útmutató tartalmazza.

Mezőtúr Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 2013-2018. időszakra vonatkozó Helyi Esélyegyenlőségi Programját a 172/2013.(VI.27.) határozatával fogadta el. A törvényi előírásoknak megfelelő felülvizsgálatok megtörténtek, majd 2018. december 13-án az újabb öt évre, a 2018-2023-ra szóló esélyegyenlőségi programot fogadott el a Képviselő-testület a 180/2018.(XII.13.) számú határozatával.

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítése során kiemelt figyelmet kellett fordítani:

- a mélyszegénységben élők és romák,
- a gyermekek
- a nők
- az idősek, valamint
- a fogyatékkal élő személyek, helyzetére, esélyegyenlőségére.

A fenti célcsoportok oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetére vonatkozóan kell elkészíteni a helyzetértékelést.

A Program elkészítéséhez az adatok forrásának alapjául az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TeIR), Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatbázisa szolgált, valamint a helyi adatgyűjtések, statisztikák. Ezen túlmenően megkereséssel éltünk az érintett intézmények, szakmai szervezetek, hivatalok felé, akik leírták véleményüket, megfogalmazták javaslataikat HEP kapcsán.

A beérkezett információkat összesítve, illetve a személyes tapasztalatokat felhasználva, 2023. szeptember 29-én HEP fórum megrendezésére került sor. A meghívottak között voltak a járási hivatal, az oktatási nevelési intézmények, a kórház, az Idősek Otthona, a BKTT, valamint a civil szervezetek képviselői. A fórumon összegzésre kerültek a 2018-2023. közötti időszakra elfogadott HEP megvalósult intézkedései:

I. Nők esetében megvalósult intézkedések, programok:

- gyermekgondozás terén: babamasszázs, szoptatás támogatás, szülőklub, szülésre felkészítő program, egészségtudatos kismama kiadvány elkészítése,
- munkavállalás: Kórházban részmunkaidős foglalkoztatás, tanulás, továbbképzések támogatása, pl. Covid idején home office, Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály támogatásai (foglalkoztatás bővítését szolgáló támogatás, bérköltség támogatás, közfoglalkoztatás támogatás, közfoglalkoztatottak elhelyezkedési juttatása); rendezvények: állásbörze,
- bűnmegelőzési tartalmú felhívások kifüggesztése középületekben, közzététele televíziós műsorokban,
- a városi bölcsőde fejlesztésének keretében valósult meg az intézmény kapacitás bővítése, aminek eredményeként 48-tól 60 főre nőtt a bölcsőde befogadó képessége, ez hozzájárul a szolgáltatások minőségi fejlesztéséhez, kapacitások bővítéséhez és a nők munkához való visszatéréséhez,
- ezzel összefüggésben jelenleg támogatási kérelem került benyújtásra és döntésre vár egy új bölcsődei épület felépítése, mellyel újabb 24 gyermek bölcsődei ellátása lenne biztosított Mezőtúron,
- Mezőtúri Református Kollégium 14 férőhelyes bölcsődéje.

II. Romák/mélyszegénységben élők: megvalósult intézkedések, programok

- Adománygyűjtés, pályázati forrásból megvalósuló kirándulások, nyári táborok, Csodaszarvas napközis tábor, Erzsébet tábor.
- Pályaorientációs előadások, pályaorientációs mérések végzése, pályaorientációs napok szervezése, nyílt napok, Útravaló pályázat, Bursa Hungarica ösztöndíj.
- A munkanélküliek álláshoz jutását a „A Humán kapacitások fejlesztése Mezőtúr térségében” támogatta: társadalmi hátrányok csökkentése, minőségi közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása.
- Az EFOP 153 projektben és az EFOP 392 projekt keretében is több hátrányos helyzetű, vagy megváltozott munkaképességű lakos felnőtt képzése valósult meg, emellett a mezőtúri kistérségben több mint 300 ember egyéni fejlesztési terve készült el szociális szakemberek mentorálásával.

III. Gyermek: megvalósult intézkedések, programok

- Az oktatási intézmények az iskolai lemorzsolódással kapcsolatos pályázaton vettek részt.
- Pályaorientációs előadások, felzárkóztató, fejlesztő tehetséggondozó foglalkozások.
- Szexuális felvilágosítással, bűnmegelőzéssel kapcsolatos, drogprevenció, iskolai bullying, online veszélyek témakörben előadások tartása.
- Különbözőségek elfogadtatása- közös fejlesztőmunka.
- „Csemete Nevelde”- Felvilágosító előadások az óvodákban HH és HHH gyermekek szüleinek, családtagjainak.
- Pályaválasztási Kiállítás – „Szakmák világa” élő szakmabemutatók, képzési tájékoztatók.
- Játék- és ruhabörze, adománygyűjtés.
- EFOP392 projekt keretében teljes óvodai nevelési szolgáltatásfejlesztési csomag valósult meg.
- Csoda-Vár központ Óvoda udvarfejlesztése: A projekt keretében 20.000.000 Ft értékben került megújításra az óvoda elavult játszótere.
- Csoda-Vár Központi Óvoda és Szászorszép óvoda – családi szoba kialakítása.
- Harmatcsepp óvoda felújítása zajlik, aminek keretében az infrastrukturális fejlesztések lehetővé teszik az óvoda gazdaságos üzemeltetését és új foglalkozó szoba kialakításával a sajátos nevelési igényű gyerekekkel a külön foglalkozásokat megfelelő helyiség és eszközök biztosításával.

- Az elmúlt 3 évben több száz gyerek ingyenes táboroztatása és ezáltal nyári étkeztetése valósult meg, melyből sokan hátrányos helyzetű gyerekek voltak.
- A fenti projektet hozzájárultak az iskolán kívüli szabadidő minőségi és élményszerű eltöltéséhez, lehetőséget biztosítottak szakkörökön, kompetencia fejlesztő programokon való ingyenes részvételhez.
- A TOP531 projekt keretében számos családi program valósult meg, a civil szervezetek kezdeményezéseink támogatása mellett.
- Ifjúsági Klub létrehozása.
- Ifjúságbarát Önkormányzat: 2022. (megyei díjazás).

IV. Idősek: megvalósult intézkedések, programok

- nyugdíjas klubokban egészségfejlesztő előadások, gyógytorna
- gyalogló klub
- fokozott figyelem az egyedül élő, vagy külterületen élő idős emberekre: Sértett Védelmi Program, SZEM mozgalom, áldozattá válással kapcsolatos tájékoztatás (rendőrség, polgárőrség)
- a TOP-4.2.1-15-JN1-2016-00002 azonosítószámú, „Magas színvonalú szociális alapszolgáltatáshoz való hozzáférhetőség biztosítása Mezőtúron” című európai uniós projekt a kertvárosban található Makk József utca 34-36. szám alatt egy új, a kor követelményeinek mindenben megfelelő, 30 fő befogadására alkalmas, idősek nappali ellátást célzó épület került felépítésre
- a Fóti úti idősek otthona átadásra került, kisbusz vásárlása
- XVII. úti idősek nappali otthonának akadálymentesítése
- „Kattints rá Nagyira” program - számítógép használatának alapjai
- aktív klubélet: amatőr művelődési közösségek, egészségmegőrzéssel foglalkozók, egészséges életmóddal foglalkozók, érdekvédelmi csoportok, szabadidős közösségek, hagyományörzést célzó közösségek.
- Idősbarát Önkormányzat díj: 2016, 2019, 2021, 2023 megyei díjazás, 2021-ben országos elismerés is

V. Fogyatékkal élők: megvalósult intézkedések, programok

- Középvületek akadálymentesítése
- Szűrővizsgálatok

- Támogató szolgálat
- Idősek nappali ellátása
- Ügyintézésben segítségnyújtás
- Helyi adó kedvezmény: *Az adóalany 50% mértékű kommunális adókedvezményben részesül Htv. 12. § (1) bekezdése szerinti adótárgyanként ha:]*

„c) Az adóalany és a vele közös háztartásban élő közeli hozzátartozó, aki jogszabály alapján súlyosan fogyatékos személynek vagy súlyos mozgáskorlátozott személynek minősül.”

Minden célcsoportot érintő intézkedések, programok:

- szűrővizsgálatok, gyógytorna (EFI)
- EFI- Lelki Egészségközpont (EFI)
- egészséges életmód, diéta, káros szenvedélyek – előadások (EFI)
- élelmiszeradományok közvetítése
- közösségi, kulturális programok.

A HEP fórumon megállapításra került, hogy a gyermekek és az idősek célcsoportja vonatkozásában nagyon sok program, fejlesztés megvalósult az elmúlt időszakban. A nők, romák és mélyszegénységben élők vonatkozásában még szükség van további fejlesztésekre, adatgyűjtésekre. A leginkább fejlesztendő terület a fogyatékkal élők célcsoportja.

A fórumon új javaslatok is megfogalmazódtak a 2023-2028-as HEP elkészítéséhez:

- esélyegyenlőségi célok folyamatos megvalósítása
- romák hátrányos helyzetének javítása, megfelelő oktatáshoz való hozzáférés erősítése
- gyermekvédelem erősítése
- idősek elszigetelődésének megelőzése
- nők: család és munkahely közti egyensúly megteremtése
- fogyatékkal élők életminőségének javítása
- a város és az EFI közös szervezésében egészségfejlesztő programok megvalósítása
- városi szintű szülői fórum, klub létrehozása, havi szintű működtetése (egészséges életmód, gyermeknevelés, bűnmegelőzés, segítségnyújtás)
- Tanoda indítása
- intézmények közötti információáramlás segítése

- Az ÚJ TOP PLUSZ 312 projekt keretében az úJVárosi akcióterületen az alábbi programok szervezése tervezett az ott élő célcsoportnak:

Roma lány program keretében 15 fő, 7-18 –éves korú lány mentorálására kerül sor minimum egy éven át. A projekt keretében kötelező a bevont gyerekek részére egészségügyi előadások, szűrések, tanácsadások szervezése az egészségtudatosság erősítése és a prevenció jegyében, valamint természetbeni juttatásként havonta kapnak majd sport, eü./tisztasági csomagokat, igényeiknek megfelelően.

Emellett az egész akcióterület vonatkozásában drogprevenációs előadás szervezésére fog sor kerülni, valamint több családi egészség-és sportnap szervezése valósul majd meg.

- fogyatékkal élők célcsoport részére külön egyeztetést tartani (civil szervezetek, család- és gyermekjóléti szolgálat, idősök nappali ellátása, egyházak, Baptista Tevékeny Szeretet Misszió, szülők, családok bevonása)
- járási hivataltól adatkérés (ápolási díj)
- kérdőív készítése azon családok részére, ahol fogyatékkal élő személy ellátásról kell gondoskodni – problémák feltárása
- lehetséges problémák: óvodai nevelés, iskoláztatás, egészségügyi ellátás, munkavállalás, közlekedés, mindennapi élet (bevásárlás, gyógyszerek kiváltása pl.), fejlesztéshez való hozzájutás
- esélyegyenlőségi családi nap szervezése.

A fórumon megfogalmazott problémákat, javaslatokat hasznosítva készült a 2023-2028-as HEP. A cél az volt, hogy a célcsoportok tekintetében megmutassa azokat az irányokat, eszközöket, amelyekkel az érintett célcsoport életminősége javítható. A helyzetelemzésben feltárt problémákra fókuszálva próbál megoldást kidolgozni.

Köszönet illet valamennyi szervezetet, intézményt, aki írásban kifejtett véleményével, ötleteivel, a fórumon történő személyes megjelenésével, tartalmas hozzászólásával segítette a következő öt évre vonatkozó HEP elkészítését.

Mezőtúr Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja 2023-2028. a határozati javaslat mellékletét képezi. Fentiek alapján kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztést megtárgyalni és az alábbi határozati javaslatot elfogadni szíveskedjen.

Mezőtúr, 2023. december 6.

Szűcs Dániel
polgármester

Mezőtúr Város Önkormányzata**...../2023.(XII.14.) képviselő-testületi határozata****Mezőtúr Város Helyi Esélyegyenlőségi Program 2023-2028. elfogadásáról**

Mezőtúr Város Képviselő-testülete Magyarország Alaptörvénye 32. cikk (1) bekezdés b) pontja alapján – figyelemmel a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 10.§ (1) bekezdésére, valamint az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. §-ára, továbbá a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011.(XII.27.) Korm.rendeletben foglaltakra - az alábbi határozatot hozza:

1. Mezőtúr Város Önkormányzata Képviselő-testülete „Mezőtúr Város Helyi Esélyegyenlőségi Program 2018-2023.” című dokumentumot az előterjesztés melléklete szerint elfogadja, és egyúttal felhatalmazza a polgármestert annak aláírására.
2. Mezőtúr Város Önkormányzatának Képviselő-testülete felkéri a polgármestert, hogy az 1. pontban foglalt döntésről az érintetteket tájékoztassa, továbbá gondoskodjon a nyilvánosság biztosához szükséges intézkedések megtételéről.

Felelős: Szűcs Dániel polgármester

Határidő: 2023. december 31.

A határozat végrehajtásában közreműködik:

Mezőtúri Közös Önkormányzati Hivatal Hatósági Osztálya

A képviselő-testület határozatáról értesül:

1. Szűcs Dániel polgármester, Helyben
2. Patkós Éva alpolgármester, Helyben
3. dr. Enyedi Mihály jegyző, Helyben
4. dr. Balla Vilmos, aljegyző Helyben
5. Mezőtúri Közös Önkormányzati Hivatal Hatósági Osztály, Helyben
6. Képviselő-testület tagjai, Helyben
7. Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság Észak-Alföldi Társadalmi Esélyteremtési Igazgatóság
5000 Szolnok, Kellner Gyula utca 2-4.

Mezőtúr, 2023. december 14.

Szűcs Dániel
polgármester

dr. Enyedi Mihály
jegyző

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program**

Mezőtúr Város Önkormányzata

2023-2028.

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
Bevezetés	3
A település bemutatása	4
Értékeink, küldetésünk	12
Célok	14
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	17
1. Jogsabályi háttér bemutatása	17
2. Stratégiai környezet bemutatása	23
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	26
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	67
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	119
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	132
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	146
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	160
9. Helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	164
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	166
1. A HEP IT részletei	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	166
Jövőképünk	171
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	176
3. Megvalósítás	181
3.1. A megvalósítás előkészítése	181
3.2. A megvalósítás folyamata	182
3.3. Monitoring és visszacsatolás	186
3.4. Nyilvánosság	186
3.5. Kötelezettségek, felelősség	187
3.6. Érvényesülés, módosítás	189
4. Elfogadás módja és dátuma	190

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 2021. június 30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” című dokumentum szerint átdolgozva Mezőtúr Város Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) értelmében minden helyi önkormányzatnak öt évre szóló települési esélyegyenlőségi programmal kell rendelkeznie. Ezen dokumentum megléte és betartása a feltétele annak, hogy a helyi önkormányzat bármely hazai vagy európai uniós támogatásban részesülhessen összhangban az esélyegyenlőségi elvű támogatáspolitikai filozófiájával.

Az esélyegyenlőségi program a településen feltárt esélyegyenlőségi problémákra reagál, és beavatkozásokat tartalmaz azok kezelésére. Mezőtúr Helyi Esélyegyenlőségi Programjának első része a Helyi Esélyegyenlőségi Helyzetelemzés, mely áttekinti a város hátrányos helyzetű társadalmi csoportjainak oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetét, a teljes lakossághoz viszonyított állapotát. A helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében a dokumentum második részében a tervezett beavatkozások leírása szerepel. A helyzetelemzés során beazonosított problématerületeken alapuló intézkedési terv célja olyan beavatkozások tervezése, amelyek a felvetett problémákra megoldást nyújtanak.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait (pl. Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció), valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését.

Az önkormányzat vállalja, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés a Helyi Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Története

„Mezőtúr egyszerű, vidéki, de igazi magyar város, hol az elmúlt évtizedek embereiben a magyar lélek sok jellegzetes vonása ki volt kristályosodva... Aki ide jön, annak számolni kell a túri porral, a túri sárral; de akinek a szeme a rögökön felül tud emelkedni, meglátja a por felett a mélységes, mindennél fenségesebb túri csillagos eget.” (Varga Gábor)

Mezőtúr a régészeti leletek tanúsága szerint már a történelem előtti időkben is folyamatosan lakott hely volt, de arra vonatkozóan, hogy a város alapjait kik és mikor rakták le, nincsenek adataink. Az első írásos emlékek az 1205-1235 közötti időkből valók. Thur, Túr, Nagy-Túr, Tisza-Túr, Mező-túr néven említik a különböző oklevelek. A 14. században az árutermelés kibontakozásával kedvezőbb helyzetbe került a környező településekkel szemben. A túri rév fontos városfejlesztő tényezővé vált, hiszen itt kezdődött az egyetlen járható út a Sárrét mocsárvilágán át (itt vezetett keresztül az út Erdélyből Budára). A településnek 1378-ban Nagy Lajos király, aki maga is több ízben megfordult itt, mezővárosi rangot adott. Erre utal a város címerében az Anjou-liliom.

Mint mezőváros vásártartási jogot kapott, földesurának egy összegben, pénzben róttá le adóját, vámmentességet, sőt vámszedési jogot élvezett. A XV. században már híres és látogatott vásárai voltak, ezek közül a leghíresebbek az állatvásárok, de kereskedtek gabonával, borral is. A kereskedelem mellett jelentős volt a kézművesipar. Tímárok, korsósok, csizmadiák, szűcsök termékei is megjelentek a vásárokbán.

A vásárok jelentősége a török hódoltság idején, a következő századokban tovább nőtt. A török gyakran katonasággal is gondoskodott védelméről. A város a török hódoltság (1562-1692) alatt – mint a szolnoki szandzsákhhoz tartozó birtok – fegyvertartási jogot kapott. A török kiűzése és a Rákóczi szabadságharc idején nagyon súlyos időszakot éltek át a túriak. A Nagy Lajostól és Mátyástól kapott privilégiumaikat a későbbiekben jól kamatoztatták. A város ismét fejlődésnek indult, ipara, kereskedelme ismét fellendült. A fejlődés meghatározó eleme a mezőgazdaság volt. A város iparosai céhekbe tömörültek, és messze vidékkel tartottak kapcsolatot. Idővel a belterületen élő lakosság polgárosodó életformája új iparágak megtelepedését tette lehetővé. Az itt élő népet mindig az erős szabadságvágy jellemezte. Ez a nép „tűzbe ment” városáért, egyházáért, ezért tartották rebellis városnak, amit meg kell zabolázni. E miatt fejezték le és négyelték fel – királyi végzés alapján –

1753-ban, helyben a 34 éves nemest, Törő Pált, a lázadásszervezőt. Ezért szállta meg Túr városát lovas katonaság. Ellátásukról természetesen az itt élőknek kellett gondoskodni. Folyamatosan romlott a város anyagi helyzete, s a megnövekedett földesúri terhek miatt a földesurakkal is rosszabbodott a lakosság kapcsolata. Mezőtúr lakosai 1848-ban már mint szabad polgárok lépték át az új korszak küszöbét. Az 1848-as események nagy hatással voltak a városra. A túriak ott voltak a délvidéki, a kassai harcokban, a szolnoki csatában Damjanich mellett. De ott voltak a Budai vár visszafoglalásánál is. Kossuth kétszer fordult meg a városban, és a róla elnevezett Czebe-Teleki-ház vendége volt. A '48-as szabadságharcban nagy volt e vidék embervesztesége és a megtorlás elől bujdosók száma. A kiegyezés után a városban kialakult egy főleg a jómódú parasztságból álló 48-as beállítottságú, szavazati joggal rendelkező réteg. Számukra 1848-al minden további haladás megszűnt, minden megállt és bármilyen változás károsnak tűnt. A legnépesebb volt a nincstelenek rétege (kubikusok, napszámosok stb.). A 19. században a tőkés fejlődés nem kedvezett a település kisiparának, a századfordulóra az addig kisebb Szolnok már elhagyta Mezőtúrt. A város a két világháború alatt sokat nélkülözött és szenvedett, mivel a termelt javak nagy részét a frontra küldték ki. A felszabadulás után a magánkézben levő gyárat és földeket államosították, termelőségüket szerveztek, amely még kedvezően hatott a város fejlődésére. A város iparát csekély mértékben fejlesztették, de végül is megmaradt mezőgazdasági városnak. A technikai színvonal emelkedése, a gépesítés következtében jelentős munkaerő szabadult fel, egyre nagyobb gondot okozott az elvándorlás. A 70-es években ugyan létrejöttek közép üzemek is, ezáltal némiképp megállt az elvándorlás, de a település ma is küzd azzal, hogy a fiatalok nem térnek vissza a városba, kevés a munkalehetőség. A rendszerváltást követően leginkább a szolgáltatóiparban működik a vállalkozások legnagyobb része, de jelentős az iparban, illetve az építőiparban tevékenykedők száma. Az utóbbi években fellendülést mutat a mezőgazdasági ágazat is, egyre többen térnek vissza a mezővárosi hagyományokhoz.

Mezőtúr meghatározó kulturális központ volt a környező települések között. „Kis-Debrecennek” is nevezték, mivel 1530-ban itt épült a debreceni után a Tiszántúl legjelentősebb oktatási intézménye, a mai Református Kollégium.

Földrajzi – társadalmi helyzet

Mezőtúr Jász-Nagykun-Szolnok megyében, a Budapest – Szolnok – Békéscsaba - Arad vasúti fővonal mellett, a Hortobágy-Berettyó főcsatorna partján található. A Mezőtúri járás központja, lakosainak száma 16.146 fő. Külterülete igen kiterjedt. A város a közúti megközelíthetőséget tekintve a 46-os másodrendű főútvonal mellett fekszik, autópálya, elsőrendű főútvonal nem érinti a települést. A város területén folyó Hármaskörösön és a Hortobágy-Berettyó főcsatornán személyszállítás nincs. A Hármaskörösön kis mértékű áruszállítás van, de a városnak nincs kiépített áruszállításra alkalmas kikötője.

Mezőtúr az átlagtól jobb mezőgazdasági termelőhely adottságokkal rendelkezik az Észak-alföldi régióban. A termőterület átlagos aranykorona értéke: 22,5. A mezőgazdasági terület részaránya az összterületből közel 86%. A termőterület közel 97%-a mezőgazdasági művelés alatt áll.

Mezőtúron 77 bejegyzett civil szervezet működik - köztük 5 önkormányzati kezdeményezésű alapítvány – valamint számos informálisan szerveződő öntevékeny csoport. A szervezetek működését az önkormányzat pályázati kiírásokkal, alkalmi ingatlan-használattal támogatja. A “civil” élet meghatározó a városban. A szervezetek maguk és gyakran az Önkormányzattal közösen szerveznek programot, vesznek részt pályázatokon. A város vezetése kiemelten fontosnak tartja a velük való együttműködést.

Mezőtúr a 2004-ben létrehozott Berettyó-Körös Többcélú Társulás központja. A társulás elsősorban szociális jellegű feladatokat lát el, ezzel szolgálva a térség lakosságát.

Demográfiai helyzet

Az alábbiakban bemutatjuk Mezőtúr lakosságát az elmúlt 5 év adatai alapján. Lakónépesség fogalma a KSH definíciója szerint: „az adott területen lakóhellyel rendelkező, és másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma.” Azaz az adott területen ténylegesen élő, jelenlévő, népesség (be nem jelentett lakó vagy tartózkodási hely változásokból eredő torzításokkal).

Állandó népesség fogalma a KSH definíciója szerint: „az adott területen lakóhellyel rendelkező személyek száma.” A kettő szám között van különbség.

A táblázatok adatai az egyes évek év végi adatait tartalmazzák a Központi Statisztikai Hivatal (továbbiakban: KSH) területi statisztikai adatainak rendszeréből. Mezőtúr lakónépessége 2022 év végén 15.644 fő. Az 1. számú táblázat alapján megállapítható, hogy a lakosság szám igen jelentős mértékben csökkent az elmúlt 33 évben: míg 1990-ben közel 20.700 lakosa volt a településnek, 33 év alatt 5.056 fős, közel 25%-os népességfogyás volt tapasztalható. Mezőtúron, a népességfogyás kiugróan magas mértéke nemcsak az alacsony születésszámnak és az elöregedésnek köszönhető, hanem jelentős mértékben az aktív korúak elvándorlásának is. A jellemzően nagyobb városokba – megye- és régióközpontokba –, a fővárosba, illetve külföldre irányuló elvándorlást nem pótolja a környező kistelepülésekről történő betelepülés sem.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2017	16 086	bázis év
2018	16 011	99,53%
2019	15 935	99,53%
2020	15 699	98,52%
2021	15 500	98,73%
2022	15 644	100,93%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

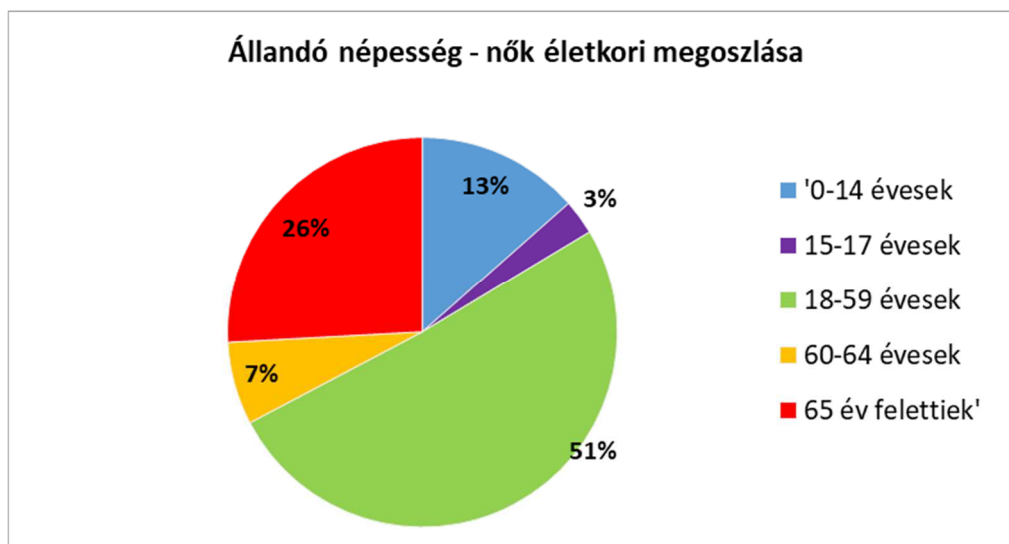
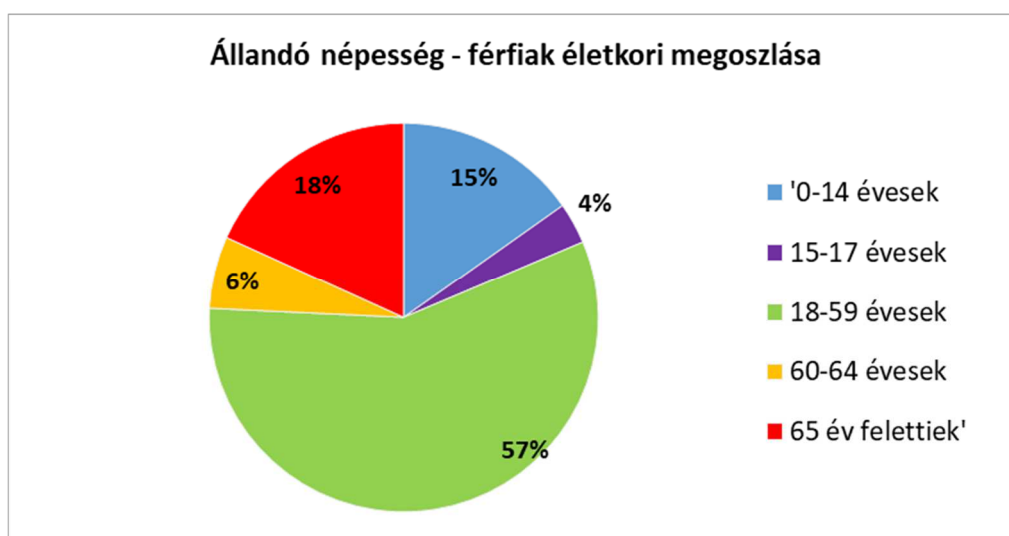

A 2. számú táblázat adatai szerint 2020 évben az állandó népesség 20,3%-a gyermekkorú, 60,4%-a aktív korú, 22,1%-a 65 év feletti.

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2020)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	8 086	8 508	16594	48,73%	51,27%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			470	2,83%	

0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	1 229	1 147	2376	7,41%	6,91%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	276	247	523	1,66%	1,49%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	4 620	4 331	8951	27,84%	26,10%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	489	583	1072	2,95%	3,51%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	1 472	2 200	3672	8,87%	13,26%

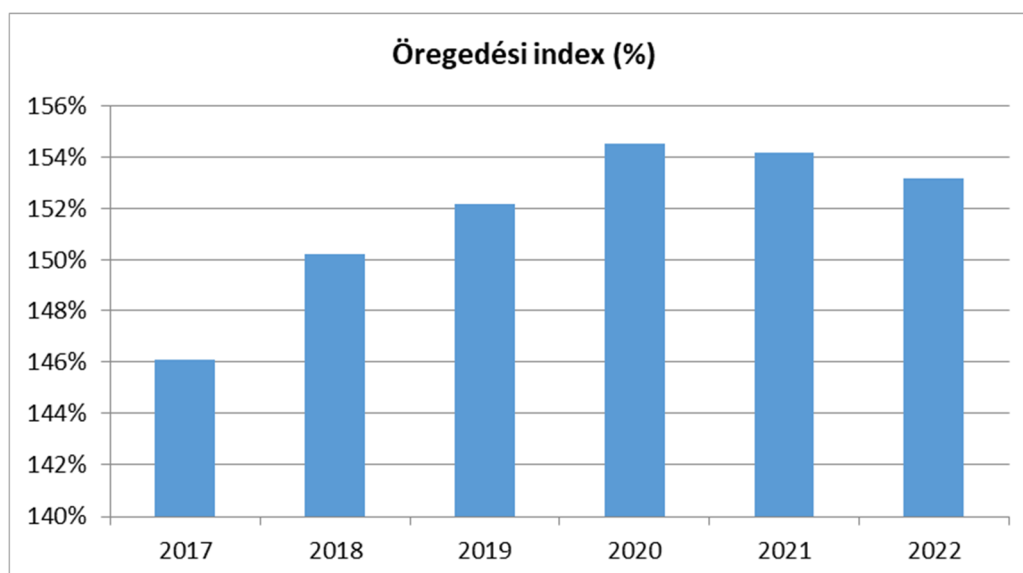
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az alábbi adatokból látható, hogy a lakosság fokozatosan öregszik, a gyermekkorú lakosság száma csökken, ami problémát okoz a jövedelemtermelő és a jövedelemfogyasztó csoportok között, mivel kevesebb jövedelemtermelőnek kell több jövedelemfogyasztót eltartania.

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2017	3 535	2 420	146,07%
2018	3 587	2 388	150,21%
2019	3 658	2 404	152,16%
2020	3 672	2 376	154,55%
2021	3 679	2 386	154,19%
2022	3 665	2 393	153,16%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A halálozások és az elvándorlások száma több évben is meghaladta a születések és a belföldi vándorlások számát, így a lakosságszám változásai többször is az elvándorlás és a halálozási arány növekedését mutatta.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2017	-5,06
2018	2,37
2019	3,01

2020	-7,65
2021	1,15
2022	1,36

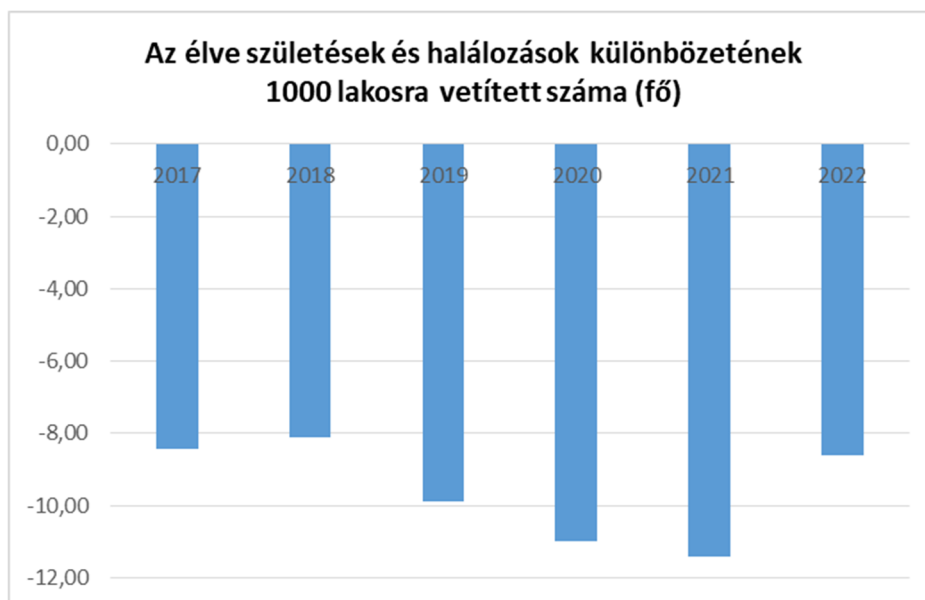
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

Év	Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2017	-8,45
2018	-8,10
2019	-9,89
2020	-11,00
2021	-11,41
2022	-8,62

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Értékeink, küldetésünk

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. § (1) bekezdés kötelezi az önkormányzatokat arra, hogy helyi esélyegyenlőségi programot fogadjanak el.

Mezőtúr Város Önkormányzatának Képviselő-testülete és szervei döntésein keresztül fejezi ki elkötelezettségét az esélyegyenlőség területén, hiszen a jogszabályokban meghatározott, ilyen irányú kötelező feladatok ellátásán túl a település nem önkormányzati fenntartású intézményeivel, társszervekkel, civil szerveződésekkel, egyházaival, önszerveződésekkel, társulásaival, egyesületeivel és alapítványokkal közösen (gyakorta azok anyagi támogatása mellett) törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét a társadalmi élet minden területén.

A település az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége során mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet játszanak, elősegítve ezzel a település lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is.

Értékként kezeljük:

Szolidaritás

Településünk közösségének minden tagjának érdeke a szolidaritás erősítése, amely nagyban elősegítheti a hátrányos helyzetű csoportok, fogyatékosokkal élők társadalmi integrációját, foglalkoztatási és érvényesülési lehetőségeit. Ennek érdekében a fennálló fizikai és információs akadályokat meg kívánjuk szüntetni.

Méltányos és rugalmas bánásmód

A megkülönböztetés tilalma, az egyenlő bánásmód elve nem alkalmas az összes létező egyenlőtlenség megszüntetésére. Olyan pozitív, méltányos és rugalmas intézkedések kidolgozására törekszünk, amelyek elősegítik az érintettek társadalmi és foglalkoztatási pozíciójának javulását, megőrzését.

A pozitív diszkrimináció lehetősége

Az EU lehetővé teszi a nemek szerinti eltérő bánásmód alábbi formáit, ha annak célja kizárólag az, hogy kiküszöbölje a múltban elszenvedett hátrányos megkülönböztetés hatásait. A pozitív diszkrimináció csak egy lehetőség, amire az EU nem kötelezi a tagállamokat.

A gyakorlat azt mutatja, hogy a hazánkban is egyre gyakrabban élnek a pozitív diszkrimináció eszközével, mert a diszkrimináció pusztá tilalmánál többre van szükség az előítéletek leküzdéséhez. A pozitív diszkriminációt leggyakrabban a munkaerő-piaci érvényesülés és a közéletben való részvétel segítésére alkalmazzák.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program célja, hogy Mezőtúr város lokális társadalmának tagjai, kiemelten a döntéshozói és a szakapparátus dolgozói számára összefoglalja a hátrányos helyzetű csoportok érvényesülésével kapcsolatos problématerületeket, kijelölje a megoldandó feladatokhoz kapcsolódó tevékenységeket és útmutatóval szolgáljon a program hatékony megvalósításához szükséges attitűdök kialakításában. Nemcsak egzakt elemzést és projektszemléletű intézkedési tervet tartalmaz tehát a dokumentum, hanem szemléletében is képviselni kívánja azon álláspontot, mely szerint az esélyegyenlőség érvényesítése nem pusztán egy kötelezően megszabott követelmény teljesítése, hanem a helyi közösség hosszú távú érdeke is. A lokális társadalom szempontjából ugyanis felelőtlen pazarlásnak számít az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozó személyek szabad potenciáljának, munkaerejének, közösségalkotó energiájának a parlagon hagyása.

Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele a diszkrimináció és a szegregáció különböző formáinak a visszaszorítása. Az egyenlő bánásmód megsértése számos hátrányos helyzetű csoport esetében megfigyelhető jelenség. Mezőtúr Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja kiemelten foglalkozik a fogyatékkal élő személyek, a gyermekek, a nők, az idősek és a romák/mélyszegénységben élők esélyegyenlőségének biztosításával, ám relevancia esetén további esélyegyenlőségi célcsoportok beazonosítását is felvállalja, reagálva a helyi sajátosságokra. A program tehát azon csoportokra fókuszál, melyek tagjai számára a sikeres életvezetés és társadalmi integráció esélye a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad a különböző területeken jelen lévő hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül.

A program kiemelt figyelmet fordít:

- az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítésére a helyi önkormányzat döntéshozatalában, illetve az általa fenntartott vagy támogatott intézményekben, és az önkormányzat által ellenőrzött szolgáltatások körében;
- a nevelés, oktatás területén tapasztalható szegregáció, hátrányos megkülönböztetés felszámolására;
- a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítására;
- a munkaerőpiaci szegregáció visszaszorítására, a hátrányos helyzetűek foglalkoztatási esélyeik javítására;
- a lakóhelyi szegregáció felszámolására;
- a hátrányos helyzetű csoportok tagjai részvételének elősegítésére a döntéshozatalban, a közügyek irányításában.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program hosszú távú célkitűzése, hogy Mezőtúr olyan település legyen, ahol egyetlen lakost sem érhet neme, faji hovatartozása, bőrszíne, nemzeti vagy etnikai kisebbséghez való tartozása, nemzetisége, anyanyelve, fogyatékosága, egészségi állapota, vallási, vagy világnézeti meggyőződése, politikai vagy más véleménye, családi állapota, anyasága/terhessége vagy apasága, szexuális irányultsága, nemi identitása, életkora, társadalmi származása, vagyoni helyzete, foglalkoztatási jogviszonya, érdekképviselőhez való tartozása vagy egyéb helyzete miatt hátrányos megkülönböztetés, zaklatás, jogellenes elkülönítés.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Célunk, hogy Mezőtúr városa olyan település legyen, ahol elsődleges alapelvként érvényesül, hogy minden ember egyenlő. Célunk továbbá, hogy közvetlen vagy közvetett diszkrimináció, illetve hátrányos megkülönböztetés senkit se érjen, se faji, se etnikai, nemzetiségi, vallási, nemi, életkor, családi állapot, fogyatékoság vagy más okból fakadóan.

Fontos, hogy a jogok érvényesülését, a megfelelő képviselést és az elismerést, embertársaink tiszteletben tartását minden fórumon, intézményben és a helyi munkáltatóknál is alapvető célul tűzzük ki.

Mezőtúr Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkrimináció mentességet,
- szegregációmentességet
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).
- a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

Emellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, amelyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) tartalmazza. A HEP-ben olyan intézkedéseket igyekeztünk megfogalmazni, amelyek teljesíthetőek, de előremutatóak az egyes célcsoportok tekintetében.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat. A 2023-2028 HEP elkészítését HEP fórum előzte meg 2023. szeptember 29-én, melyre meghívást kaptak, és igen szép számmal képviseltették magukat a célcsoportok képviselői: járási hivatal, oktatási, nevelési intézmények vezetői, rendőrkapitányság, civil szervezetek, kórház, védőnők, család- és gyermekjóléti szolgálat, idősek otthona. A fórum célja egyrészt az előző évek összegzése, a megvalósult feladatok ismertetése, másrészt a következő évekre vonatkozó célkitűzések megfogalmazása volt. Ezen túlmenően még egy nagyon fontos jelentőséggel bírt a HEP fórum: a város szakemberei egy asztalnál ülve, közösen beszélhettek nemcsak a problémákról, hanem az elért sikerekről, megismerhették egymás tevékenységét. Ez lehet az alapja a következő HEP sikerének, az együttműködésnek, az együtt gondolkodásnak, a közös munkának.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkóztatási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkóztatási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

Közösségi jog

Az egyenlő esélyek biztosítása az Európai Unió egyik legfontosabb politikai célja. Az egyenlő esélyek biztosítására irányuló közösségi politika az európai integráció kezdete óta a Közösség napirendjén szerepel. A közösségi munkajog és a munkahelyi egészség- és biztonságvédelem mellett a közösségi szociális jog azon területe, ahol a tagállamok szabályozásának harmonizációjára került sor.

Az egyenlő esélyek politikája szempontjából a Közösség története három, erősen különböző időszakra bontható:

- 1957 és 1975 között a Közösség kizárólag az egyenlő munkáért egyenlő bér elvének biztosítására törekedett, kevés sikerrel.
- 1975 és a 80-as évek vége között fokozatosan a közösségi szociálpolitika legkidolgozottabb és legsikeresebb területévé vált az egyenlő bánásmód tagállami szabályainak harmonizálása, amely újabb és újabb területeken érezteti hatását.
- A 80-as évek végétől napjainkig egyre markánsabban megjelenő esélyegyenlőségi koncepció túllép az egyenlő bánásmód garantálásán, és pozitív programokkal, valamint pozitív diszkriminációval igyekszik valódi esélyegyenlőséget biztosítani.

Az Európai Bizottság 2004 májusában tette közzé az "Esélyegyenlőség és diszkrimináció mentesség a kibővített Európai Unióban" című Zöld Könyvet, amelyben konzultációra hívta az érintett szervezeteket, szereplőket. Ezek a konzultációk megerősítették azt az álláspontot, amely szerint kiemelkedően fontos mind az esélyegyenlőség, mind a diszkrimináció elleni küzdelem terén megvalósuló közösségi akciók kezdeményezése, beleértve az Európai Unió antidiszkriminációs jogalkotása hatásának maximalizálását.

A diszkrimináció elleni fellépéssel és az esélyegyenlőséggel kapcsolatos törekvéseket a mindenki számára irányadó Esélyegyenlőségi Keretstratégia foglalta magába. Ennek nyomdokaiba lépett a 2007-től 2013-ig terjedő időszakra vonatkozó egységes szerkezetbe foglalt, egy közösségi akcióprogramként megfogalmazott PROGRESS közösségi program.

Az EU Alapjogi Chartájának 21. cikke tiltja a hátrányos megkülönböztetés minden formáját, azaz többek között a nem, faj, szín, etnikai vagy társadalmi származás, genetikai tulajdonság, nyelv, vallás vagy más meggyőződés, politikai vagy más vélemény, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés, fogyatékoság, életkor vagy szexuális irányultság alapján történő megkülönböztetést. A megkülönböztetés tilalma és az alapvető jogok védelme az uniós jogrend fontos eleme. Egyes csoportok megkülönböztetése ennek ellenére sajnos még mindig előfordul az Unióban. Az Európai Parlament elkötelezetten küzd e probléma megoldásáért, és az egyenlőség előmozdításáért az uniós jogszabályokban és politikákban.

Magyarországi jogi háttér

Magyarország Alaptörvényének XV. cikke meghatározza, hogy a törvény előtt mindenki egyenlő és minden ember jogképes. Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. A nők és a férfiak egyenjogúak. Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti. Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

Az Országgyűlés elismerve minden ember jogát ahhoz, hogy egyenlő méltóságú személyként élhessen, azon szándékától vezérelve, hogy hatékony jogvédelmet biztosítson a hátrányos megkülönböztetést elszenvedők számára, kinyilvánítva azt, hogy az esélyegyenlőség előmozdítása elsősorban állami kötelezettség megalkotta a 2003. évi CXXV. törvényt az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról.

Az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülése és az esélyegyenlőség előmozdítása, mint szabályozási tárgy nem előzmények nélküli a magyar jogban. A törvény megalkotásáig azonban a hatályos szabályozás nélkülözötte az egységes fogalomhasználatot, és nem biztosított megfelelő eszközöket a jogsértésekkel szembeni fellépéséhez. Ezért volt szükség egy olyan általános antidiszkriminációs törvény megalkotására, amely egyrészt a már meglévő szabályokat koherenssé teszi, másrészt kitölti azokat a réseket, amelyek a szabályozásban mutatkoztak, harmadrészt pedig megfelelő eljárási rendelkezéseket biztosít a jogsértésekkel szembeni fellépéshez.

Az egyenlő bánásmód követelménye a kötelezettekől azt kívánja meg, hogy tartózkodjanak minden olyan magatartástól, amely bizonyos tulajdonságaik alapján egyes személyek vagy személyek egyes csoportjaival szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést, megtorlást, zaklatást vagy jogellenes elkülönítést eredményez. Alapvetően tehát az egyenlő bánásmód követelménye az

egyik oldalon negatív kötelezettséget jelent: a kötelezettek nem sérthetik meg mások egyenlő emberi méltóságát. A jogosultak vonatkozásában ugyanakkor ez azt eredményezi, hogy mindenkinek jogosultságként kikényszeríthető igénye van arra, hogy őt egyenlő méltóságú személyként kezeljék. Ennek megfelelően az államnak az egyenlő bánásmód követelménye tekintetében a jogsérelmet elszenvedők számára elsősorban a jogsérelmekkel szembeni fellépés eszközrendszerét kell biztosítania.

Az eleve hátrányos helyzetben lévő személyek formálisan egyenlőként való kezelése ugyanakkor a hátrányos helyzet konzerválásával járna. Ahhoz, hogy a hátrányos helyzetben lévő személyek ezt a hátrányukat ledolgozhassák, nem elegendő annak biztosítása, hogy őket a többiekkel azonos jogok illessék meg, hanem olyan pozitív intézkedésekre van szükség, amelyek lehetővé teszik, hogy a helyzetükből fakadó hátrányaikat csökkenteni, illetve megszüntetni lehessen. Az egyenlő bánásmód követelményével szemben azonban az esélyegyenlőség előmozdítását szolgáló intézkedésekre jogosultságként kikényszeríthető igénye senkinek sincsen.

A két szabályozási terület egy törvényben való elhelyezését - azon túl, hogy mindkét terület a személyek közötti egyenlőség egy-egy vetülete - az indokolta, hogy az esélyegyenlőség előmozdítását szolgáló intézkedések formálisan az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelentik, mivel egyes személyeket a többi személyhez képest előnyösebb helyzetbe hoznak. A törvény tekintettel van arra, hogy az önrendelkezési jog, a személyhez fűződő jogok, és a magánszféra sérthetlenségéhez való jog szűk körben alkotmányosan igazolható módon korlátozhatja az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését. A törvény az egyenlő bánásmód követelményével kapcsolatban arra törekszik, hogy a jogrendszer egésze tekintetében, általános jelleggel határozza meg az egyenlő bánásmód jogosultjait, kötelezetteit, valamint az egyenlő bánásmód követelményének tartalmát.

A törvény emellett biztosítja azt is, hogy a jogsérelmet szenvedett személyek minden esetben megfelelő közigazgatási jogi eljárás igénybevételével léphessenek fel a jogsértőkkel szemben.

A törvény az egyenlő bánásmód követelményének szektorális kérdéseire is kitér, ennek megfelelően egyaránt foglalkozik a foglalkoztatásban, a szociális biztonság és az egészségügy területén, az oktatásban vagy a lakhatási ügyekben, illetve az áruk forgalma és a szolgáltatások igénybevétele során megjelenő hátrányos megkülönböztetéssel. A törvény az esélyegyenlőséggel kapcsolatban keretszabályozás kialakítására tesz kísérletet. Az előzőekben kifejtettek szerint az esélyegyenlőség előmozdítása elsősorban nem normatív szabályozás megalkotása által, hanem konkrét, a hátrányok kiegyenlítését segítő intézkedések végrehajtásával érhető el. A területet érintő szabályozásnak ennek

megfelelően az a feladata, hogy olyan keretet biztosítson ezen állami intézkedéseknek, amelyek a közösségi erőforrások leghatékonyabb felhasználását teszik lehetővé.

Az egyenlő bánásmód követelménye alapján, a Magyarország területén tartózkodó természetes személyekkel, ezek csoportjaival, valamint a jogi személyekkel és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekkel szemben e törvény rendelkezései szerint azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell eljárni.

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük.

A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021. június 30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk,

különös figyelmet fordítva a

- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)
- a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény

előírásaira.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

A Képviselő-testület a helyi szabályozási tevékenysége során az esélyegyenlőségi szempontokat is figyelembe veszi. **Mezőtúr Város Önkormányzat Képviselő-testület elfogadta a települési támogatásról szóló önkormányzati rendeletét.** A törvényi előírásokon túl a rendelet célja, hogy a városban olyan támogatási rendszer működjön, amely az állampolgárok számára – elsősorban krízishelyzetben – segítséget nyújt és a hátrányos helyzetből adódó hatások enyhítésére szolgál.

A szociális ellátások, szolgáltatások középpontjában a család áll.

A szegénység elmélyülése miatt az ellátó rendszernek egyre több követelménynek kell megfelelnie a különböző élethelyzetekből, a lakhatásból, a betegségből, a fogyatékoságból eredő szükségletek, eltartottak gyermekek gondozásához kapcsolódó költségek emelkedése miatt, ezért a helyi szabályokat és ezek hatásait folyamatosan vizsgáljuk. A rendeletet az eredményesség és hatékonyság érdekében, a felmerülő igények alapján évente legalább egy alkalommal, vagy jogszabályváltozások miatt évente akár többször is felülvizsgáljuk.

Mezőtúr Város Önkormányzatának Képviselő-testülete és szervei döntésein keresztül fejezi ki elkötelezettségét az esélyegyenlőség területén, hiszen a jogszabályokban meghatározott, ilyen irányú kötelező feladatok ellátásán túl a település nem önkormányzati fenntartású intézményeivel, társszervekkel, civil szerveződéseivel, egyházaival, önszerveződéseivel, társulásaival, egyesületeivel és alapítványaival közösen (gyakorta azok anyagi támogatása mellett) törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét a társadalmi élet minden területén

Helyi szabályozások, önkormányzati rendeletek:

- az önkormányzati tulajdonú lakások és helyiségek bérletéről, valamint elidegenítésükről szóló 26/2023. (X.27.) önkormányzati rendelet
- a települési támogatásról szóló 21/2020. (VIII.27.) önkormányzati rendelet
- a helyi közművelődési alapszolgáltatások ellátásáról szóló 6/2019. (III.29.) önkormányzati rendelet

- a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról szóló 9/2021. (V.28.) önkormányzati rendelet, amely tartalmazza a térítési díjakat, pl. szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás tekintetében
- a Helyi Építési Szabályzatról szóló 2/2004. (II.6.) önkormányzati rendelet
- gyermekétkeztetés térítési díjáról szóló 23/2014. (XII.15.) önkormányzati rendelet
- a településfejlesztéssel, településrendezéssel és településkép-érvényesítéssel összefüggő partnerségi egyeztetés helyi szabályairól szóló 19/2017. (X.2.) önkormányzati rendelet
- az egészségügyi alapellátások körzeteinek megállapításáról szóló 30/2006. (XII.22.) rendelet.

2. Stratégiai környezet bemutatása

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényben foglalt helyi esélyegyenlőségi programok intézkedései kapcsolódnak a következőkben felsorolt, EU és nemzeti szintű stratégiákhoz, ágazati politikákhoz:

- EU 2020 stratégia,
- Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (2011-2020),
- Nemzeti Reform Program
- Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II (2011-2020),
- Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) és elemei:
 - ⑩ Új Roma Stratégia (2019-2030)
 - ⑩ Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)
 - ⑩ „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)
 - ⑩ Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)
 - ⑩ Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)
 - ⑩ Országos Fogymosságügyi Program (2015-2025)
- Nemzeti Stratégia,
- Roma Integráció Évtizede Program (2005-2015),
- Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024),
- Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió.

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégiában megfogalmazott célok, feladatok, fejlesztések, különösen az Antiszegregációs tervben megfogalmazott intézkedések a Helyi Esélyegyenlőségi Program releváns szakmai előzményének tekinthetők, ezért jelen dokumentum elkészítése során – a szükséges aktualizálást követően - felhasználásra kerültek az említett esélyegyenlőségi tárgyú dokumentumok megállapításai.

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

- Mezőtúr Város Településfejlesztési Konceptiója (2009-2029)
- Mezőtúr Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája (felülvizsgálva: 2013, 2015, jelenleg is)
- Mezőtúr Város Településrendezési eszközök:
 - Településszerkezeti terv (TSZT)
 - Helyi Építési Szabályzat (HÉSZ)
 - Szabályozási tervek (SZT)
- Mezőtúr projektalapú városfejlesztési programjavaslata 2007-2010: MEGAKOM Stratégiai Tanácsadó Iroda
- A Mezőtúri Kistérség Szolgáltatástervezési Konceptiója.
- A Mezőtúri Kistérség Komplex Stratégiai fejlesztési programja, 2004. Dél- Alföldi Regionális Fejlesztési Rt. Jász- Nagykun-Szolnok Megyei Irodája
- Mezőtúr Város Környezetvédelmi Programja.
- Mezőtúr Város Önkormányzatának Gazdasági Programja
- Mezőtúr Város Önkormányzatának közép- és hosszú távú vagyongazdálkodási terve
- Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia (2014-2020)
- Mezőtúr város Önkormányzatának Bűnmegelőzési és Közbiztonsági Stratégiája (2019-2023)

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

A város nem rendelkezik megyei vagy térségi szinten jelentősnek tekinthető vonzáskörzettel. A város vonzáskörzete gyakorlatilag megegyezik a jelenlegi Mezőtúri kistérség, illetve járás területével, hiszen mindkét lehatárolás szerint ugyanaz az 5 település tartozik Mezőtúrhoz (ettől azonban eltér a Városi Kórház vonzáskörzete).

A Mezőtúri kistérség a megye délkeleti részén a Berettyó és a Körösök metszéspontjában helyezkedik el. A kistérséghez a következő 5 település tartozik: Mezőtúr, Túrkeve, Mezőhék, Mesterszállás, Kétpó. A kistérségben a mezőtúri székhelyű Berettyó-Körös Többcélú Társulás látja el a kistérségi szinten szervezett feladatokat, amely a lakosok számára elsősorban a szociális ellátásokban testesül meg. A kistérséget a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI.26.) Kormányrendelet a komplex fejlettségi mutató alapján a kedvezményezett helyzetű kistérségek közé sorolta.

A 2013. január 1-jén megalakult Mezőtúri járás területe és a Mezőtúri Járási Hivatal illetékességi területébe tartozó települések teljes mértékben átfedésben vannak a Mezőtúri kistérséggel.

A két legközelebbi megyeszékhely vonzóképesége egyértelműen eléri Mezőtúrt, azonban Szolnok (45 km) és Békéscsaba (63 km) távolsága miatt néhány esetben a Mezőtúrhoz hasonló méretű vagy

nem sokkal nagyobb, közeli, akár Békés megyei települések (Szarvas, Törökszentmiklós, Kisújszállás, Dévaványa, Gyomaendrőd) is ellátnak bizonyos funkciókat. Mezőtúr rendelkezik a járás/kistérség egyetlen nagy működő ipari parkjával. A város közjóléti vonatkozású szerepe is jelentős az egészségügyi ellátás, igazságügyi szolgáltatás, és oktatás-képzés területén egyaránt. Az üdülés-idegenforgalom-rekreáció a helyi gazdaságot dinamizáló faktorként jelenik meg a településen, melyre a jövőben tudatosan építeni szükséges.

Mikroregionális szinten Mezőtúr feladatai kiterjednek a gazdaság és a társadalom szinte minden területére (kereskedelmi ellátás, egészségügy, oktatás, közlekedés, munkahelyteremtés, szabadidős tevékenység stb.).

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatokat a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához a Belügyminisztérium által kiadott, 2021. július 1. napjától hatályos útmutató 2. melléklete tartalmazza. A helyzetelemzés alapjául szolgáló statisztikai adatok az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TeIR) adatbázisából származnak. Ezek mellett célszerű és szükséges támaszkodni egyéb adatforrásokra: releváns (helyi, térségi, országos) kutatások adataira, az önkormányzat által gyűjtött adatokra, illetve a partnerek által nyújtott adatszolgáltatásra.

Vannak azonban olyan adatok, amelyekre nincs nyilvántartás és nem is lehet vezetni. A romák helyzetének vizsgálatakor felmerülő alapprobléma, hogy hivatalos etnikai adatok nem vagy korlátozott mértékben állnak rendelkezésre.

A népszámlálási adatok azért megbízhatatlanok, mivel a legtöbb roma származású ember nem vallja magát romának.

Mindezek alapján vázolható fel a település átfogó helyzetképe esélyegyenlőségi szempontból, illetve az is láthatóvá válik, hogy mely területeken szükséges további adatok gyűjtése.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

A 2011. évi népszámlálás során a lakosság 2,62 százaléka vallotta magát cigány származásúnak (nem válaszolt 5,6 %), más adatbázisok viszont ennél lényegesen magasabb létszámban határozzák meg ezen kisebbségi csoportot. 1992-ben az általános iskolás tanulók körében 6,1 százalék volt a cigány származásúak aránya. A kilencvenes évekből származó másik két elfogadott adatbázis 3-4 százalék között határozza meg az összlakosságon belüli arányukat (CIKOBÍ összeírás: 3,00%; 1992. évi becslés: 3,8 %). A 2000-s évek végén az Integrált Városfejlesztési Stratégiában már – nem hivatalos önkormányzati becslésekre hivatkozva – 7-8 százalékban a számarányuk. Összegzésként megállapítható, hogy a cigány származású mezőtúri lakosok száma biztosan meghaladja az 1600 főt, összlakosságon belüli számarányuk legalább 8-9 százalékra becsülhető. Romungrók és romák egyaránt élnek a városban.

Mezőtúron etnikai szegregátum nem található, jellemzően minden városrészben élnek cigány származású lakosok. A cigány közösség egyik informális vezetőjének becslése alapján azonban megállapítható, hogy egyrészt az Ady Endre u. – Fóti u. – belterületi városhatár által határolt területen, másrészt a Balassa Bálint u. – XIX. u. – belterületi városhatár által határolt területen jelentősen felülreprezentáltak a cigány lakosok.

A roma népesség foglalkoztatottsága, iskolázottsága, átlagos életszínvonala, lakhatási körülményei, egészségi állapota a társadalom egészéhez viszonyítva rosszabb. Általános probléma a munkajövedelem hiánya, a rossz anyagi helyzet, amely fakadhat az alacsony iskolázottságból is, mivel az oktatási rendszerből sokan korán kiesnek. Az alacsony jövedelem miatt alacsonyabb komfortfokozatú lakásokban élnek, amely az egészségükre is kihat.

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből a helyzetből önerőből kilépjenek.

A mélyszegénység összetett jelenség, melynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkozik meg és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek között a rendszerváltozást követően a munkahelyek megszűnése, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére - nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira – a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetőek vissza.

A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység, valamint a lakókörnyezet.

Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza.

A gyakorlatban a mélyszegénység fogalmat azonosítják a cigánysággal. Ez nem más, mint az etnikai és szociális dimenzió összemosása, és ezzel a társadalmi kirekesztettségéből fakadó összes probléma „cigánykérdésként” való felfogása. Fontos azonban tudomásul venni, hogy a cigányság és a mélyszegénység két olyan halmazt képez, melynek van ugyan közös metszete, ám a kettő nem fed teljesen egymást. Nem igaz, hogy minden mélyszegénységben élő ember cigány/roma. Az viszont kijelenthető, hogy a cigányok élete a mélyszegénységtől függetlenül is sokkal inkább terhelt az őket érintő diszkrimináció rejtett és nyílt dimenzióinak a kíméletlen érvényesülése miatt. (Cserti-Csapó-Orsós 2012)

A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. A szegregáció mértéke, a társadalmi élet jelentős területeiről való tömeges kizáródás súlyos társadalmi probléma. A KSH 2022-es Helyzetkép adatai szerint 2022-ben a szegénységi küszöb értéke hazánkban 16,1%-kal nőtt a 2021-es évhez képest. Minden harmadik ember (kb. 3 millióan) ma Magyarországon a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen a munkanélkülieket, az alacsony iskolai végzettségűeket, a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségben élőket sújtja. A romák nagy többsége, mintegy 5-600 ezren (összlétszámuk becslés alapján kb. 750 ezer) ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik. Emiatt Magyarországon a romák felzárkóztatását megcélzó politikát nem lehet elválasztani a szegénység elleni általános küzdelemtől, a társadalmi és a gazdasági versenyképesség javításától. – Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

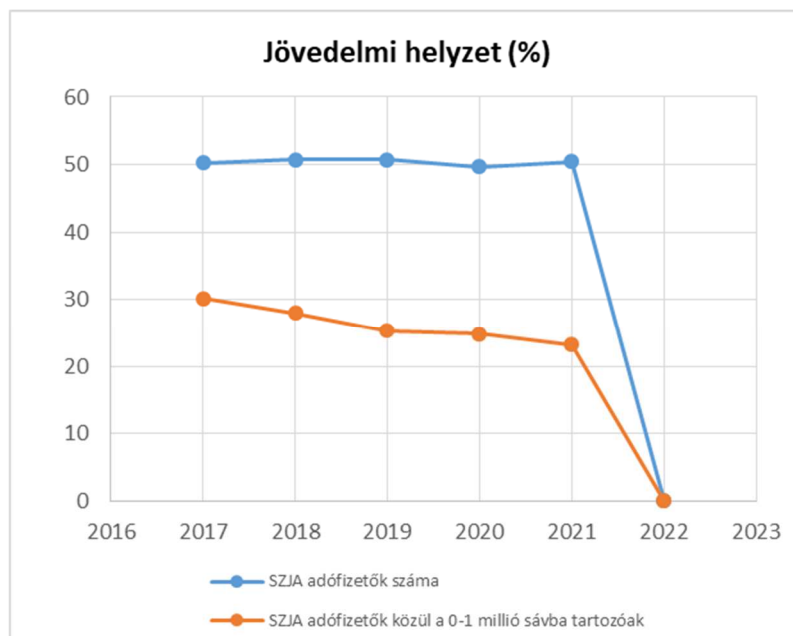
A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább.

Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből.

Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. Városunkban tapasztalataink szerint a munkaerő-piacra jutás fő akadályai: az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküli létből fakadó motivációs problémák, a társadalmi előítélet jelenléte. A roma nők iskolai végzettsége, foglalkoztatottsági szintje, jövedelme még a roma férfiakénál is jelentősen alacsonyabb.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2017	50,22	30,14
2018	50,73	27,98
2019	50,76	25,28
2020	49,66	24,88
2021	50,48	23,22
2022	0,00	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A város önkormányzatának – az alapellátás mellett – lehetősége van pénzbeli és természetbeni támogatás formájában is segítséget nyújtani a rászorulóknak. Különbféle élethelyzetek miatt

különböző támogatásokat vehetnek igénybe az arra jogosultak. Az ilyen jellegű támogatásoknak több formája is létezik.

- **Rendkívüli települési támogatás,**
- **Temetési támogatás,**
- **Lakhatási támogatás,**
- **Tüzelőtámogatás,**
- **Köztemetés, köztemetési költségek megtérítési kötelezettségének támogatása,**
- **Gyógyszertámogatás,**
- **Önkormányzati kölcsön ivóvíz és szennyvíz bekötéshez,**
- **Bursa Hungarica támogatás.**

A lakosság szociális helyzetének alakulását az önkormányzati támogatások adatai tükrözik. A népesség szociális helyzetét alapvetően a hátrányos helyzetű lakosság számának emelkedő tendenciája jellemzi.

Az országszerte meglévő problémák Mezőtúr városára is jellemzőek: a “segély” nem ösztönöz munkavégzésre, nem tölti be a funkcióját (mert alkoholra, szerencsejátékokra stb. költik). Ebből adódóan mentálhigiénés szolgáltatásokkal is célszerű megerősíteni a szociális ellátó rendszert.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

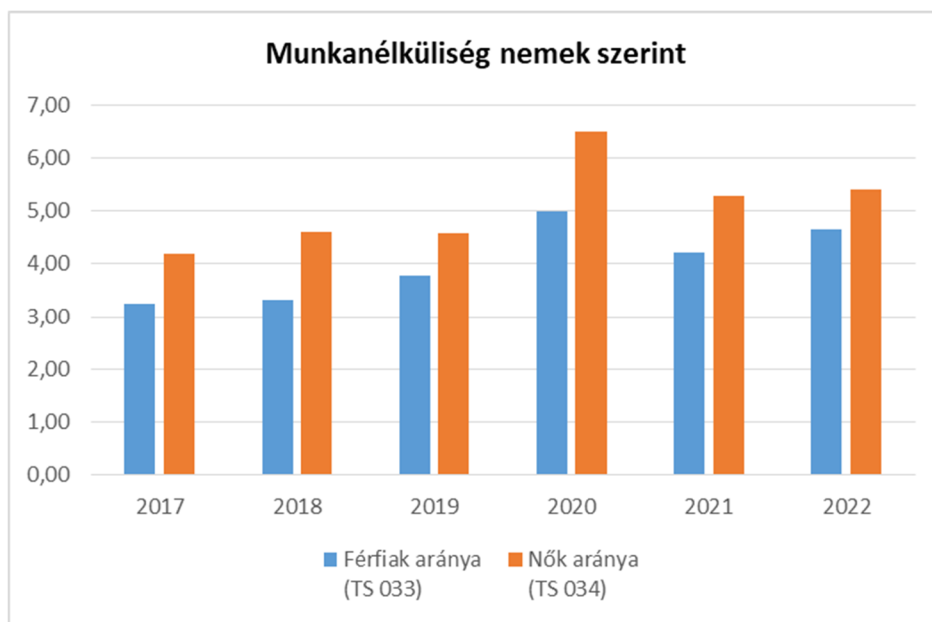
Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékkal élő emberek. Alacsony továbbá a 15–24 éves korosztály munkaerőpiaci részvétele is. A fiatalok távolmaradását főként az oktatási, képzési idő meghosszabbodása indokolja, ugyanakkor jelentősen megnőtt az iskola befejezése utáni munkahelykeresés ideje is. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. Az ifjúsági munkanélküliség strukturális munkanélküliség, a munkaerőpiac elvárásai ma már nemcsak a végzettségre és a szakképzettségre, hanem a különböző személyes kompetenciákra, szakmai és gyakorlati tudásra vonatkoznak.

A Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Kormányhivatal Mezőtúri Foglalkoztatási Osztályán regisztrált álláskeresők száma 492 fő, a regisztrált álláskeresők száma folyamatosan emelkedést mutat, amely a

2020-as évben kiugróan magas számot jelentett. A településen növekedtek a munkavállalás lehetőségei. A helyi döntéshozók kiemelt céljai közé tartozik a továbbiakban is a munkahelyteremtés elősegítése. A Covid miatt jelentős visszaesés tapasztalható, sokan váltak munkanélkülivé.

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2017	3,24	4,19	3,72%
2018	3,31	4,61	3,96%
2019	3,77	4,59	4,18%
2020	4,98	6,49	5,74%
2021	4,22	5,29	4,76%
2022	4,65	5,40	5,03%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A HEP-ben elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.) és a MötV-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban.

Az adatok alapján megállapítható, hogy a nyilvántartott álláskeresők száma hullámzó tendenciát mutat. A nemek közötti megoszlásban az évek során a férfiak és nők tekintetében is emelkedett az álláskeresők száma.

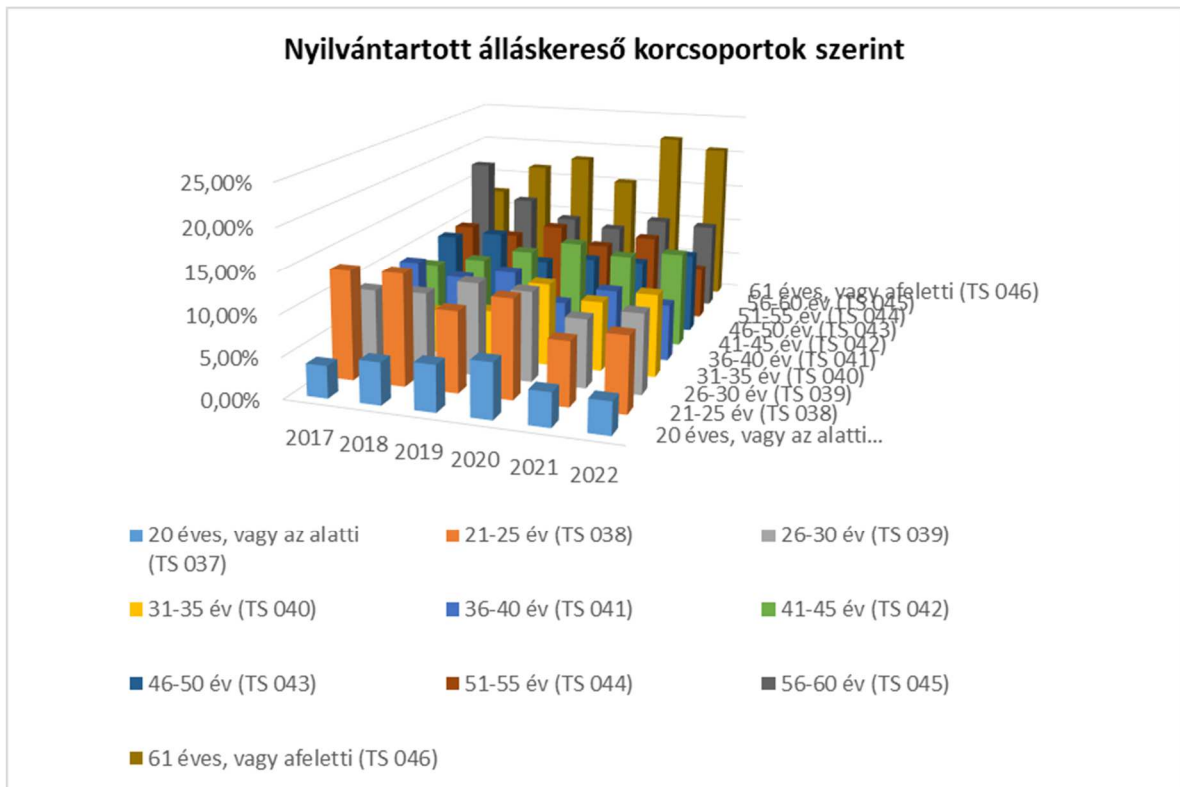
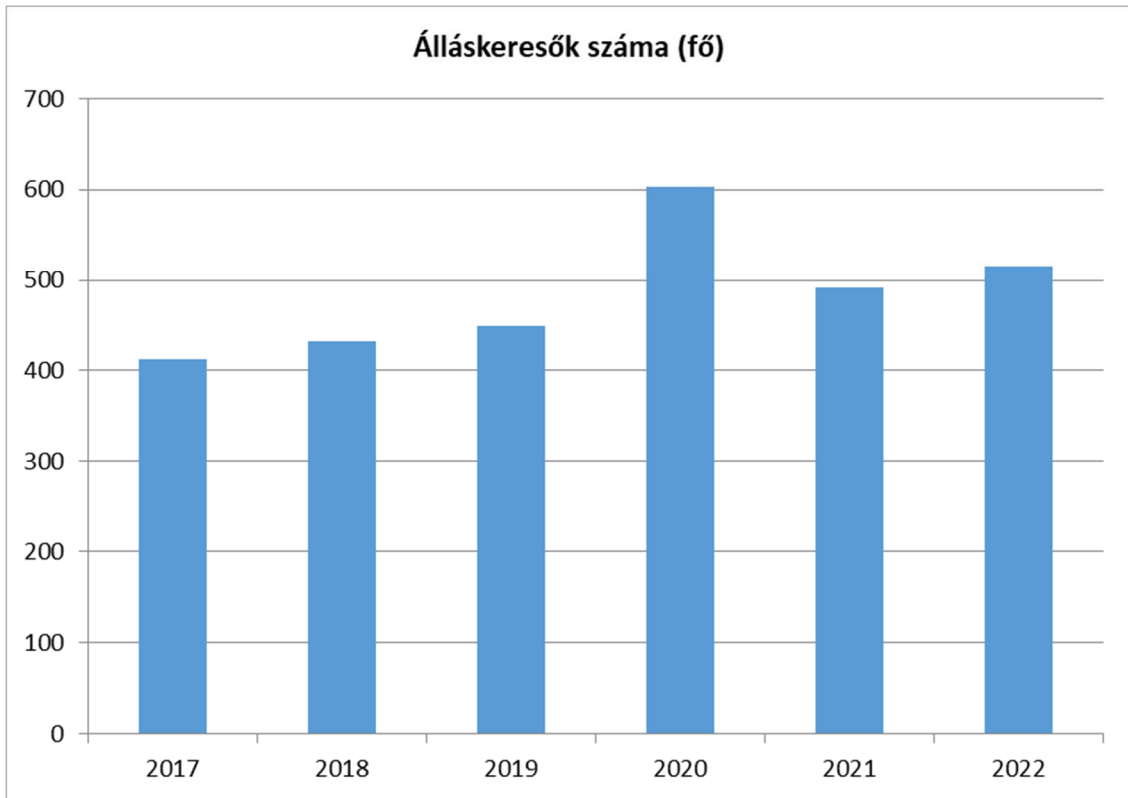
a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete

Mezőtúr város munkavállalási korú népessége az utóbbi években kismértékben folyamatosan csökken. A munkavállalási korú népesség csökkenése befolyásolja a település relatív mutatóját (álláskereső arány a munkavállalási korú népességben belül).

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Fő összesen	412	433	449	603	492	516
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	16,00	22,00	25,00	40,00	20,00	20,00
	%	3,88%	5,08%	5,57%	6,63%	4,07%	3,88%
21-25 év (TS 038)	Fő	55,00	59,00	44,00	72,00	38,00	47,00
	%	13,35%	13,63%	9,80%	11,94%	7,72%	9,11%
26-30 év (TS 039)	Fő	38,00	41,00	51,00	66,00	41,00	50,00
	%	9,22%	9,47%	11,36%	10,95%	8,33%	9,69%
31-35 év (TS 040)	Fő	26,00	23,00	27,00	61,00	42,00	52,00
	%	6,31%	5,31%	6,01%	10,12%	8,54%	10,08%
36-40 év (TS 041)	Fő	39,00	35,00	42,00	36,00	40,00	36,00
	%	9,47%	8,08%	9,35%	5,97%	8,13%	6,98%
41-45 év (TS 042)	Fő	31,00	38,00	47,00	73,00	54,00	61,00
	%	7,52%	8,78%	10,47%	12,11%	10,98%	11,82%
46-50 év (TS 043)	Fő	41,00	47,00	34,00	51,00	42,00	52,00
	%	9,95%	10,85%	7,57%	8,46%	8,54%	10,08%
51-55 év (TS 044)	Fő	41,00	40,00	49,00	53,00	51,00	34,00
	%	9,95%	9,24%	10,91%	8,79%	10,37%	6,59%
56-60 év (TS 045)	Fő	73,00	56,00	48,00	59,00	56,00	57,00
	%	17,72%	12,93%	10,69%	9,78%	11,38%	11,05%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	52,00	72,00	82,00	92,00	108,00	107,00
	%	12,62%	16,63%	18,26%	15,26%	21,95%	20,74%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Fenti táblázat adatait elemezve megállapíthatjuk, hogy a regisztrált munkanélküliek korcsoportjai közül a jelenleg a 61 éves, vagy afeletti, illetve a 41-45 év és 56-60 közötti korosztály van a legnehezebb helyzetben, míg a 2012-2017. években a 21-25 év közötti és az 59 év feletti korosztály közül került ki az álláskereső jelentős része..

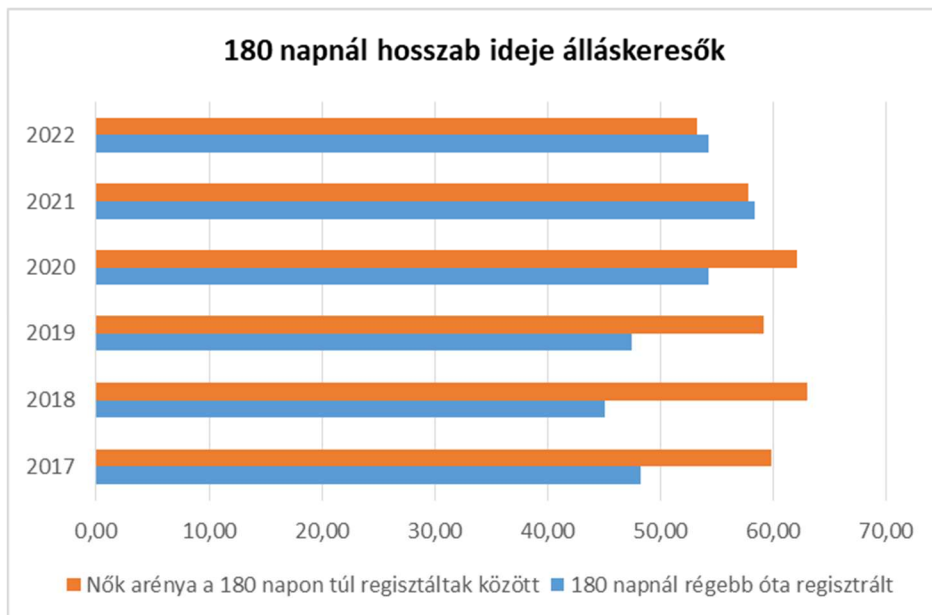

A regisztrált álláskeresők átlagos létszáma 2017-2019 között szinte azonos volt, azonban a 2020. évben jelentősebb növekedés következett be, mely egyértelműen összefüggésben van a Covid 19 járvánnyal. Mindenki előtt ismert, hogy a járvány, illetve a megfékezése érdekében tett intézkedések következtében a gazdaság bizonyos területein visszaesés volt tapasztalható. A turizmus, a vendéglátás, a rendezvényszervezés pl. olyan szektorok, amelyek nagyon megszenvedték a járvány

hatásait. Ezen túlmenően gyárak, üzletek zártak be, nehéz helyzetbe került az építőipar. 2021-ben némi csökkenést tapasztalhatunk, de a szám még mindig magasabb a 2017-2019 közötti időszakhoz képest. 2022-re pedig ha minimálisan is, de emelkedést tapasztalunk a regisztrált álláskeresők számában.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2017	48,30	59,80
2018	45,03	63,08
2019	47,44	59,15
2020	54,23	62,08
2021	58,33	57,84
2022	54,26	53,21

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

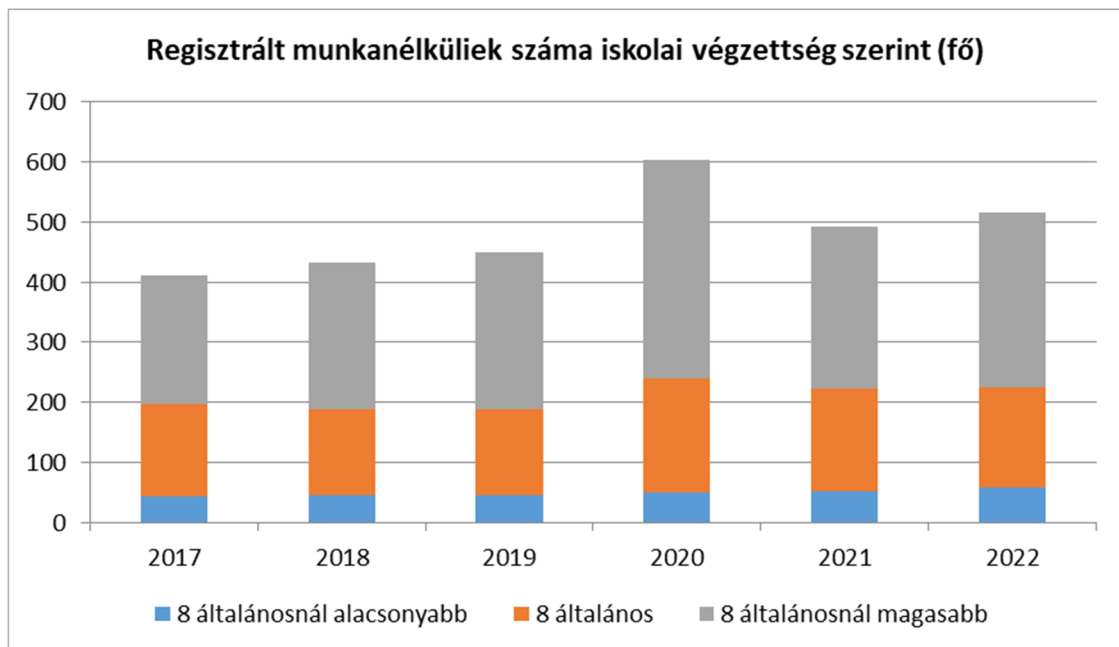

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatása

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2017	412	44	10,68%	152	36,89%	216	52,43%
2018	433	46	10,62%	143	33,03%	244	56,35%
2019	449	45	10,02%	144	32,07%	260	57,91%
2020	603	50	8,29%	190	31,51%	363	60,20%
2021	492	52	10,57%	170	34,55%	270	54,88%
2022	516	58	11,24%	166	32,17%	292	56,59%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat adatai mellé helyi adatokat is figyelembe véve megállapítható, hogy a 2022-ben nyilvántartott 516 fő állás kereső kevesebb, mint fele szakképzetlen. Általános iskolai végzettség nélküli 58 fő, befejezett 8 általános iskolai végzettségű 166 fő, 8 általánosnál magasabb iskolai végzettségű 292 fő. A regisztrált állás keresők körében 2017-hez képest némileg növekedett a 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők, és az ennél magasabb iskolai végzettségűek aránya. Az elsődleges munkaerőpiacra való visszatéréshez az általános iskolai végzettség, nem utolsósorban valamilyen szakképzés megszerzése elengedhetetlen. Az elmúlt években a helyi középiskolák is felismerték a szakképzés fontosságát. Mind a fiatalok, mind a tanulni vágyó felnőttek többféle lehetőség közül választhatnak, ezen túlmenően a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Kormányhivatal

Mezőtúri Foglalkoztatási Osztálya szervezésében is többféle tanfolyam, átképzés biztosított az érintettek részére.

c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei

A közfoglalkoztatás rendszere 2011. évtől kezdődően átalakult. Elsődleges cél hogy minél több munkára képes és kész aktív korú szociálisan rászoruló ember számára biztosítson munkalehetőséget. Megszűnt a közmunkaprogram, a közcélú munka, valamint a közhasznú munkavégzés és helyükbe az egységes közfoglalkoztatás lépett. A közfoglalkoztatás a munkaviszony egy speciális formája, támogatott „tranzitfoglalkoztatás”, amelynek célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerőpiacra. A közfoglalkoztatás átmeneti munkalehetőséget biztosít azok számára, akiknek az önálló álláskeresése hosszú ideig eredménytelen.

A közfoglalkoztatás lehetőséget jelent a halmozottan hátrányban lévő, foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő, illetve álláskeresési vagy szociális ellátásra nem jogosult álláskeresők (kiemelten a megváltozott munkaképességűek, a hajléktalanok, menekültek, roma nemzetiségű álláskeresők) átmeneti jellegű, határozott időtartamú foglalkoztatására.

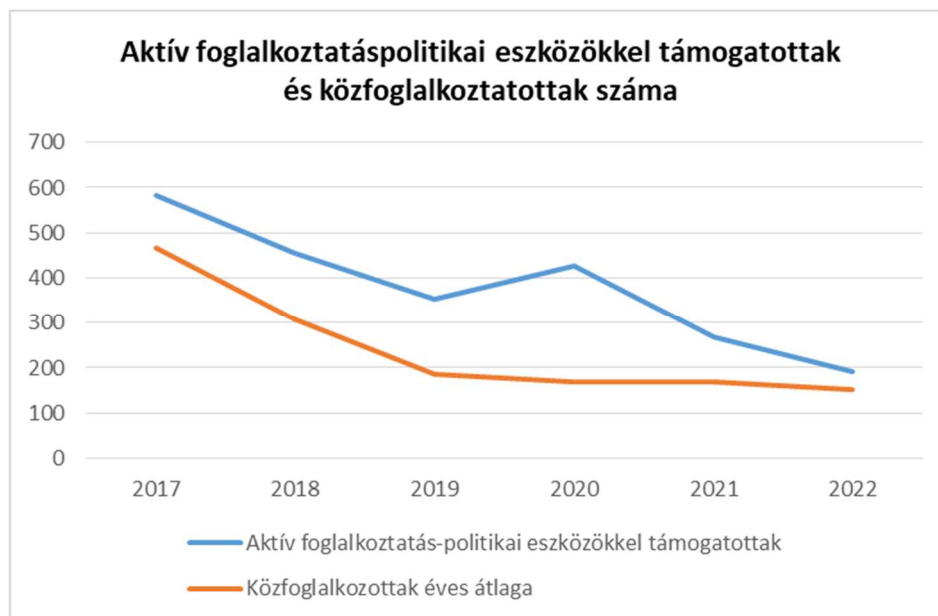
A közfoglalkoztatók körét, a közfoglalkoztatásban ellátható feladatokat külön jogszabály, a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény (a továbbiakban: Kftv.) határozza meg. Közfoglalkoztatás típusai: hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás, országos közfoglalkoztatás, speciális közfoglalkoztatási programok támogatása. A kistérségi startmunka mintaprogramok alapjaiban a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programok mintaprogrammá nyilvánított típusai, de speciális, a települések fejlesztésével kapcsolatos feladatok ellátására irányulnak. A Mezőtúri Intézményellátó és Ingatlankezelő Közhasznú Nonprofit Kft. a Mezőtúr Város Önkormányzatával kötött együttműködési megállapodásban foglaltak, illetve Mezőtúr Város Önkormányzata 9/2023.(I.26.) képviselő-testületi határozata alapján végzi a START Munkaprogram megvalósítását.

A közfoglalkoztatás fontos feladata, hogy visszavezesse a munka világába azokat az álláskeresőket, akik az elsődleges munkaerőpiacon nem jutnak munkalehetőséghez. Az a tapasztalat, hogy azon személyek, akik rövidebb ideig voltak munka nélkül, könnyebben kilépnek a közfoglalkoztatásból, mint azok, akik hosszabb ideje álláskeresők, vagy korábban nem dolgoztak. Ez utóbbi csoportnál a közfoglalkoztatás egyik fontos feladata, hogy az érintettek rendszerességhez szokjanak, alkalmazkodjanak a munkahelyi körülményekhez, a munkatársi környezethez. A közfoglalkoztatás bérrendszere nem engedi a differenciálás lehetőségét, nem ösztönöz magasabb munkaintenzitásra, nagyobb teljesítményre. Tapasztalataink szerint ennek ellenére vannak olyan személyek, akik ki

tudnak lépni a közfoglalkoztatásból, mert akaratukkal, a munkához való hozzáállásukkal bebizonyítják, hogy értékes munkaerők. Sajnos azonban olyan helyzettel is találkozunk, amikor valaki úgymond beletörődik a helyzetébe, nem tesz azért, hogy kilépjen a közfoglalkoztatásból. A közfoglalkoztatottaknak lehetőségük van a közfoglalkoztatási jogviszonyukat szüneteltetni abban az esetben, ha a versenyszférában el tudnak helyezkedni rövidebb időre.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2017	584	466
2018	454	307
2019	354	187
2020	428	168
2021	269	168
2022	192	153

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

A Nemzeti Foglalkoztatási Alap terhére minden évben pályázat kerül kiírásra a mikro-, kis- és középvállalkozások munkahelyteremtő beruházásainak támogatására. A pályázat célja a vállalkozások piaci pozíciójának megerősítése, versenyképességük növelése, ezen vállalkozásoknál az új munkahelyek létrehozását eredményező beruházások támogatása, ezáltal a hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztatásának ösztönzése.

A munkanélküliségből kiutat jelenthet az önfoglalkoztatás is. Ez egy atipikus foglalkoztatási forma, hiszen eltér a szokásos, teljes munkaidőben, határozatlan időre szóló, alkalmazottként történő foglalkoztatástól. Rugalmasabban kapcsolódik a munkaerő-piachoz, de éppen ezért bizonytalanabb státuszt eredményez. A KSH adatai szerint az önfoglalkoztatók aránya 2019-ben 11% volt és a férfiak körében gyakoribb.

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal 2021. október 15. napján "Vállalkozz, legyél Te is önfoglalkoztató!" megnevezésű megyei munkaerő-piaci programot hirdetett álláskeresőkre, amelynek a célja a vállalkozás indításának elősegítése volt. Annak az álláskeresőnek, akit a Foglalkoztatási Osztály legalább 3 hónapja regisztrált álláskeresőként nyilvántart és vállalta önmaga foglalkoztatását vállalkozás keretében pályázati eljárás alapján maximálisan 3 millió forintig terjedő visszatérítendő vagy vissza nem térítendő egyszeri tőkejuttatást biztosított. Az újabb kérelmek benyújtásának lehetőségét azonban a Kormányhivatal 2021. december 3. napjától felfüggesztette.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

Az Ifjúsági Garancia átfogó, oktatási és foglalkoztatási intézkedéseket kombinál az ifjúsági munkanélküliség csökkentésére, a fiatalok élethelyzetének javítását megcélózva. A rendszer létrehozására egy 2013. áprilisi, megerősítésére pedig egy 2020. októberi tanácsi ajánlás szólította fel az Európai Unió tagállamokat.

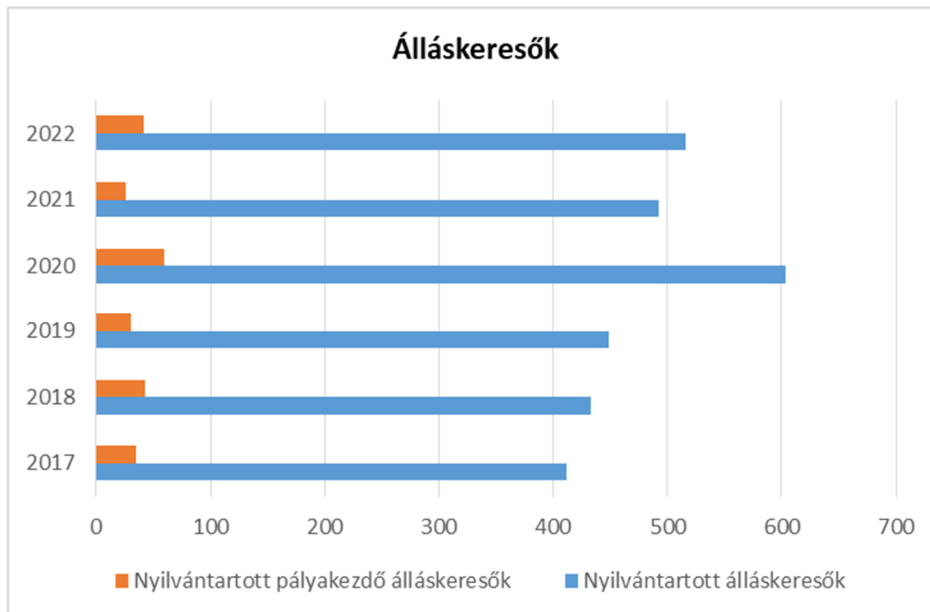
A program lényege, hogy azok a 15-29 év közötti fiatalok, akik sem nem tanulnak, sem nem dolgoznak, a járási hivatalok foglalkoztatási osztályainak 4 hónapon belül valamilyen konkrét lehetőséget fel kell ajánlaniuk az elhelyezkedésre, a munkatapasztalat megszerzésére, vagy a tanulásra.

Cél az, hogy ezek a fiatalok minél rövidebb időt töltsenek munkanélküliségben, inaktivitásban vagy tanulás nélkül, illetve, hogy személyre szabott segítséget kapjanak a munkaerőpiaci helyzetük javításához. A szakképzetlen fiatalok esetében ez elsősorban azzal érhető el, ha visszatérhetnek a tanulóhoz, egy új lehetőséget kapnak a gazdaság igényeihez igazodó szakképzés megszerzésére.

A szakképzett fiatalok esetében a munkatapasztalat megszerzésére, illetve a versenyszférában történő elhelyezkedés segítésére kell helyezni a hangsúlyt.

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2017	412	35
2018	433	43
2019	449	30
2020	603	60
2021	492	26
2022	516	42

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

- f) **munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, foglalkoztatási programok**

A Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Kormányhivatal Mezőtúri Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya különböző eszközök segítségével segíti az álláskeresők munkavállalását, képzését (közfoglalkoztatás szervezése, bértámogatás, képzések szervezése, állásbörze, diákmunka). Ez

lehetőséget teremt arra, hogy a hátrányos helyzetben lévők is megfelelő információhoz, képzéshez jussanak.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

A mélyszegénységben élők és romák foglalkoztatása legtöbbször közfoglalkoztatás keretein belül valósulhat meg. Ennek elsődleges oka a szakképzettség hiánya. Az önkormányzat és intézményei, gazdasági társaságai alkalmazzák ezt a foglalkoztatási formát. Pl. START munkaprogram.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Nem áll tényszerű adat a rendelkezésünkre a foglalkoztatás terén fennálló esetleges hátrányos megkülönböztetésről. Feltételezhető, hogy a munkaadók a legjobb szándékkal fordulnak a munkavállalók felé, és betartják a munkajogi szabályokat. Olyan információkról hallani, hogy a kisgyermekes szülők, elsősorban édesanyák alkalmazását nem szívesen vállalják be a munkáltatók, mivel a gyermek betegsége esetén pl. a munkavállaló kiesik a munkából. A nők helyzetének értékelése során még kitérünk az esetlegesen felmerülő foglalkoztatási problémákról.

i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei

Az oktatási intézményekben biztosított az informatikai ismeretek oktatása, azonban még sok család nem rendelkezik digitális eszközökkel. A Móricz Zsigmond Városi Könyvtárban van lehetőség számítógépek használatára, valamint a könyvtár munkatársai évek óta megrendezik a "Kattints rá, Nagyi!" programot, ahol elsősorban az idősebb korosztály digitális kompetenciáinak a fejlesztése a cél.

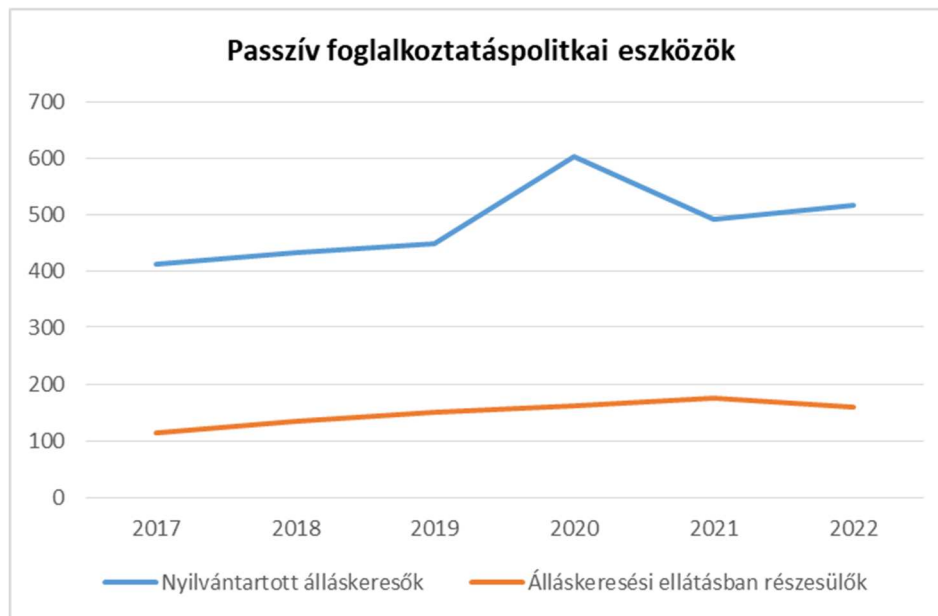
3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A szociális igazgatásról és ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény alapján a jövedelmi és vagyoni helyzet pontban rögzített ellátásokra jogosultak a jogszabályban foglalt megfelelő személyek. Az ellátások megállapítására a járási hivatalok, a kormányhivatalok, a települési önkormányzat képviselő-testülete jogosult. A szociális ellátásokról Mezőtúr Város Önkormányzata Képviselő-testületének önkormányzati rendelete rendelkezik, amely tartalmazza az 1993. évi III. törvényben

foglalt kötelező tartalmi elemeket, mind a települési támogatás, mind a rendkívüli települési támogatás vonatkozásában.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.				
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2017	412	4,07%	114	27,67%
2018	433	4,31%	135	31,18%
2019	449	4,55%	151	33,63%
2020	603	6,25%	162	26,87%
2021	492	5,21%	175	35,57%
2022	516	5,38%	160	31,01%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az aktív korúak ellátásának körében a jelenleg hatályos jogi szabályozás szerint foglalkoztatást helyettesítő támogatás vagy egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás megállapítására van lehetőség.

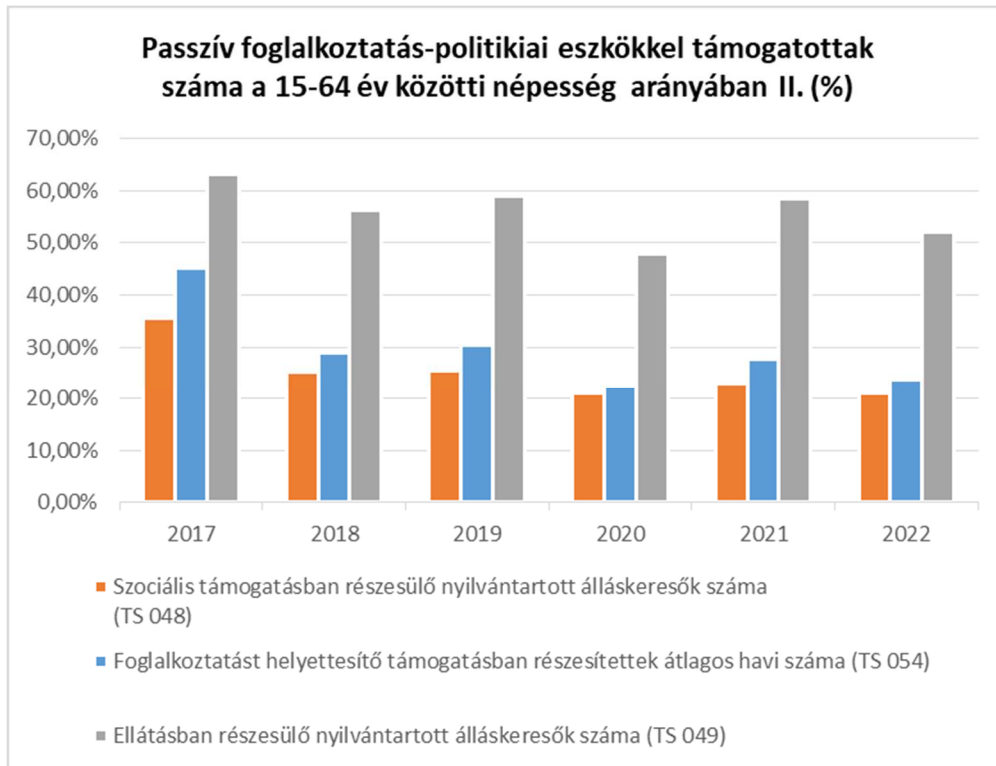
A foglalkoztatást helyettesítő támogatást évente felül kell vizsgálni. A két felülvizsgálat között eltelt időben minden támogatottnak legalább 30 nap időtartamban előírt kötelezettséget (pl. munkaviszonyt) kell teljesíteni, olyan módon, hogy annak ténye igazolható legyen a felülvizsgálatkor. Erre többféle lehetőség adódik: figyelembe kell venni a nyílt munkaerőpiacon folytatott keresőtevékenységet, az egyszerűsített foglalkoztatottként létesített munkaviszonyt, a háztartási munkát, munkaerő-piaci programban való részvételt, közérdekű önkéntes tevékenységet vagy közfoglalkoztatásban való részvételt.

Az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás esetében nem szükséges együttműködni a Foglalkoztatási Osztállyal. Két évente kell felülvizsgálni a támogatásra való jogosultságot. Legalább 50%-os egészségkárosodás alapján lehet megállapítani, ha rokkantsági ellátásra sem jogosult vagy ha a szünetidőben a gyermek felügyelete nem megoldott.

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2017	146	35,44%	186	45,17%	260	63,11%
2018	109	25,17%	125	28,84%	244	56,35%
2019	114	25,39%	136	30,31%	265	59,02%
2020	127	21,06%	136	22,56%	289	47,93%
2021	113	22,97%	135	27,54%	288	58,54%
2022	108	20,93%	122	23,67%	268	51,94%

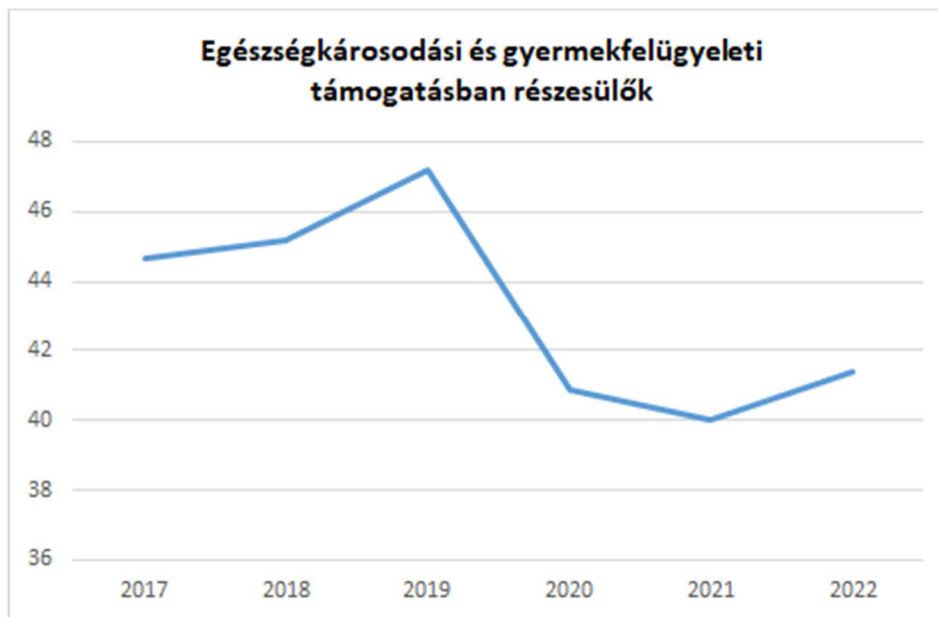
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás

Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2017	45
2018	45
2019	47
2020	41
2021	40
2022	41

Forrás: TeIR, KSH

3.4. Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

A Mötv. az önkormányzatok ellátandó feladatai között rögzíti a lakás (és helyiség) gazdálkodását. E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

A Habitat for Humanity Magyarország becslése szerint “a lakhatási szegénység különböző típusai mintegy 3 millió embert érintenek ma Magyarországon”. Jelentéseik szerint “a lakásállomány 70%-a energiahatékonysági felújításra szorulna és közel 200.000 gyermek otthonában nincsenek meg az alapvető higiéniaát biztosító helyiségek, a toalett és a fürdőszoba”. Ezek a kijelentések helyi szinten is tapasztalhatók az alábbiakban részletezettek szerint.

Mezőtúron 2000 óta folyamatosan növekszik a lakásállomány nagysága. Az új építéssel szemben a megszűnő lakások száma jellemzően kisebb volt. A lakások száma 2011-ben 7.752 db volt, 2022-ben 7705 db volt, amely csökkenést mutat. 2011-ben 33 db, 2018-ban 28 db, 2022-ben 2 lakást építettek a városban.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia következő megállapításai szerint a városi közművek kiépítettségének színvonala országos viszonylatban is megfelelő. A közüzemi ivóvízvezeték-hálózat

a település egészén kiépített, hossza 111,9 km, mely a városi lakásállomány 98,7 %-a. A szennyvíz-elvezetés tekintetében a település területének 93 százaléka csatornázott. A lakásállomány 77,9 %-a teljes közművel ellátott, 20,8 %-a részlegesen közművesített, hiányos közműfedettségű (csak villamosenergia-szolgáltatással rendelkezik) a lakások 1,3 %-a.

A lakások és épített üdülők építési éve alapján a lakások több, mint fele 1970 előtt épült. A lakások átlagos alapterülete 75 m², a lakások több mint fele 60-100 m² alapterületű, az 50 m²-nél kisebb lakások aránya csupán 9,8%. A lakások 51%-a kétszobás, az egyszobás lakások aránya 13,3%. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 13,7%, a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül 27,6%.

A városban az 1970-80-as években épültek lakótelepek. A nagyvárosias lakóterületeken (Szabadság tér a Földvári út mentén) található többlakásos társasházak esetében az energiahatékonyság-javulást eredményező fejlesztések megvalósítása szükséges (tető, homlokzat, födémek szigetelése, lépcsőházak felújítása, gépészeti beavatkozások, megújuló energia rendszerek kiépítése).

Az ingatlanpiaci tranzakciók időbeli alakulása alapján megállapítható, hogy Mezőtúron az országos tendenciákhoz hasonlóan az elmúlt években növekedett az értékesített lakások (családi házak, többlakásos társasházakban, panelépületekben található lakások) száma. A lakáspiaci árakban 2017 után nagymértékű emelkedés következett be. Mindez összefüggésbe hozható a családtámogatási rendszerrel, mely segítette a fiatalok lakáshoz jutását, otthonteremtését.

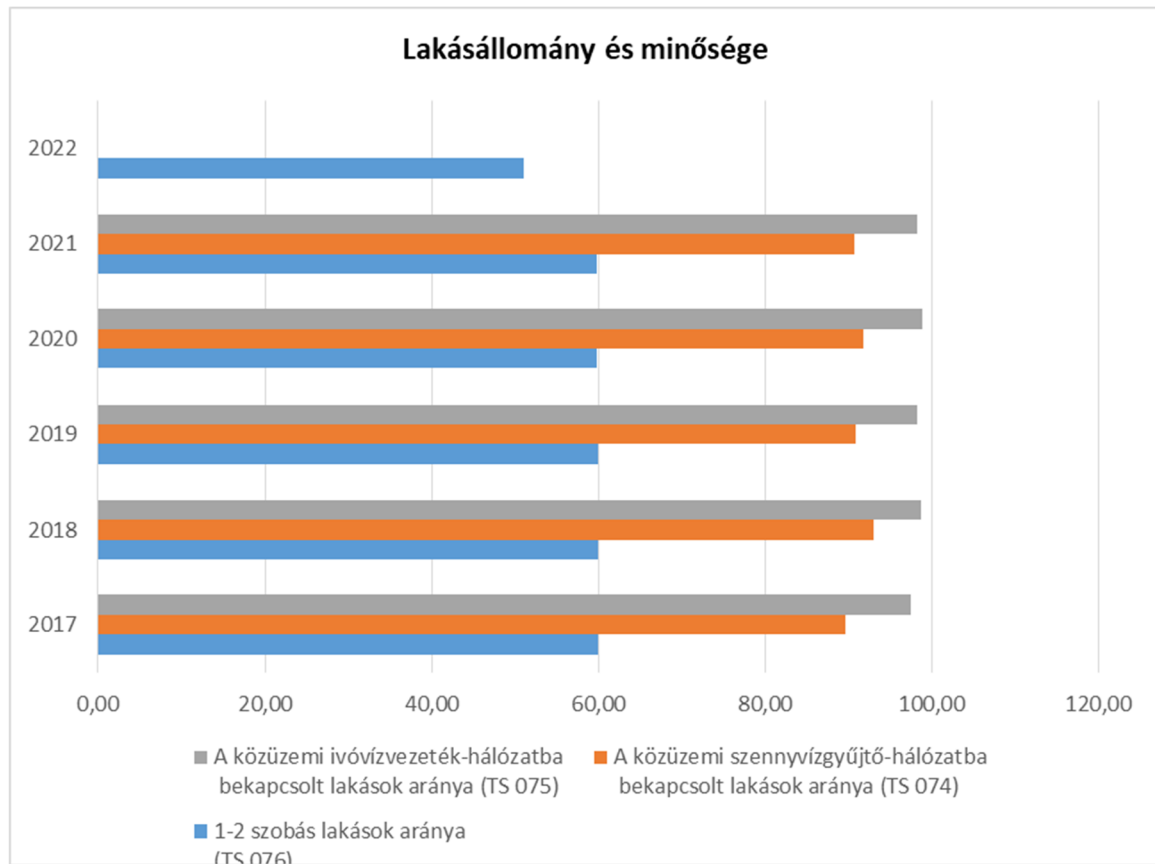
Mezőtúron az utóbbi években több társasház épült a város központjában: a Tündéerkert és a Múzeumkert nevűek, illetve a Pétery úti lakópark. Az utóbbi A épülete készen van, jelenleg a B épület építése zajlik.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüemi szennyvízgyűjtő- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüemi ivóvízvezeték- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2017	7767	2	0,26	60,00	89,57	97,48
2018	7795	28	3,59	59,95	92,98	98,74

2019	7799	4	0,51	59,92	90,83	98,17
2020	7801	4	0,51	59,88	91,71	98,91
2021	7801	1	0,13	59,86	90,73	98,18
2022	7705	2	0,26	51,01	0,00	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

Az önkormányzati tulajdonú lakások száma 114 db, amely a város lakásállományának 1,5%-a. Az elmúlt 15 évben az önkormányzati bérlakások kis mértékű felújítására került sor, 1 db lebontása folyamatban van. Az önkormányzati tulajdonú lakások egyrészt társasházakban találhatóak, másrészt családi ház jellegű ingatlanok is vannak a város tulajdonában.

a) bérlakás-állomány

Az önkormányzati tulajdonú lakások és helyiségek bérletéről, valamint elidegenítésükről szóló 26/2023. (X.27.) önkormányzati rendelet tartalmazza a bérlakás-állományt képező lakások és nem lakás célú helyiségek felsorolását. Jelenleg 114 bérlakással rendelkezik az önkormányzat.

A képviselő-testület dönt az önkormányzati tulajdonú lakások, helyiségek bérbeadásáról. Az önkormányzati lakásokat bérbe lehet adni önkormányzati érdekből szolgálati jelleggel, szociális helyzet alapján, költségelv alapján, piaci elv alapján, a bérleti jogviszony folytatása jogcímén,

lakáscsere jogcímén és krízishelyzet alapján. A lakbér mértéke ennek megfelelően eltérő. A befolyt bérleti díj 50 %-át a Mezőtúri Intézményellátó és Ingatlankezelő Közhasznú Nonprofit Kft., mint üzemeltető csak és kizárólag lakások felújítására, állagmegóvására fordíthatja. A bérleti díj bevételeinek felhasználására vonatkozóan az üzemeltető minden év január 20-ig köteles felújítási tervet készíteni, melyet Mezőtúr Város Önkormányzata Képviselő-testülete Pénzügyi, Városfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottsága hagy jóvá. A bérleti díj felhasználásáról minden évben az éves beszámolójával egy időben köteles beszámolni a Képviselő-testületnek.

Az üzemeltető, valamint az Önkormányzat vagyongazdálkodója figyelemmel kíséri a lakások megüresedését és az üres lakásokra pályázatot ír ki.

A Múzeumkertben és a Pétery úti lakóparkban lévő új építésű társasházban 1-1 lakás tulajdonjogával rendelkezik az önkormányzat.

b) szociális lakhatás

Az önkormányzat lakásrendeletében - 26/2023. (X.27.) önkormányzati rendelet az önkormányzati tulajdonú lakások és helyiségek bérletéről, valamint elidegenítésükről - rendelkezik a szociális bérlakáshoz jutás feltételeiről. A lakáshoz jutás pályázat útján történik. A megüresedett önkormányzati bérlakásokra pályázatot ír ki az önkormányzat. A pályázatokat az önkormányzati bérlakás iránti igénnyel rendelkezők nyújthatják be. A pályázatokat a képviselő-testület bírálja el rászorultsági szempontokat figyelembe véve. Évente több alkalommal kerül sor pályázat kiírására, ezáltal a rászorultak közül többen juthatnak szociális bérlakáshoz.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Az önkormányzat nem lakás céljára szolgáló ingatlanokat lakáscélra nem biztosít. Nincs tudomásunk arról, hogy a város területén nem lakás céljára szolgáló ingatlanokban élnek.

d) elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság

A mélyszegénységben élők és a romák csoportja egyik legnagyobb problémája a megfelelő lakhatási feltételek megteremtése. Az általuk lakott épületek műszaki állapota gyakran még kielégítőnek sem mondható, és meg kell említeni a sok esetben rendkívül rossz higiénés körülményeket. A szegregátumokban, a városszéli részeken az infrastruktúra nem teljes kiépítettsége is okozhat nehézségeket. Az önkormányzat törekszik arra, hogy a város utcái megfelelő minőségűek legyenek,

az esetleges földes utak felszámolásra kerüljenek, a vezetékes ivóvíz mindenhova eljusson, a szennyvízelvezetés, a kommunális hulladék elszállítása megoldott legyen. Városunkban nem működik hajléktalan szálló, nincs hajléktalan ellátás, azonban vannak olyan személyek, akiknek nem megoldott a hosszú távú lakhatása. Ismerősöknél, esetleg családtagnál tartózkodnak ideig-óráig. A lakhatási problémákkal sok esetben a szociális szakemberek, védőnők találkoznak a családlátogatásaik során, és jelzéssel élnek az önkormányzat felé.

e) lakhatást segítő támogatások

Az Önkormányzat a rendeletében fennálló feltételek esetén helyi támogatással nyújt segítséget azoknak, akik Mezőtúr városban lakást vásárolnak, vagy építenek. A lakáshoz jutást segítő támogatást az önkormányzat vissza nem térítendő támogatásként nyújtja. A támogatáshoz pályázat útján lehet hozzájutni. A rendelet szerint folyamatosan lehet pályázni, melyet a képviselő-testület bírál el. A támogatáshoz szükséges összeget az önkormányzat éves költségvetésében biztosítja. 2022. évben 4.650.000 Ft támogatás megállapítására kerül sor. A támogatás egyik fontos feltétele, hogy a vásárolt lakás hosszabb távon is alkalmas legyen lakhatásra.

2015. február 28. napjával megszűnt a lakásfenntartási támogatás és március 01. napjától települési támogatás vette át ezt a funkciót. A települési támogatásnak több típusát önkormányzati rendelet (továbbiakban: Ör.) szabályozza. Az Ör. 6 féle települési támogatást tartalmaz, úgy mint gyógyszer-támogatás, köztemetés, köztemetési költségek megtérítési kötelezettségének támogatása, lakhatási támogatás, temetési támogatás, tüzelő támogatás és rendkívüli települési támogatás. Az Ör. - más feltételek mellett - jövedelemhatárokat állapít meg a települési támogatásra jogosultságra vonatkozóan. 2024. január 1. napjától emelkednek a jövedelemhatárok és az adható támogatások összege. Ennek oka az volt, hogy sok esetben minimális jövedelemeltérés miatt nem volt lehetőség a támogatás odaítélésére, illetve az árak emelkedése, a nehezebb megélhetés is ezt indokolta. Az a cél, hogy a lakosság minél szélesebb körben tudja igénybe venni az egyes támogatási formákat és az önkormányzat minél hatékonyabban tudjon segíteni a rászoruló személyeken, családokon.

Települési támogatásban részesülők

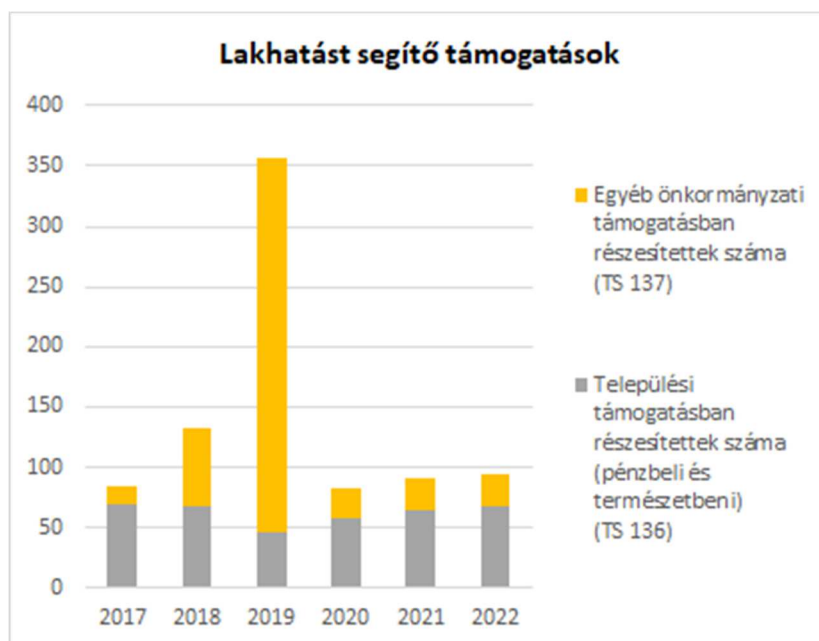
	Gyógyszer-támogatás	Lakhatási támogatás	Tüzelő-támogatás	Rendkívüli települési támogatás	Temetési támogatás	Köztemetés
2018	74	67	1145	489	38	8
2019	30	46	703	621	80	10

2020	31	57	382	373	68	17
2021	18	65	611	403	33	11
2022	25	68	698	814	33	9

Forrás: Önkormányzati adatgyűjtés

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136) Önkormányzati adatok	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137) Központi adatbázis
	Fő	Fő
2017	70	15
2018	67	65
2019	46	310
2020	57	26
2021	65	26
2022	68	26

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

f) eladósodottság

A lakásviszonyok jellemző problémái a közműdij-, illetve lakáshitel-tartozások, hátralékok felhalmozódása. Az önkormányzat szociális rászorultság alapján a települési támogatás körébe tartozó lakhatást segítő támogatást biztosít. Tapasztaljuk, hogy a szegénység jellemzője a lakhatással összefüggő hátralékok felhalmozódása, és a lakossági adósságállomány folytonos újratermelődése.

A legveszélyeztetettebb csoportok a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerülők, kedvezőtlen jövedelmi helyzetű családok, pályakezdők, nagycsaládosok, a hajléktalansággal veszélyeztetett, az erőszak áldozatai pl. kilakoltatás előtt álló családok, a lakásfenntartási nehézséggel küzdők, a lakhatással összefüggő adósságot felhalmozott háztartások és súlyos betegséggel küzdő családok.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

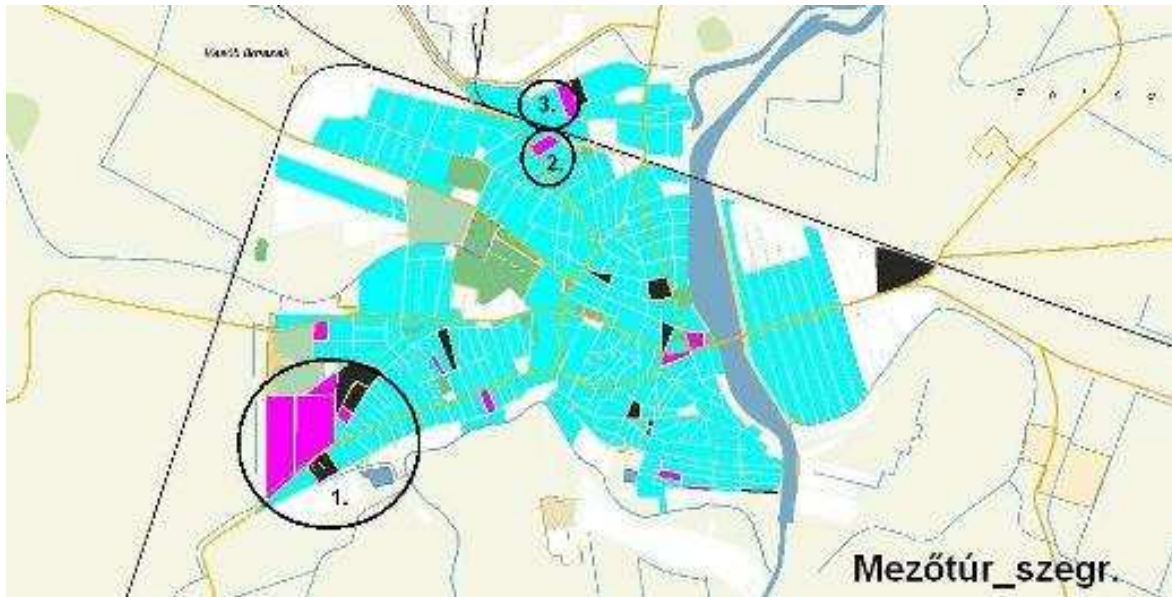
A mezőtúriak 5 százaléka, közel 900 fő lakik külterületen, közel 400 ingatlanban. Demográfiai és szociális helyzetük inkább a szegregátum lakosaihoz hasonlít, mintsem a mezőtúriak átlagához. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 58 százalék (települési átlag: 33%), rendszeres havi jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korú népesség körében 61 százalék (települési átlag: 50%). Az ingatlanok háromnegyede alacsony komfortfokozatú, így ezen szempont alapján a legrosszabb mutatókkal a külterületi lakások bírnak a vizsgált településrészek közül. Összességében elmondható, hogy a külterületi lakosok lényegesen rosszabb szociális helyzetben élnek, mint a belterületi lakosok többsége. Helyzetükből adódóan nehezebben juthatnak el a városban megtalálható szolgáltatókhoz. Részükre a közszolgáltatások mindegyike sem biztosítható.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület: olyan egybefüggő terület, amelyen az alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt vagy a társadalmi státuszcsökkenés jelei tapasztalhatók, ezért a területen közösségi beavatkozás szükséges; szegregációval veszélyeztetett terület lehet egy önálló településrész, de részét képezheti egy vagy több településrésznek is.

A Városfejlesztési Kézikönyv szegregátumnak nevezi azokat a városi területeket, amelyeken az aktív korú (15-59 év közötti) lakosok legalább 50%-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel, legmagasabb iskolai végzettsége pedig nem haladja meg a 8 osztályt, illetve 50 főnél magasabb a lakosság szám az adott – minimum egy háztömbből álló – területen. Ezen mutatók alapján 3

szegregátum azonosítható be a város területén. Az Integrált Városfejlesztési Stratégia felülvizsgálata jelenleg folyamatban van, mely változást hozhat a szegregátumok helyzetében. Emiatt jelen adatok a 2018. évben készült HEP ide vonatkozó adatait tartalmazzák.

1. szegregátum

Sugár u. – XXIX. u. – Kert u. – XXVI. u. – Sugár u. – Esze Tamás u. – Daru u. - Balassi Bálint u. – Akác u. – belterületi városhatár által határolt terület
lakosságszám: 441 fő; lakásszám: 138 db

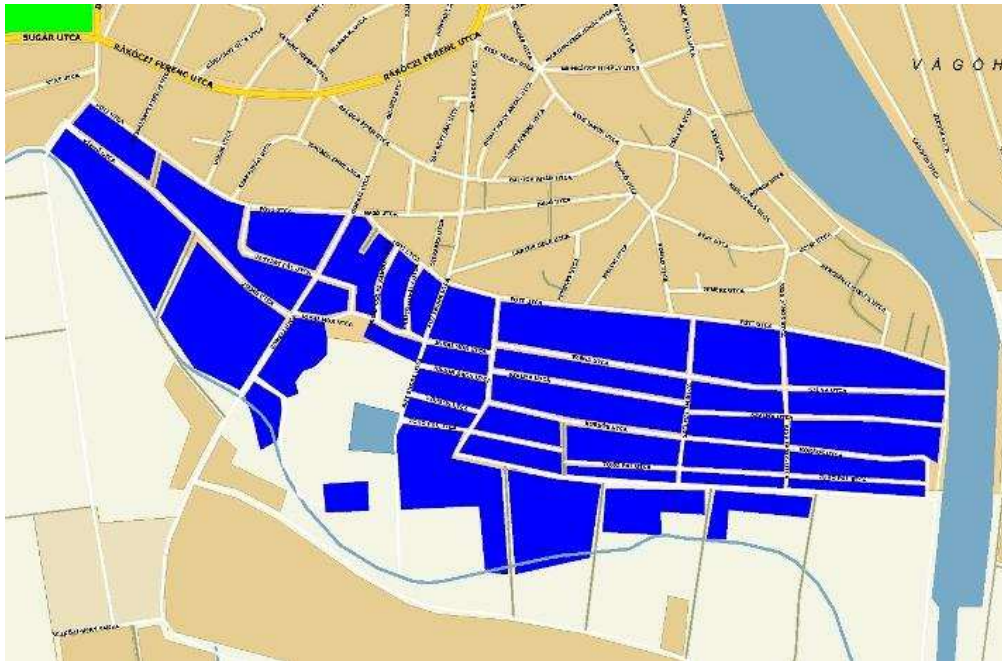
2. szegregátum

Alkotmány u. – Puskin u. – Eper u. által határolt terület
lakosságszám: 42 fő; lakásszám: 22 db

3. szegregátum

Berek u. – Munkás u. – Toldi Miklós u. – Bezerédi u. által határolt terület
lakosságszám: 36 fő; lakásszám: 26 db

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia elkészítése során, a nyilvántartott támogatási adatokra alapozva egy negyedik szegregátum is meghatározásra került. Ezen területen a támogatási adatok egy lakosra vetített aránya a városi érték kétszeresénél is magasabb.

4. szegregátum

Főti u. – Vízmű u. – Jókai u. - Ady u. – Törő u. által határolt terület
lakosságszám: 1166 fő; lakásszám: 515 db

Az 1. és 4., magas lakosságszámú szegregátum a város déli részén, a 2. és 3., kisebb kiterjedésű és lakosságszámú szegregátum az északi részén található. 2016. évi adatok alapján összesen a lakosság közel egytizede, 1685 fő él a beazonosított területeken, ami igen magasnak mondható. A demográfiai adatok és egyéb tendenciák alapján előre jelezhető, hogy a szegregátumok térbeli és lélekszámbeli kiterjedése a közeljövőben tovább növekszik.

Bár - főként az 1. és a 4. számú - szegregátumok elhelyezkedése perifériális, mégis a városszövetbe ágyazott, nem elkülönült területekről van szó. Így tehát az IVS ASZT megállapítása szerint a szegregátumok rehabilitációját a területi elhelyezkedés nem gátolja.

A téma jellegéből adódóan természetesen egyértelműen kijelenthető, hogy a szegregátumok területén lakhatási körülmények rosszabbak, mint a város többi területén, illetve az adott városrészben. Az alacsony komfortfokozatú lakások számaránya 39-59 százalék a szegregátumok területén, szemben a városi – egyébként igen magas – 29 százalékos számaránnyal. Pormentes utak tekintetében is nagyfokú az elmaradás a szegregátumok területén, arányuk nem éri el a 30 százalékot. Az IVS Antiszegregációs Terv megállapítása szerint az 1., 3. és 4. szegregátum területén szinte minden utca problémás: vagy nincs pormentes út, vagy csak részben van kiépítve, vagy nem megfelelő minőségű.

Több infrastrukturális mutató tekintetében kis elmaradás tapasztalható a szegregátumok esetében. A szennyvízlefedettség teljes körű a szegregátumok területén, a vezetékes víz, áram, közvilágítás szempontjából kisebb elmaradás tapasztalható a városi átlagtól, a lefedettség mutató 75-80 százalék közötti. A gázszolgáltatással ellátott utcák aránya 65-70 százalékos.

A szegregátumok közül több mutató alapján az 1. számú szegregátum helyzete a legrosszabb. Ezen a területen a legmagasabb az aktív korú népesség körében a legfeljebb 8 általánost végzettek aránya: a lakosok kétharmada alacsonyan kvalifikált, diplomával rendelkező egyáltalán nem él a szegregátumban. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya a városi átlag kétszerese (59%). A korösszetétel szempontjából is kivételes az 1. számú szegregátum helyzete: a 14 évesnél fiatalabbak aránya 12 százalékkal magasabb, mint az városi, városrészi átlag.

A foglalkoztatási szempontból a 2. számú szegregátum bír a legrosszabb mutatókkal. Az aktív korúak háromnegyede nem rendelkezik rendszeres jövedelemmel, a háztartások kétharmadában egyáltalán nincs foglalkoztatott. Korösszetétel szempontjából erre a területre jellemző leginkább a lakosság elöregedése.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Magyarország Alaptörvénye XX. cikke kimondja: mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez. Az egészséghez való jog második generációs jog, a gazdasági, szociális és kulturális jogok közé sorolható, így ennek érvényesíthetősége is nagyban függ az állam gazdasági teljesítőképességétől. A magyar alkotmányos rendszerben az egészséghez való jog alapjognak nem minősülő alkotmányos jognak tekinthető, melynek érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő.

A szociális biztonsághoz való jog államcélként, az állam törekvéseként kerül meghatározásra Magyarország Alaptörvénye XIX. cikkében:

- (1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegyiség, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.
- (2) Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászorulóknak esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.
- (3) Törvény a szociális intézkedések jellegét és mértékét a szociális intézkedést igénybe vevő személynek a közösség számára hasznos tevékenységéhez igazodóan is megállapíthatja.

(4) Magyarország az időskori megélhetés biztosítását a társadalmi szolidaritáson alapuló egységes állami nyugdíjrendszer fenntartásával és önkéntesen létrehozott társadalmi intézmények működésének lehetővé tételével segíti elő. Törvény az állami nyugdíjra való jogosultság feltételeit a nők fokozott védelmének követelményére tekintettel is megállapíthatja.

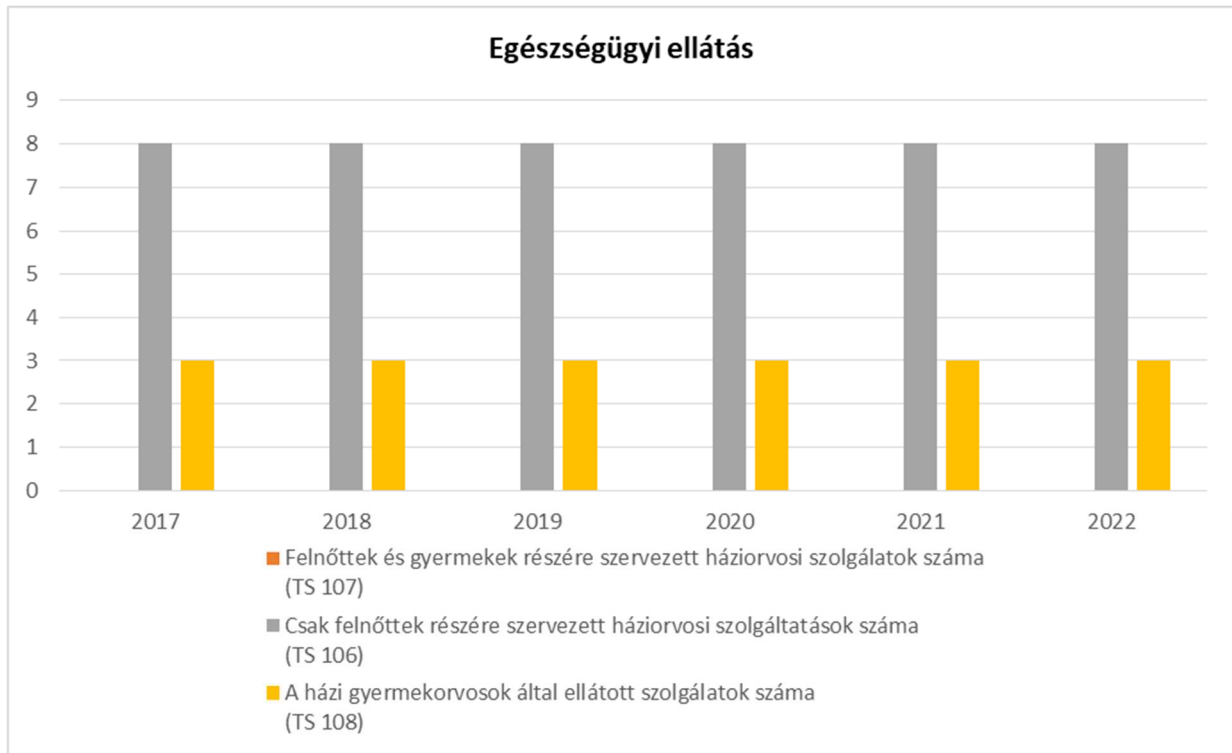
a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény 5 §-a előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziiorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó fogorvosi ügyeleti ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás						
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziiorvosi szolgáltatások száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziiorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgáltatások száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2017	0	8	3	5	584	137,04
2018	0	8	3	5	575	123,14
2019	0	8	3	5	559	74,84
2020	0	8	3	5	489	63,87
2021	0	8	3	5	515	67,47
2022	0	8	3	5	472	60,45

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A háziorvosi, házi gyermekorvosi, fogorvosi, védőnői körzetek felülvizsgálata korábban az önkormányzatok hatáskörébe tartozott. Az egyes egészségügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2022. évi LXXIII. törvény (Mód. tv.) módosította az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény (továbbiakban: Eatv.) 6. § (1) bekezdését, miszerint az önálló orvosi tevékenységről szóló törvény végrehajtásáról szóló kormányrendeletben meghatározott praxiskezelő (a továbbiakban: praxiskezelő) jogszabályban meghatározott szempontok alapján, a települési önkormányzatok bevonásával alakítja ki az egészségügyi alapellátások körzeteit. 2023. január 01. napjától az alapellátási körzethatárok megállapítása az Országos Kórházi Főigazgatóság hatáskörébe tartozik.

Módosítás azóta még nem történt a körzetek vonatkozásában, a település lakosai az egészségügyi alapellátásokat akadálytalanul igénybe tudják venni. Az Önkormányzat minden kötelező alapellátási feladatát ellátja. Nyolc felnőtt háziorvosi és három házi gyermekorvosi praxis, továbbá három fogorvosi praxis működik a településen. Jelenleg 1 felnőtt háziorvosi, 2 házi gyermekorvosi és 1 fogorvosi körzet betöltetlen, helyettesítéssel megoldott az ellátás. Az alapellátásban résztvevő orvosokkal az önkormányzat területi ellátási kötelezettséget tartalmazó feladatellátási szerződést, míg a helyettesítő orvosokkal megbízási szerződést kötött. Fontos megemlíteni, hogy az üres körzetek betöltésére folyamatos törekvések vannak: több fórumon hirdettük a praxisokat, felvettük a kapcsolatot az orvosi egyetemekkel, a mezőtúri származású orvostanhallgatókkal, szakorvos jelöltekkel, de ezek egyelőre nem vezettek eredményre. A probléma nem egyedi, nemcsak városunkra jellemző. A következő évek egyik megoldandó feladata lesz az orvoshiány leküzdése. Célszerű lenne

helyben olyan támogatási formát kidolgozni, amely vonzóvá tenné az orvosok számára a mezőtúri letelepedést. Az elmúlt években az önkormányzat támogatást nyújtott a fogorvosi rendelők felújításához. A tavalyi évben csatlakoztunk az EFOP – 1.8.22-20-2022-00002 Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ által kiírt „Alapellátás fejlesztése a háziorvosi és házi gyermekorvosi szolgálatok kapuőri funkciójának megerősítésére” pályázathoz. A projekt célja, az alapellátást biztosító körzetek eszközeinek fejlesztése.

Az alapellátási orvosi ügyeletet a Berettyó-Körös Többcélú Társulás keretein belül biztosította hosszú éveken keresztül a város. A Mód. tv. módosította az Eatv. orvosi ügyeletre vonatkozó rendelkezéseit: az orvosi ügyelet biztosítása kikerült a települési önkormányzatok egészségügyi alapellátási feladatköréből. 2023. szeptember 01. napjától Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyében az orvosi ügyeletet az Országos Mentőszolgálat biztosítja a háziorvosok bevonásával.

A fogorvosi ügyelet biztosítása továbbra is a települési önkormányzatok kötelező feladata maradt. Városunkban ez a Szolnoki Kistérség Többcélú Társulása által szervezett ügyeleti rendszerhez történő csatlakozással került megoldásra

A védőnői és iskolaorvosi feladatok ellátása a településen biztosított, azonban a védőnői feladatok ellátásában szintén változás történt a 2023. évben. Az Eatv. 23. § (2) bekezdése értelmében „Az egészségügyi szolgálati jogviszonyban foglalkoztatott védőnő és a védőnői ellátás körében foglalkoztatott személy tekintetében a munkáltatói jogokat 2023. július 1-től az az irányító vármegyei intézmény gyakorolja, amely területileg illetékes az érintett védőnői körzet tekintetében. Az egészségügyi szolgálati jogviszonyban foglalkoztatott védőnő jogviszonyát a munkáltatói jogutódlás nem érinti, azt folyamatosnak kell tekinteni.” Vármegyénkben a védőnői feladatok ellátását a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Hetényi Géza Kórház - Rendelőintézet (továbbiakban: Hetényi Géza Kórház) vette át 2023. július 01. napjától, mely változás egyelőre a területi, valamint a vegyesen, területi és iskolavédőnői feladatokat ellátó védőnőket érinti. A kizárólag iskolavédőnői feladatokat ellátó védőnők továbbra is az Önkormányzat foglalkoztatásában maradnak az Eatv. 5.§ e) pontja értelmében. Mezőtúron 2 iskolavédőnői körzet van, 2 fő védőnővel.

Az alapellátás mellett kórház, valamint szakrendelői intézményrendszer is működik Mezőtúron. A közelmúltban felújított, jelenleg 140 – ebből 54 aktív - kórházi férőhellyel rendelkező, városi kórházban belgyógyászati, egynapos sebészeti, szülészeti-nőgyógyászati, gyermekgyógyászati osztályok mellett krónikus, hospice, mozgásszervi rehabilitációs, illetve ápolási osztály működik. A kórház-rendelőintézetben továbbá járóbeteg szakrendelések, sürgősségi ellátás, központi ügyelet, tüdőgondozó és prospektúra is működik. A kórház kötelező ellátási területét a Mezőtúri Járás települései alkotják. A gyógyszerellátást 4 gyógyszertár biztosítja a városban, az idei évben

függesztette fel működését az egyik gyógyszertár. Mezőtúron NEAK finanszírozással egy otthonápolási szolgálat és egy hospice gondozói szolgálat is működik.

A közgyógyellátásban részesülők számának alakulását nagymértékben befolyásolja a jogosultsági feltételekben bekövetkezett változás. A közgyógyellátás három jogcímen állapítható meg: a járási hivatalnál intézhető alanyi és normatív jogú, illetve az önkormányzatoknál méltányossági jogcímen igényelhető. Mezőtúron az önkormányzat által települési támogatás körébe tartozó gyógyszertámogatás néven adható ilyen jellegű támogatás.

	közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma
2016	624
2017	584
2018	575
2019	559
2020	489
2021	515

Forrás: Teir

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

Városunkban minden évben lehetőség nyílik a lakossági tüdőszűrő vizsgálata. A tüdőszűrő vizsgálatot korszerű digitális szűrőberendezéssel végzik a szakemberek. Az önkormányzat biztosítja a szűrővizsgálat elhelyezését és a szükséges tárgyi feltételeket. Széleskörű lakossági felhívásokkal ösztönözzük a minél magasabb számú részvételt.

Magyarországon az emlőrák okozta halálozás nőknél a daganatos megbetegedések között a tüdőrák után a második helyen áll. Évente több ezer új megbetegedést regisztrálnak, többségüket előrehaladott klinikai stádiumban ismerik fel, és mintegy 2.000 - 3.000 nő életét követeli az emlőrák. A daganatos betegségek okozta halálozások ellen a szűrővizsgálat segítségével történő korai felismerés és kezelés a legígéretesebb módszer. Jóllehet, a szűrés ma Magyarországon minden érintett számára elérhető,

sajnos kevesen élnek vele. A mellrák miatti halálesetek kb. 30%-a megelőzhető lenne, ha a szűrővizsgálaton a céllakosság nagyobb arányban megjelenne.

Mezőtúron az emlőszűréseket korábban a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Hetényi Géza Kórház-Rendelőintézet MaMMA Egészségügyi Zrt. Szűrőközpont és a MaMMA Zrt. Prímavera Mobil Állomása végezte.

A szervezett lakossági emlőszűrésre a 45 és 65 év közötti nők két évente kaptak névre szóló meghívót. A Covid idején ezen szűrések száma lecsökkent, és 2020. óta nem is volt emlőszűréseket végző szűrőbusz a városban. Szolnokon, a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Hetényi Géza Kórház Rendelőintézetében továbbra is elérhető a szűrés, melyhez beutaló és időpontkérés szükséges. A modern kor követelményeinek megfelelően az online időpontkérés is elérhető.

A méhnyak rosszindulatú daganatának elsődleges prevenciójához a genitális fertőzések elkerülése, a személyi higiénia betartása tartozik. Másodlagos prevenciót tekintve nagyon fontos a szervezett szűrővizsgálatokon való részvétel. A HPV fertőzés több mint 90%-ban megelőzhető a rendszeres szűrővizsgálaton való részvétellel, a helyes szexuális magatartásra való neveléssel és az oltással.

A méhnyak-szűrő vizsgálatot a NEAK által finanszírozott nőgyógyászati szakrendelésen lehet ingyenesen igénybe venni. A Mezőtúri Kórház-Rendelőintézet adatai szerint a nőgyógyászati rákszűrésen a 2022. évben 949 fő vett részt. A visszarendelt betegek száma 31 fő, a vizsgálaton átesett betegek 3,2%-ánál találtak elváltozást. A szűrővizsgálatok iránt elég alacsony az érdeklődés.

A Mezőtúri Kórház-Rendelőintézet urológiai szakrendelésén heti 1 alkalommal biztosított a prosztatatarák szűrés. A gastroenteorológián lehetőség van colonoscopias vastagbél szűrésre.

A meghatározott célcsoportok számára minden évben lehetőség nyílik a térítésmentes, önkéntes védőoltás beadatására. Az influenza elleni védőoltásokat a lakosság igényli, mivel az influenza megelőzésének legfőbb eszköze a védőoltás. Az oltások teljesítésének aránya közepesnek mondható. A Covid 19 elleni védőoltásokat is a lakosság nagy számban igénybe vette.

A népegészségügyi szolgálat adatai szerint az életkorhoz kötötten kötelező védőoltások teljesítése és az átoltottság ütem igen jó. Az esedékesség idejében nem teljesített, elmaradt oltások oka csaknem minden esetben az oltandó tartós betegségéből adódott. Az iskolai kampányoltások teljesítése 100%-os, indokolatlan elmaradás nem volt. Fontos feladat a jó átoltottsági arány megőrzése, valamint az életkor- specifikus oltások, fakultatív védőoltások összehangolása a kötelező védőoltásokkal.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A Mezőtúri Kórház-Rendelőintézet Rehabilitációs Osztályán biztosított különböző rehabilitációs ellátások igénybevétele. A gyógytorna, fizioterápia, Bemer terápia azonban nemcsak a fekvőbeteg ellátásban, hanem a járóbeteg ellátásban is biztosított. A városban van reumatológiai és ortopédiai szakrendelés. Sokan látogatják a környező települések (Túrkeve, Gyomaendrőd) gyógyfürdőit, melyek akár orvosi beutalóval is igénybe vehetők (vízi torna, masszázs pl.).

Mezőtúr is rendelkezik gyógyvízzel, a Városi Strandfürdő üzemeltetésében egy medence várja a lakosságot, mely alkalmas a reumatikus, a mozgásszervi, a nőgyógyászati megbetegedések utókezelésére. Ezen lehetőségek további kiaknázása a következő évek feladata lehet.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

A közétkeztetés szereplői igyekeznek az egészséges táplálkozás követelményeit betartani. Ebben nagy szerepe lenne a családoknak is, hiszen az egészséges életmódra, egészséges táplálkozásra való törekvésnek, szokások kialakításának a családi élet színterén kellene megtörténnie. Sajnos a gyerekek körében nagyon népszerű az édességek, cukrozott üdítők, sós chipsek fogyasztása, mely túlsúlyhoz, elhízáshoz, ezek következtében súlyosabb egészségügyi problémákhoz (pl. cukorbetegség, mozgásszervi problémák stb.) vezethet. Az elterjedt energiatalok kifejezetten károsan hatnak az egészségre, mégis nagyon sok fiatal fogyasztja rossz példaként látva a szülőitől.

A közétkeztetés alacsony finanszírozása mellett nehéz megoldani, hogy valóban egészséges ételek kerüljenek a gyermekek elé. Több idénygyümölcs, zöldség fogyasztása elengedhetetlen lenne.

A főzőkonyhán lehetőség van a különböző ételintoleranciák szerinti étkezés igénylésére. A Városi Oktatási Centrum udvarán megépülő új főzőkonyha pedig várhatóan még több igényt ki tud elégíteni.

A népegészségügyi szolgálat ellenőrzései körébe tartoznak a főzőkonyhák is. A főzőkonyhák az előírásoknak megfelelő szolgáltatást nyújtanak, szigorúan betartva a 37/2014. (IV.30.) EMMI rendeletet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A város közművelődési és sport tevékenységeinek szervezése a Mezőtúri Közművelődési és Sport Kiemelten Közhasznú Nonprofit Kft. – 100%-os önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság – tevékenységi körébe tartozik, amely 2009 szeptemberében kezdte meg működését. A város életében fontos szerepet tölt be a sport. A Mezőtúri Közművelődési és Sport Kiemelten Közhasznú Nonprofit Kft. együttműködik a sporttal foglalkozó helyi szervezetekkel, gondoskodik a Városi Sportcentrum fenntartásáról, ezzel biztosítja a helyi sportélethez szükséges feltételeket. A Városi Sportcentrum

számos sportrendezvénynek ad helyet, és biztosítja a különböző szakágak részére az edzések lehetőségét. A Városi Strandfürdő és Fedett Uszoda parkosított környezetben található az Erzsébet ligetben. A gyógymedence minősített 36-40 C°-os alkáli-hidrogénkarbonátos gyógyvize kiválóan alkalmas a reumatikus, a mozgásszervi, a nőgyógyászati megbetegedések utókezelésére. A strandmedence 28-30 C°-os vize fiataloknak és időseknek is egyaránt lehetőséget ad a nyári élmények gyűjtésére. A vízforgató gyermekmedence szolgálja ki a 0-6 éves korosztály igényeit. A strand szabadtéri 50 méteres versenymedencéje az úszást kedvelőknek is ideális helyszín. Az egész évben nyitva álló fedett uszodában 25 méteres feszített víztükrű medence található. Az uszoda nemcsak a helyi, hanem a környékbeli települések úszásoktatását is szolgálja. Az itt élők körében jelentős igény van az uszoda bővítésére, amely lehetővé tenné valamennyi korcsoport számára az uszoda egész évben való használatát.

Az elmúlt években széles körben elterjedtek a különböző szabadidős sporttevékenységek. Egyre több futót látunk a Berettyó gáton, vagy a Ligeti tó körül. Pályázati forrásból három street workout pálya épült a városban, melyet szívesen használnak főként a fiatalabbak az edzőtermek mellett. Befejeződött a TOP-3.1.1-15.JN1-2016-00001 Észak-déli kerékpárút megépítése Mezőtúron, valamint a TOP-3.1.1-15.JN1-2016-00003 Kelet-nyugati kerékpárút megépítése Mezőtúron projekt, melynek keretében új kerékpárutak épültek. Ez egyrészt segíti a mindennapi közlekedést, de a kerékpározás jó szabadidős sportolási lehetőséget is biztosít.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátórendszert Mezőtúr városban a kistérség és az egyházak működtetik. Településünkön az utóbbi években a szociális intézményrendszer racionalizálásra került. 2007. évtől a Családsegítő és Gyermekjóléti szolgáltatások, valamint a szociális alapszolgáltatások ellátása a Berettyó-Körös Többcélú Társulás keretein belül működik, túrkevei központtal (Berettyó-Körös Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központ). Jelenleg a Család-és Gyermekjóléti Szolgálatnál 1 fő szakmai vezető, 4 fő családsegítő, a Család-és Gyermekjóléti Központnál 1 fő szakmai vezető, 4 fő esetmenedzser, 3 fő óvodai, iskolai szociális segítő tevékenységet végző szakember dolgozik Mezőtúron. A szolgálat ellátási területe Mezőtúr, Kétpó, Mesterszállás, Mezőhék. A Központ ellátási területe a Járás minden településére kiterjed. Az egy főre eső esetszám magas. Kevés idő jut egy problémára, miközben az esetszám/fő mutató az elmúlt években jelentősen növekedett. A szociális szolgálat kapacitását tehát javasolt fejleszteni az önkormányzatnak, illetve a kistérségnek. 2024. január 01-től jelentős változás, hogy Túrkeve kilép a Társulás kereteiből, és maga biztosítja a különböző szociális és gyermekjóléti ellátásokat. A Társulás központja így Mezőtúrra kerül át, változás lesz a munkatársak számában.

Az elmúlt években két, teljesen új építésű idősek nappali ellátását biztosító intézménnyel bővült a Szociális Szolgáltató Központ: az egyik a Makk József úton, a másik a Fóti úton épült, és modern, kényelmes teret biztosít az idősöknek.

Jelentős előrelépés, hogy a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, valamint a Család- és Gyermekjóléti Központ egy sikeres pályázatnak köszönhetően várhatóan a 2025. évben másik, felújított, kibővített épületbe költözhet. A szolgálat és a központ is nagy kliens létszámmal dolgozik. Gyakran fontos a négy szemközti beszélgetés egy családdal, pl. az új épületben nemcsak kultúraltabb körülmények között végezhetik a szakemberek a munkájukat, hanem várhatóan a szolgáltatások is bővítésre kerülhetnek.

A településen korábban egy megyei és egy egyházi fenntartású bentlakásos idősök otthona működött, azonban 2012. november 1-től mindkét intézmény – „Bíró Kálmánné Bakos Ilona” Idősök Otthona, Református Idősök Otthona – fenntartója a Mezőtúri Református Egyházközség. Mindkét idősök otthona folyamatos ápolást-gondozást biztosít: a Mezőtúr, Kiss János utca 6. szám alatti, Szendy Pál Idősök Otthona telephelye 50 férőhelyen, míg a „Bíró Kálmánné Bakos Ilona” Otthonban 181 férőhelyen. Ezen túlmenően a Református Egyházközség Támogató Szolgálatot is működtet, illetve házi segítségnyújtást, szociális étkeztetést is biztosít.

Mezőtúr Város Önkormányzatának jogszabályban előírt kötelező szociális alapszolgáltatásai:

- szociális étkeztetés,
- házi segítségnyújtás,
- idősök nappali ellátása és családsegítés,
- gyermekjóléti szolgáltatás, a gyermekek napközbeni ellátása, valamint a gyermekek átmeneti gondozása.

A városban bölcsődei ellátás is biztosított. A Szivárvány Gyermekkert Nonprofit Kft. fenntartásában egy 60 férőhelyes bölcsőde működik Mezőtúron. A bölcsődei férőhelyhiány évek óta gondot jelentett a településen, mely a bölcsődei férőhelyek 48-ról 60-ra történő bővítésével sokat javult. Ezen túlmenően várhatóan még egy bölcsőde épülhet hamarosan a településen, mely segíti a szülőket abban, hogy szükség esetén vissza tudjanak térni a munka világába. Ezen túlmenően a Mezőtúri Református Egyházközség által fenntartott 12 férőhelyes bölcsőde is nagyban segíti a szülők munkavállalását.

A szociális étkeztetés, a házi segítségnyújtás, az idősök nappali ellátását, a demens személyek nappali ellátását a Berettyó-Körös Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központ végzi. Tevékenysége 2017. év novemberétől kiegészült a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás feladattal. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás feladata olyan ellátás nyújtása a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és

szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időskorú vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére, amely segíti az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítását. Az igénybevétele szociális rászorultsághoz kötött.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtást 2022-ben összességében 57 fő vette igénybe ezt az ellátást. Jelentős részük 70 év feletti. A 2022 december 31-i zárónap adatai szerint 40-59 éves kor között 2 fő, a 60-79 év között 20 fő, a 80 év fölöttiek száma 18 fő volt.

g) drogprevenációs szolgáltatások

A gyermek- és fiatalkori bűnözés megelőzésében, az alkohol- és drogprevenációban érintett bűnüldözési, egészségügyi, család- és gyermekvédelmi, oktatási intézmények, önkormányzat, civil és vállalkozói szféra, egyházak közötti együttműködés keretében fontos feladatunk az együttműködés, a közreműködés a bűnmegelőzési, alkohol- és drogprevenációs programokban, a gyermek- és fiatalkori bűnözés megelőzésében, a drogprevenációt szolgáló programok szervezésében és anyagi támogatásában. Ennek a feladatnak folyamatosan eleget tesznek a különböző szervezetek. Egyik ilyen példa volt erre a 2021 évre tervezett, a FICSAK Mezőtúr Alapítvány által szervezett drogprevenációs előadás megtartása, amelyre a Covid-19 járványhelyzet miatt 2022-ben került sor a Városi Oktatási Centrumban. 1000 fő, 7-8. osztályos általános iskolás és középiskolás fiatal hallgathatta meg Dr. Zacher Gábor, valamint a megyei, illetve a helyi rendőrkapitány előadását.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Az Önkormányzattal szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor.

Folyamatosan tájékoztatjuk a lakosságot a gyermekjogi, ellátottjogi, betegjogi képviselők elérhetőségéről.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

A pénzbeli ellátások és a közszolgáltatások szervezése során pozitív diszkriminációval segítjük a célcsoporthoz tartozókat. Ez részben szabályozási eszközökkel, részben eljárások bevezetésével, részben a nyilvánosság eszközeinek alkalmazásával történik.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai

Városunkban közel száz egyesület, klub, társadalmi szervezet működik. Bíróság által bejegyzett szervezetként több, mint félszáz társadalmi szervezet és alapítvány működik. Tevékenységük szerint szabadidős, kulturális, sport, egészségmegőrző, hagyományápoló, szociális, zenei, népzenei, természetvédő, kisebbségi, rehabilitációs és rekreációs szervezetek működnek városban. A non-profit szerveződések között legnagyobb súllyal a kulturális egyesületek vannak jelen. Ezek mellett a nem bejegyzett klubok, dalkörök, művelődési, szabadidős és sport közösségek is nagy számban vannak jelen a településen. A közművelődés és sport tekintetében igen fontos szerepet töltenek be azok az intézmények, amelyek lehetőséget biztosítanak a közösségi programokhoz, közös együttlétekhez. A Közösségi Ház sok helyi amatőr művelődési közösségnek, egészségmegőrzéssel foglalkozó klubnak, hobby tevékenységet folytató kluboknak ad otthont. A fentiek meghatározott rendszerességgel gyűlnek össze, és vitatják meg nemcsak az adott szervezetre közvetlenül jellemző tevékenységgel összefüggő dolgokat, hanem a mindennapi élettel, közélettel kapcsolatos információkat is. A sportoló közösség is, nemcsak mint testnevelési, kikapcsolódási, sportolási szándékkal jön össze, hanem a fő sport tevékenységen kívül beszélgetnek, közösségi életet élnek a családi szférán kívül. Ezeken felül a közművelődési és sport szabadidős programok szervezése, és azokon való részvétel során lehetőség nyílik az eszmecserékre, közös „ötletelésekre” is. Alkalmanként az adott programok lehetőséget adnak a szervezetek, csoportok, magánszemélyek bemutatkozására is. Ezek a bemutatkozások túlmutatnak az egyén magánjellelű „dolgainak” megismerésén. A legfőbb cél ilyenkor, hogy a közösségnek fontos, vagy akár a közösségnek tetsző tevékenységet mutat be az illető, előad valamit, legyen az verbális jellegű, vagy alkotóművészeti tevékenység megnyilvánulása, vagy megjelenési formája.

Szervezésében számos városi rendezvény valósul meg, mint a Mezőtúri Művészeti Napok, Túri Vásár és arTÚR Fesztivál, Gyermeknap rendezvények, Szent Iván éji Tűzugrás, Ősz-Ülő, vagy az Adventi programsorozatok.. A közösségi élet színtereként kell megemlíteni az Erzsébet ligetet és a 6 hektáros Ligeti-tó környékét, mely körül közel 1200 méter sétány és kerékpárút ideális helyet nyújt a sétára, illetve az aktív pihenésre. A gyermek részére pályázati források igénybevételeivel korszerű játszóterek épültek.

Fontos szerepet tölt be a közösségi kulturális életben a Móricz Zsigmond Városi Könyvtár, ahol a kölcsönzésen kívül számos program szervezésében is részt vesznek a könyvtár dolgozói: író-olvasó találkozók, Magyar Kultúra Napja, Országos Könyvtári Napok. Ezen túlmenően a gyermekkönyvtár szívesen fogad iskolai, illetve óvodai csoportokat egy-egy foglalkozásra, valamint kisgyermekes szülők részére Höcöggető és Ringató foglalkozásokat szervez. Az Óperenciás Bábfesztivál, a nyári Rege tábor, a vers- és mesemondó versenyek évek óta felejthetetlen élményt nyújtanak a gyermekek részére.

Mezőtúr Város Önkormányzata hat alapítványt hozott létre, melyek közül ma öt közalapítványként funkcionál.

A helyi civil társadalom működését az önkormányzat anyagi támogatással és az infrastruktúra biztosításával támogatja.

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2020)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
0	nem	22 267	2

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) közösségi együttélés jellemzői (konfliktuskezelési megoldások)

A közösségi együttélés és az azokból óhatatlanul fakadó konfliktusok kezelése általában a szocializáció és a tanult viselkedés során sajátítható el. Természetesen az egyén társas viselkedése attitűdje, személyiségvonásai és az egyén konfliktuskezelési technikái is szerepet játszanak a megoldásban. Mai életünkben egyre gyakrabban fordulnak elő a konfliktusok megoldására adott válaszok között az erőszakos megoldások, ezek nem jók, mert rossz példát mutatnak, és igazából csak feszültséget szülnek, amelyek későbbi problémákhoz vezetnek. A városi társadalmon belül a népcsoportok megoszlása alapján a legnagyobb létszámú csoport a cigányság. Nem mutatnak igazából érdeklődést a közösségi közművelődési tevékenység felé. Csekély a részvételük helyi sport és közművelődési tevékenységekben. Ezen felül a közösségi együttélés részesei a zenei, vallási, életmódbeli stílust felvevő szubkultúrák is, melyben igazán nincs konfliktus, hiszen az egyén azon

csoport tagjává válik, amellyel egyetért. Erőszakos, konfliktusteremtő csoportösszevonás, toborzás, erőszakkal történő asszimiláció nincs.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka, stb.)

A civil szervezetek aktívak, sokszínű tevékenységeikkel hozzájárulnak a város fejlődéséhez. Az Önkormányzat pályázati lehetőségek biztosításával, rendszeres tájékoztatással és folyamatos párbeszéd fenntartásával segíti munkájukat. Számos civil szervezet önkéntes munkájával és adományok közvetítésével enyhíti a hátrányos helyzetű családok mindennapjait. A szolidaritás és felelősség mind magánemberekben, mind a városban működő gazdasági szervezetekben jelen van. Az elmúlt időszakban számos pozitív példát láthattunk a város lakosságának összefogására: a social media lehetőségeit kihasználva voltak adománygyűjtések egy-egy bajba jutott családnak, műtéti hozzájáruláshoz, sütívásárt, jótékonysági koncertet szerveztek, vagy épp irányított véradást az arra rászoruló mezőtúri személynek. Azt mondhatjuk, hogy sok jó szándékú ember él a városban, akik hajlandóak is segíteni, összefogni egy-egy nemes cél érdekében. Ezt láthattuk a Covid 19 járvány idején is, amikor egy-egy élelmiszersomagot elhelyeztek a karanténban lévő családok ajtaja/kapuja előtt.

A helyi közösség szolidaritási alapú megnyilvánulási formái tehát egyre jelentősebbek. Fizikai munka vállalása, pakolás, gyermekekkel való foglalatoskodás, ingyenesen nyújtott közösségi célú pl. egészségmegőrzéssel kapcsolatos szűrés, vagy csak tanácsadás valamilyen közösségi rendezvényen.

Amiben van még lehetőség fejlődni, de ez nem helyi szintű probléma, az, hogy még ma sem jellemző, sőt, egyre inkább nem jellemző, az utcai segítségnyújtás. Pl. ha valaki fekszik a járdán, akkor az biztosan ittas. Sajnos ezek negatív sztereotípiák, amelyek mindennapi életünkbe beleivódtak, és sajnos ezeknek nem egyszer valós alapja van.

A család- és gyermekjóléti szolgálat, és az utóbbi időben egyre több civil szervezet fogadja azokat a felajánlásokat, amelyeket a rászoruló családok részére nyújtanak. A németországi Thomas Mann Lions Klub jóvoltából minden évben a rászoruló első osztályos gyermek iskolatáska és tanszer adományban részesülnek. Ezek a táskák nem újak, de nagyon megkíméltek. Ezt a klub minden évben megtölti az 1. osztályosok számára előírt füzetcsomaggal és különféle rajzeszközökkel. Ez által 2022-ben 40 kis elsősnek nyújthattunk örömet, játékos foglalkozás keretében a Lions klub képviselőivel. A Berettyó-Körös Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központ 2017. évben együttműködési megállapodást kötött a Magyar Élelmiszerbankkal. Az Élelmiszerbank által felajánlott tartós élelmiszersomagok kiosztásra kerültek a rászoruló, gyermeket nevelő családok részére. Valamint

2018. óta a Magyar Élelmiszerbank segítségével a Szociális Szolgáltató Központ részt vesz a napi élelmiszermentésben, ennek köszönhetően naponta juthat péksütemény, zöldség, gyümölcs a rászoruló családok asztalára.

2022. évben a mezőtúri Lidl áruház is csatlakozott az Élelmiszerbank élelmiszermentéséhez, így ebből az üzletből is lehetőség van a hét minden napján elszállítani a felajánlott élelmiszert és eljuttatni a rászoruló családokhoz.

A Szolgáltató Központ 2022. évi működési beszámolójából kiderül, hogy a tavalyi évben Mezötúron összesen 3.193 család, 6.840 személy, 9.666 kg tömegű élelmiszerben részesült az Élelmiszerbank felajánlásából.

A Vöröskereszt, illetve magánszemélyek felajánlásából is részesülhettek a gyermeket nevelő családok Mezötúron.

Folyamatos a ruha és bútoradományok közvetítése, illetve nagyobb mennyiségű ruhaadományok kiosztására is sor kerülhetett.

d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei

2014-2019 között működött Roma Nemzetiségi Önkormányzat Mezötúron. Szervezésükben több alkalommal megrendezésre került a roma gyerekek részére gyermeknap, Mikulás, és egyéb, elsősorban gyermekeknek szóló programok. A FICSAK Alapítvány több, tehetséges roma fiatal tehetséggondozását végzi, amely hozzájárul a cigány kultúra fennmaradásához, népszerűsítéséhez.

e) helyi lakossági önszerveződések

Ahogy korábban írtuk, jelentős civil élet van a településen. Ezen túlmenően vannak olyan pl. munkahelyi, vagy egyéb szerveződések, ahol a hasonló érdeklődési körű személyek közösen tölthetik szabadidejüket (pl. munkahelyi labdarúgócsapat, vagy tekecsapat). Külön csoport van a színházkedvelők, vagy a kirándulni vágyók részére, de nem szabad megfeledkezni a sárkányhajó versenyre szerveződő csapatokról sem. Számos énekkar működik a városban, akik szép eredmények felmutatásával öregbítik a város hírnevét.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Jelenleg városunkban nem működik Roma Nemzetiségi Önkormányzat. A Mezőtúri Közös Önkormányzati Hivatal szervezetén belül dolgozik 1 fő roma referens.

2024-ben kerül sor az önkormányzati választások lebonyolítására. Egy jól működő nemzetiségi önkormányzat, aki jó kapcsolatot ápol mind a települési önkormányzattal, mind a vármegyei, mind az országos roma szervezetekkel, a megfelelő vezetővel sokat tud tenni a roma nemzetiségű lakosok érdekében, segítség lehet a felzárkózásban, a kultúra fennmaradásában.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Szegregátumok helyének meghatározása nem megfelelő.	Az Integrált Városfejlesztési Stratégia felülvizsgálata, többek között a szegregátumok pontos meghatározása miatt.
A gyermekjóléti alapellátás nem megfelelő munkakörülmények között zajlik, kevés a lehetőség az egyéni foglalkozásra.	TOP_Plusz-3.3.2-21 kódszámú, „Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése” című Pályázati Felhívás keretében folyamatban van a a Család- és Gyermekjóléti Központ, valamint a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat fejlesztése, új helyének kialakítása, mely lehetővé teszi a szolgáltatások bővítését, színvonaluk fejlesztését.
Egészségtudatosság, személyi higiéné hiánya.	Az új TOP PLUSZ 312 projekt keretében Roma lány program szervezése: 15 fő, 7-18 éves korú roma lány mentorálására kerül sor. Egészségügyi előadások, szűrések, tanácsadások, természetbeni juttatásként sport, egészségügyi és tisztasági csomagok biztosítása. Felvilágosító előadások, programok szervezése szakemberek bevonásával. A fiatalok még legtöbbször felkészületlenek az anyaságra, nincsenek ismereteik a terhességről.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

“Az a mód, ahogyan egy társadalom a gyermekeket kezeli, nemcsak törődésének és együttműködésének fokát jelzi, hanem jól tükrözi az adott társadalom igazságérzetét, jövő iránti elkötelezettségét, valamint azt is, mennyire fontos számára az eljövendő generációk emberi feltételeinek javítása.” (DE CUÉLLAR Javier Perez, ENSZ főtitkár)

A gyermekkor meghatározó időszak az ember életében. A jellemformálódás szempontjából lényeges a családi háttér, a törődés, a szeretet, a társas kapcsolatok kialakítása, az életkörülmények minősége. Minden gyermek azonos jogokkal születik: joga van az élethez, a saját családjában történő nevelkedéshez, a megfelelő lakhatáshoz, oktatáshoz, egészségügyi ellátáshoz stb. Sajnos nem minden gyermeknek adatik meg szerető, gondoskodó családi légkör, előfordul, hogy szakemberek beavatkozására van szükség ahhoz, hogy a gyermek megfelelő körülmények között nevelkedjen, veszélyeztetettsége megszűnjön.

Magyarország Alaptörvénye XVI. cikke az alábbiakat szabályozza:

„(1) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.

(2) A szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést.

(3) A szülők kötelesek kiskorú gyermekükről gondoskodni. E kötelezettség magában foglalja gyermekük taníttatását.

(4) A nagykorú gyermekek kötelesek rászoruló szüleikről gondoskodni.”

Az Alaptörvény megfogalmazza azokat az elvi kereteket, melyek alapján külön törvényekben kerül sor a gyermekek, családok védelmére vonatkozó szabályozásra.

Az Országgyűlés elfogadta a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvényt, mellyel összhangban elfogadásra került a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt). A Gyvt. 1. § (1) bekezdése kimondja: „E törvény célja, hogy megállapítsa azokat az alapvető szabályokat, amelyek szerint az állam, a helyi önkormányzatok és a gyermekek védelmét ellátó természetes és jogi személyek, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezetek meghatározott ellátásokkal és intézkedésekkel segítséget nyújtsanak a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői köteleességek teljesítéséhez, illetve gondoskodjanak

a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, a hiányzó szülői gondoskodás pótlásáról, valamint a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerült fiatal felnőttek társadalmi beilleszkedéséről.”

A Gyvt. meghatározza azon ellátásokat, amelyek a gyermekek védelmét hivatottak segíteni: pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a törvényben meghatározott hatósági intézkedések (pl. védelembe vétel, családba fogadás, nevelésbe vétel stb.). A Gyvt. tartalmazza a hazai jogi szabályozásban a gyermekjogok legszélesebb katalógusát, ez tekinthető a Gyvt. egyik legfontosabb vívmányának. A gyermeki jogok egyik csoportjába tartoznak a minden gyermeket megillető jogok, ezen kívül vannak olyan jogosultságok, melyek a családjukból kikerülő, a gyermekvédelmi rendszerbe bekerülő gyermekeket illetik meg.

A Gyvt. talán legfontosabb alapelve – összhangban a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezményben foglaltakkal - a gyermek mindenk felett álló érdeke: olyan általános alapelv, mely a törvény egészét áthatja, megfogalmazza, hogy a gyermekvédelem szervei kötelesek a gyermekek törvényben elismert jogait biztosítani az eljárásaik során, továbbá kötelesek egymással együttműködni.

A kulcsszó az együttműködés. A gyermeki jogok védelme, tiszteletben tartása mindannyiunk kötelessége.

Az Országgyűlés a 47/2007. (V.31.) sz. határozatával fogadta el a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

A gyermekek helyzetének javítása érdekében elengedhetetlen, hogy nagyobb teret kapjon a gyermekek véleménye. Fontos meghallgatni az ötleteiket, javaslataikat. Olyan fórumokat kell szervezni, ahol el tudják mondani, mit foglalkoztatja őket, milyen problémával küzdenek, tudniuk kell, hová fordulhatnak, ha bajba kerülnek, vagy épp kifejthetik, hogy látják a jövőjüket.

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek, stb.)

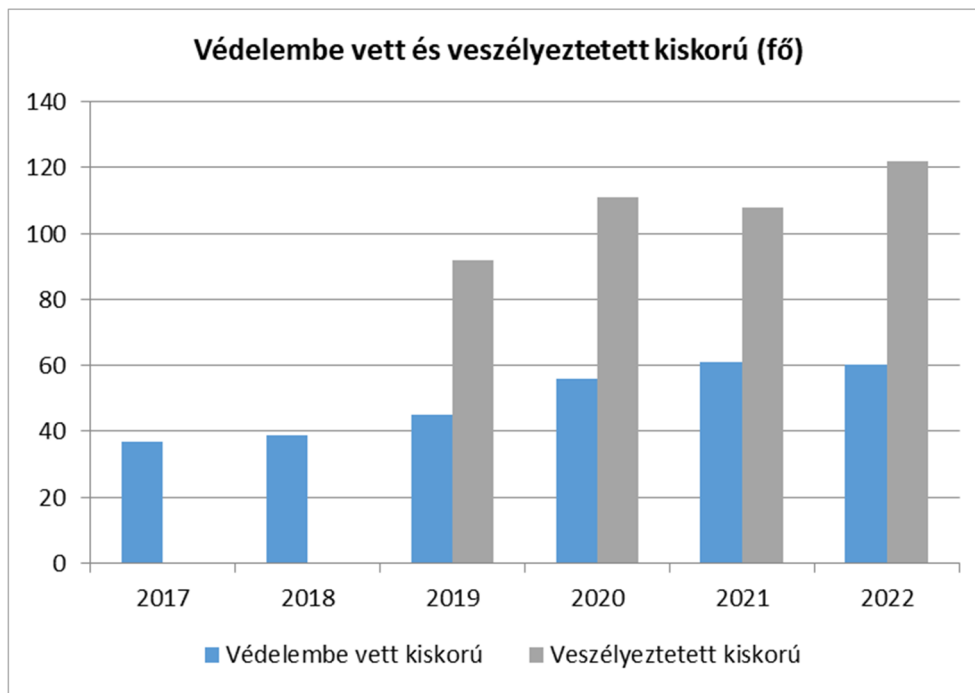
4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2. számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	8 086	8 508	16594	48,73%	51,27%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			470	2,83%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	1 229	1 147	2376	7,41%	6,91%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	276	247	523	1,66%	1,49%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek jellemzői, száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2017	37	0
2018	39	0
2019	45	92
2020	56	111
2021	61	108
2022	60	122

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A védelembe vett gyermekek száma 2017. évhez viszonyítva sajnos növekedést mutat, csakúgy mint a veszélyeztetett kiskorúak száma.

A helyi ellátórendszer különféle támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családot a gyermek nevelésében, megfelelő támogatások és szolgáltatások nyújtásával védelmet biztosít. A helyi rendszer további jellemzője, hogy a veszélyeztetettség megelőzését szolgálja. A megelőző tevékenység a köznevelési, egészségügyi, szociális, közművelődési és sport intézményhálózaton keresztül (esetenként civil szervezetek bekapcsolódásával) valósul meg, és az egyes ágazatok együttműködésén alapul. Városunkban a gyermekvédelmi alapellátások kiépültek, a preventív gyermekvédelem minden gyermekekkel foglalkozó intézményben, szakmai programban jelen van.

A gyermekszegénység csökkentése átfogó, minden ágazatra kiterjedő intézkedéseket igényel. Az egyes részterületeken a foglalkoztatás, az oktatás, a lakásügy, az egészségügy, a szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások egymással összhangban álló és egymásra épülő intézkedéseit kell meghozni, amelyek a gyermek megszületésének pillanatától segítenek az esélyek javításában. A szegénységben vagy szegénység kockázatával élő gyermekek sajátos csoportját alkotják a fogyatékos gyermekek. A fogyatékos gyermeket nevelő családok helyzete az átlagosnál sokkal nehezebb, különösen a halmozottan fogyatékos gyermeket nevelő családok esetében figyelhető meg.

Mezőtúr Városban 2022. évben a lakosság szám, illetve a 0-18 éves korosztály létszáma az előző négy évhez viszonyítva a népesség-nyilvántartási adatok szerint a következőképpen alakult:

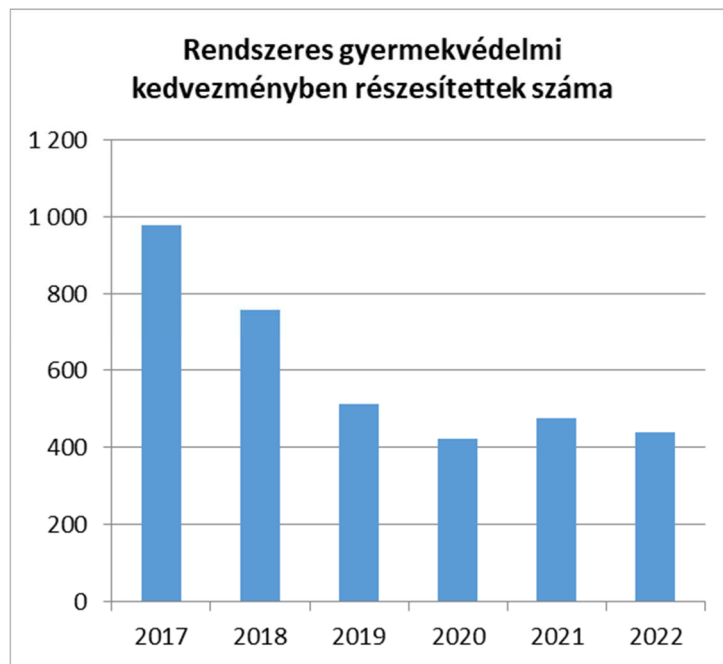
Település	Állandó lakosság szám					0-18 év				
	2018.	2019.	2020.	2021.	2022	2018.	2019.	2020.	2021.	2022
Mezőtúr	16.930	16.692	16.545	16.343	16.333	3077	3.070	3.005	3.061	3011

A fenti táblázatból látszik, hogy a korábbi években elkezdődött népességszám csökkenés tovább folytatódik, mind az állandó lakosság, mind a 0-18 éves korosztály vonatkozásában.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2017	981
2018	760
2019	512
2020	422
2021	475
2022	440

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A népesség-nyilvántartás adatai szerint 2022. évben Mezőtúr városában a 0-18 éves korosztály lakosság száma 3.011 fő volt. Ebből a 2022. évben 440 gyermek és fiatal felnőtt (max. 25 éves korig) volt jogosult a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre (a továbbiakban: kedvezmény) a gyermek szociális helyzete alapján jogosult, célja annak igazolása, hogy a gyermek jogosult a jogszabályokban meghatározott pénzügyi támogatások és egyéb kedvezmények igénybevételére.

A kedvezményre jogosult az a gyermek, akinek a családjában az egy főre jutó jövedelem

- gyermekét egyedül nevelő szülő, valamint súlyosan fogyatékos, tartósan beteg gyermek esetén nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének (továbbiakban: nyugdíjminimum) 145 %-át (41.325 Ft), 2022. szeptember 10-től 180%-át (51.300 Ft),
- családban élők esetén a nyugdíjminimum 135 %-át (38.475 Ft), 2022. szeptember 10-től 165%-át (47.025 Ft).

Együttes feltétel, hogy a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó vagyon mértéke külön-külön számítva nem haladhatja meg a nyugdíjminimum húszszorosát, amely 2022-ben 570.000 Ft, vagy együtt számítva a nyugdíjminimum hetvenszeresét, amely 2022-ben 1.995.000 Ft.

Nem minősül vagyonnak az az ingatlan, amelyben a szülő vagy a tartásra köteles más törvényes képviselő életvitelszerűen lakik, az a vagyoni értékű jog, amely az általuk lakott ingatlanon áll fenn, továbbá a mozgáskorlátozottságra vagy tartós betegségre tekintettel fenntartott gépjármű.

Nagykorúvá vált gyermek esetén a jövedelmi és vagyoni feltételek mellett a jogosultság megállapításának további feltétele a jogszabály szerinti tanulói/hallgatói jogviszony fennállása, továbbá, hogy a nagykorú jogosult a nagykorúvá válását megelőző második hónap első napja,

valamint a nagykorúvá válásának napját megelőző nap közötti időszakban legalább egy napig rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre volt jogosult.

A kedvezmény jogosít:

- a Gyvt. 21/B. § (1) bekezdése szerint az intézményi gyermekétkeztetést ingyenesen kell biztosítani a bölcsődében, mini bölcsődében nyújtott bölcsődei ellátásban, az óvodai nevelésben részesülő gyermek, az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül;
- a Gyvt. 21/B. § (2) bekezdése szerint az intézményi gyermekétkeztetést az intézményi térítési díj 50%-os normatív kedvezményével kell biztosítani az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül;
- szünidei gyermekétkeztetés;
- pénzübeli támogatás;
- külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek (pl. fiatalok életkezdési támogatása és a Babakötvény tekintetében további kedvezmények: a minden újszülöttnak járó 42.500 Ft-on túl a Magyarországon élő gyermek a születése évét követő 7. és 14. évben további támogatásban részesül, amelynek összege 44.600 Ft; illetve a Kincstári Start-értékpapírszámlával rendelkező gyermek esetén a befizetések 20%-ának megfelelő, de maximum 12.000 Ft összegű támogatás kerül jóváírásra), az igénybevételére.

A feltételek fennállása esetén a kedvezmény 1 év időtartamra kerül megállapításra:

- a gyermek 18 éves koráig, amennyiben addig nem folytat keresőtevékenységet,
- a gyermek 23 éves koráig, amennyiben nappali oktatás munkarendje szerinti tanulmányokat folytat,
- a gyermek 25 éves koráig, amennyiben felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanul.

2022. december 31. napján 383 gyermek és fiatal felnőtt (max. 25 éves korig) volt jogosult a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre.

A kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjával rendelt hozzátartozó jogosult, aki a gyermek tartására köteles, és nyugellátásban, korhatár előtti ellátásban, szolgálati járandóságban, táncművészeti életjáradékban, átmeneti bányászjáradékban, megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban, időskorúak járadékában vagy olyan ellátásban részesül, amely a nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátások emeléséről szóló jogszabály hatálya alá tartozik.

A kiegészítő gyermekvédelmi támogatás havi összege - gyermekenként - a nyugdíjminimum 22 %-a, 6.270 Ft, amelynek fedezetét a központi költségvetés biztosította.

A támogatásra való jogosultságot a gyám lakóhelye szerinti illetékes önkormányzat jegyzője – határozatlan időre – állapítja meg, kizárólag pénzbeli ellátásként, amelynek feltételeit minden évben felül kell vizsgálni.

2022. évben 2 fő családbafogadó gyám volt jogosult, 1-1 családbafogadott unokája jogán.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény pénzellátása

A Gyvt. 20/A. §-a értelmében, a települési önkormányzat jegyzője annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága

a) a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjára tekintettel,

b) a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjára tekintettel,

alapösszegű pénzbeli támogatást folyósít, feltéve, hogy a gyermek, fiatal felnőtt az a) és b) pont szerinti időpontban nem minősül hátrányos, vagy halmozottan hátrányos helyzetűnek.

A gyámhatóság annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek aki hátrányos, vagy halmozottan hátrányos helyzete és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága a gyámhatóság határozata alapján

a) a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjára tekintettel,

b) a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjára tekintettel,

emelt összegű pénzbeli támogatást folyósít.

A támogatás esetenkénti összegéről az Országgyűlés a központi költségvetésről szóló törvény elfogadásával egyidejűleg dönt. 2022-ben az emelt összegű támogatás értékét 6.500 Ft-ban, az alapösszegű támogatás értékét 6.000 Ft-ban határozta meg.

2022. évben a pénzbeli támogatásban részesítettek átlagos száma 440 fő, a támogatásra felhasznált összeg 5.599.000 Ft.

A települési önkormányzat jegyzője annak a gyámul kirendelt hozzátartozónak, akinek kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra való jogosultsága

a) tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjában – az augusztus hónapra járó kiegészítő gyermekvédelmi támogatás összege mellett-,

b) tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjában - a november hónapra járó kiegészítő gyermekvédelmi támogatás összege mellett-

pótlékot folyósít, melynek esetenkénti összege 2022. évben gyermekenként 8.400 Ft volt.

2022. évben kiegészítő pótlék 2 gyermek jogán 2 családbafogadó gyám részére, összesen 16.800 Ft összegben történt kifizetés.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete

Az önkormányzat a települési támogatásról szóló rendeletében foglaltak alapján 2021. óta támogatást biztosít a tanévkezdés megkönnyítésére a rászoruló gyermekek családja részére. Az ellátás összege jogosult gyermekenként 10.000 forint tanszervásárlási utalvány, amelyeket három helyi üzletben lehetett levásárolni. A 2022. évben 180 gyermek összesen 1.800.000 Ft összegű, 2023. évben 150 gyermek 1.500.000 Ft tanszervásárlási utalványban részesült.

2021. óta a rendelet lehetőséget biztosít karácsonyi támogatás nyújtására. A jogosultsági feltételekről külön rendeletet alkot a képviselő-testület. Ez a támogatási forma tartós élelmiszereket tartalmazó csomag formájában került átadásra. Eddig minden évben a támogatottak között volt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek családja.

A Magyarok Kenyere Program keretein belül év végén az önkormányzat liszt adományban részesül, melyet a rászoruló családok között osztunk ki.

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

Az oktatási intézményekben minden gyermek részére biztosított az étkeztetés lehetősége. A pedagógusok a tanév elején tájékoztatják a szülőket, törvényes képviselőket a kedvezmények igénybevételének lehetőségéről.

A Gyvt. 21/B. § (1) bekezdés b) pontja alapján az intézményi gyermekétkeztetést ingyenesen kell biztosítani az 1–8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha

ba) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, vagy

bb) nevelésbe vették;

c) azon a) és b) pont szerinti életkorú, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek számára, akit fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében helyeztek el;

A Gyvt. 21.§ (1) bekezdés d) pontja szerint az 1–8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára is ingyenes az étkezés, ha

da) nevelésbe vették, vagy

db) utógondozói ellátásban részesül.

A Gyvt. 21.§ (2) bekezdése alapján az intézményi gyermekétkeztetést az intézményi térítési díj 50%-os normatív kedvezményével kell biztosítani

a) az 1–8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül;

b) az 1–8. és az azon felüli évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek, feltéve, hogy az (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján a tanuló nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben;

c) az (1) bekezdés a), b) és d) pontja szerinti életkorú, tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek számára, feltéve, hogy az (1) bekezdés alapján a gyermek nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben.

A Gyvt. 2016. január 1. napjától hatályos módosítása értelmében az önkormányzatoknak a hátrányos, vagy halmozottan hátrányos helyzetűnek nyilvánított gyermekek (5 hónapos kortól 18 éves korig) részére az iskolai tavaszi, őszi, téli szünetek munkanapjain, illetve a nyári szünetben legalább 43 munkanapon át déli meleg főétkeztetést kell biztosítani ingyenesen. (2022-ben őszi szünet nem volt.) A bölcsődések és óvodások az intézmények bezárása idején étkezhhetnek. A szülőknek vagy törvényes képviselőknek igényt kell benyújtaniuk.

A szünidei étkeztetésről minden szünetet megelőzően levélben tájékoztatást kapnak a jogosultak, az osztás pontos helyéről és időpontjáról.

Az alábbi megoszlásban vették igénybe a szülők valamint a törvényes képviselők kérelme alapján étkeztetést a rászoruló gyermekek:

	Tavaszi szünet	Nyári szünet	Őszi szünet	Téli szünet	Összesen
2018	27	134	42	25	228
2019	41	67	17	15	140

2020	11	63	23	33	130
2021	15	81	28	16	140
2022	15	129	0 (nem volt őszi szünet)	30	174

Forrás: Önkormányzati adatok

2022-ben magasabb volt a szünidei étkeztetést igénybe vevő gyermekek száma, mint az előtte lévő években, de nem érte el a 2018-as évet. A 2019 utáni időszakot nézve a létszámbeli csökkenésnek több oka lehetett a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság és az ezzel összefüggésben lévő szünidei étkezés tekintetében:

- a szülők és törvényes képviselők munkabére, jövedelme évről évre emelkedett és emiatt már kevesebben voltak jogosultak kedvezményre,
- a jogosultság feltételeként meghatározott jövedelemhatár éveken keresztül nem változott
- a Covid-19 járvány miatt 2020. november 04. napján elrendelték a veszélyhelyzetet és emiatt a veszélyhelyzet ideje alatt lejáró kedvezményre való jogosultság időtartama meghosszabbodott 2022. augusztus 31. napjáig.

2022. szeptember 10. napjától emelkedett a jövedelemhatár és ekkor nőtt meg a jogosultak száma, ahogyan azt a 2022-es adatok mutatják.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete

Az Ukrajnában zajló háború következtében városunkban is voltak menekült családok. Egy család még ma is a városunkban él, a gyermekek iskolába járnak, a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat kapcsolatot tart velük. Volt olyan magánszemély által befogadott család, aki csak néhány hetet töltött városunkban, és utána visszatért a hazájába. A Városi Oktatási Centrum kijelölt befogadóhely lett. Az ide érkező családok néhány nap után távoztak a városból. A lakosság összefogott, és adományokkal segítette az ideérkezőket. A Család- és Gyermekjóléti Központ munkatársa kiemelten kezelte a gyermekek helyzetét.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyermekek jellemzői

Nem tudunk ilyen gyermekekről.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A szegregált, településszerű lakókörnyezetben élők problémái igen összetettek és sokrétűek. Iskolázottsági és foglalkoztatottsági szintjük alacsony, nem rendelkeznek a megélhetésüket biztosító jövedelemmel, közüzemi díjhátralékaik miatt a fűtés, közvilágítás csak részben megoldott, a lakóépületek amortizálódnak. Közegészségügyi és járványügyi szempontból folyamatosan komoly veszélyeztetettség áll fenn, a lakások közel felében nincsen illemhely és tisztálkodási lehetőség.

Ilyen körülmények között különösen nehéz a gyermekek helyzete.

A családgondozók rendszeresen és intenzíven jelen vannak e családok életében, anyagi, életvezetési problémáik megoldása mellett segítséget nyújtanak a gyermekek napközbeni felügyeletének megoldásában, foglalkoztatásában is.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek fogalma és e tény fennállásának megállapítása a Gyvt.-ben került szabályozásra. Ennek értelmében a hátrányos helyzet szempontjából meghatározó tényezők a következők:

- a szülő, családbafogadó gyám önkéntes nyilatkozata alapján megállapítható az alacsony, legfeljebb alacsony iskolai végzettség,
- a szülő, családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága: aktív korúak ellátására való jogosultság, a kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- elégtelen lakókörnyezet, lakáskörülmények: a gyermek szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéshez szükséges feltételek,
- nevelésbe vétel, valamint tanulói, hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt számára nyújtott utógondozói ellátás.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg kérelemre – külön döntésben, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsággal egyező időtartamra – megállapítja a gyermek, nagykorúvá vált gyermek hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetének fennállását.

A hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítását követően is kérelmezhető. Ebben az esetben a meghatározott feltételek fennállását a kérelem benyújtásának időpontjára vonatkozólag kell vizsgálni, valamint a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a kérelem benyújtásának napjától a fennálló rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény időtartamára állapítható meg.

Halmozottan hátrányos helyzetű továbbá a nevelésbe vett gyermek és az utógondozói ellátásban részesülő, tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt is. A gyámhivatal tájékoztatása alapján 2022. évben 6 fő került nyilvántartásba vételre, 2022. december 31. napján összesen 24 fő a nyilvántartottak száma.

	2019.	2020.	2021.	2022.
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma	486	396	487	380
Hátrányos helyzetűek száma	285	231	275	293
Halmozottan hátrányos helyzetűek száma	40	41	54	9
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő családok száma	213	173	219	154
Családok száma, amelyben hátrányos helyzetű gyermekek élnek	119	100	108	103
Családok száma, amelyben halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek élnek	20	17	20	6

Forrás: Önkormányzati adatok

A 293 megállapított hátrányos helyzetből 291 gyermek esetében a szülők/családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége okán, illetve 2 esetben a szülők/családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága miatt került sor a megállapításra.

A 9 megállapított halmozottan hátrányos helyzet esetében minden esetben a szülők/családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége és a szülők/családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága miatt került sor a megállapításra.

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára a köznevelés területén biztosított kedvezmények, támogatások, jogosultságok:

1. óvodai fejlesztő program, képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítés,
2. Arany János programok,
3. Útravaló Ösztöndíj program,
4. az alapfokú művészetoktatásban való részvétel támogatása,
5. a lemorzsolódás megelőzését szolgáló rendelkezések,
6. iskolai felvétel,
7. szünidei gyermekétkeztetés,
8. felsőfokú oktatásba történő jelentkezésnél 40 többletpont.

Védendő fogyasztóvá történő nyilvánítást két jogcímen lehet igényelni: szociálisan rászoruló fogyasztóként, illetve fogyatékossgal élő fogyasztóként.

Szociálisan rászoruló fogyasztó részére az önkormányzat akkor tud kiállítani igazolást, ha az igénylő rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben vagy lakhatási támogatásban részesül.

A szociálisan rászoruló fogyasztót különösen fizetési kedvezmények, úgymint a részletfizetés, a fizetési haladék, valamint az előre fizető mérő felszerelésének kedvezménye illeti meg.

2022. évben összesen 76 fő részére került védendő fogyasztóvá válási vagy megújítási kérelem leigazolásra. Többen azért igénylik meg a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot, hogy védendő fogyasztóvá válhassanak és ne kapcsolják ki őket a közüzemi szolgáltatásból.

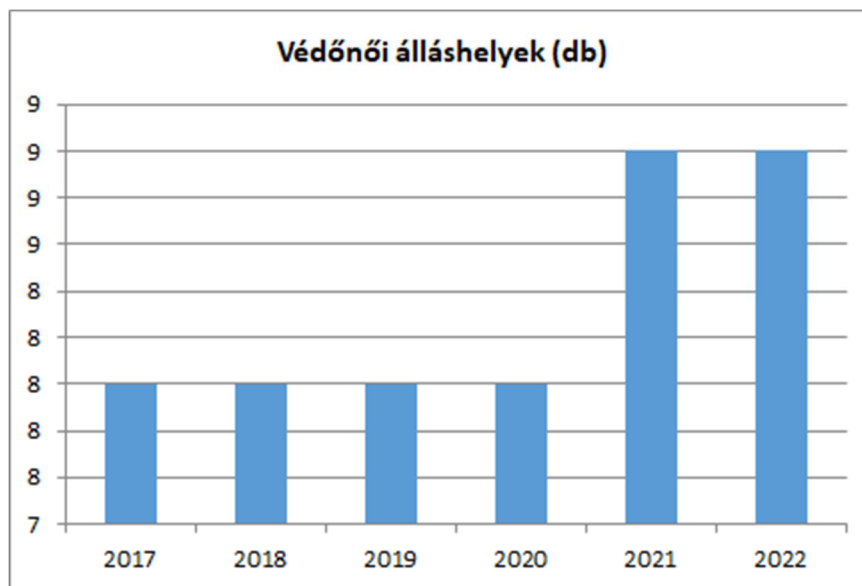
a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

A védőnői szolgálat célja az egészségügyi alapellátás részeként a családok egészségének megőrzésére, segítésére irányuló preventív tevékenység, valamint a betegség kialakulásának, az egészségromlásnak a megelőzése érdekében végzett egészségnevelés. A védőnő a gondozási tevékenységet azon családok körében végzi, ahol várandós és gyermekágyas anya, illetve 0-6 éves korú gyermek él. Ezen túlmenően feladatuk az oktatási intézménybe nem járó 7-18 éves fiatalok gondozása, óvodás korú gyermekek személyi higiéniájának ellenőrzése.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2017	8	n.a.	-
2018	8	n.a.	-
2019	8	n.a.	-
2020	8	n.a.	-
2021	9	n.a.	-
2022	9	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Az önkormányzat rendeletben határozta meg a védőnői körzeteket, jelenleg hét területi, és kettő iskolavédőnői körzet került meghatározásra, 2022. évben mind a kilenc betöltött, az egy védőnőre jutó gyermekek száma a gyermeklétszám csökkenése miatt, mely évről-évre kevesebb.

Összegezve: a védőnői szolgálat a szakmai jogszabályokban előírt speciális feladatai a várandós anyák gondozása (egészségi állapotot ellenőrző vizsgálatok elvégzése, folyamatos tanácsadás, családlátogatás, szülésre felkészítés), másrészt a 0-18 éves korú gyermekek és családjaik gondozása, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése, valamint a családgondozás. Az egészségügyi tájékoztatás, tanácsadás, segítségnyújtás mellett szociális és gyermekvédelmi feladatokat is ellát: a

gyermekvédelmi jelzőrendszer egyik legfontosabb tagja.

A közoktatási intézmény egészségügyi tevékenység keretében az iskolavédőnő a következő feladatokat végzi el:

- Alapszűrések végzése testi fejlődés, pszichomotoros, mentális, szociális fejlődés, érzékszervek működése, BCG-heg ellenőrzése, mozgásszervek szűrése, golyvaszűrés, vérnyomásmérés.
- A gyermekek, tanulók személyi higiénéjének ellenőrzése, testi, szellemi fejlődésük ellenőrzése, regisztrálása.
- Testnevelési besorolások elvégzése a tanév kezdetén.
- Orvosi vizsgálatok előkészítése.
- Kampányoltások előkészítése, szervezése, közreműködés a lebonyolításban.
- Szakmai alkalmassági vizsgálatok szervezése.
- Egészségnevelési feladatok ellátása.

Tanórák keretein belül és tanórán kívül, valamint az egyéb városi rendezvényeken is tartanak egészségügyi előadásokat.

Városunkban a gyermekek egészségügyi szűrése biztosított, részben a védőnői hálózaton keresztül, részben az intézményhálózaton keresztül. A bölcsődékben, óvodákban, általános és középiskoláinkban zajló szűrőprogramok rendszerek, amelyeket korrekt tanácsadás egészít ki.

Ahogy fentebb már szóltunk róla, 2023. július 01. napjától a védőnői feladatok ellátását a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Hetényi Géza Kórház - Rendelőintézet vette át, mely változás egyelőre a területi, valamint a vegyesen, területi és iskolavédőnői feladatokat ellátó védőnőket érintette. Ez településünkön 7 fő védőnőt érintett. A kizárólag iskolavédőnői feladatokat ellátó védőnők továbbra is az Önkormányzat foglalkoztatásában maradnak ez 2 fő védőnőre vonatkozik. A védőnők az átadást követően is elkötelezetten végzik munkájukat, mindent megtesznek azért, hogy az esetlegesen felmerülő nehézségeket áthidalják, és a kismamák, a kisgyermekek ugyanolyan magas szintű ellátásban részesüljenek, mint korábban.

Fontos változás, hogy 2023. január 01-től a védőnői körzetek kialakítása már nem az önkormányzatok hatáskörébe, hanem az Országos Kórházi Főigazgatóság hatáskörébe tartozik.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

Nem szabad elfeledkeznünk a házi gyermekorvosi, orvosi, valamint az iskolaorvosi szolgálatról sem,

amely kiemelt figyelmet fordít a gyermekek egészségét veszélyeztető tényezők megelőzésére, kiszűrésére és megszüntetésére. Ezen kívül feladatai közé tartozik a gyermekek egészségügyi gondozása. E feladaton belül – elsősorban az iskolaorvosnak – fokozott figyelmet kell szentelni a gyermekek fogápolására, a higiénés szabályok elsajátítására, a látás- és hallászavarok kiszűrésére, hiszen nagyon gyakran e tényezők a tanulási problémák okai. Ezek felismerése alapvető fontosságú lenne.

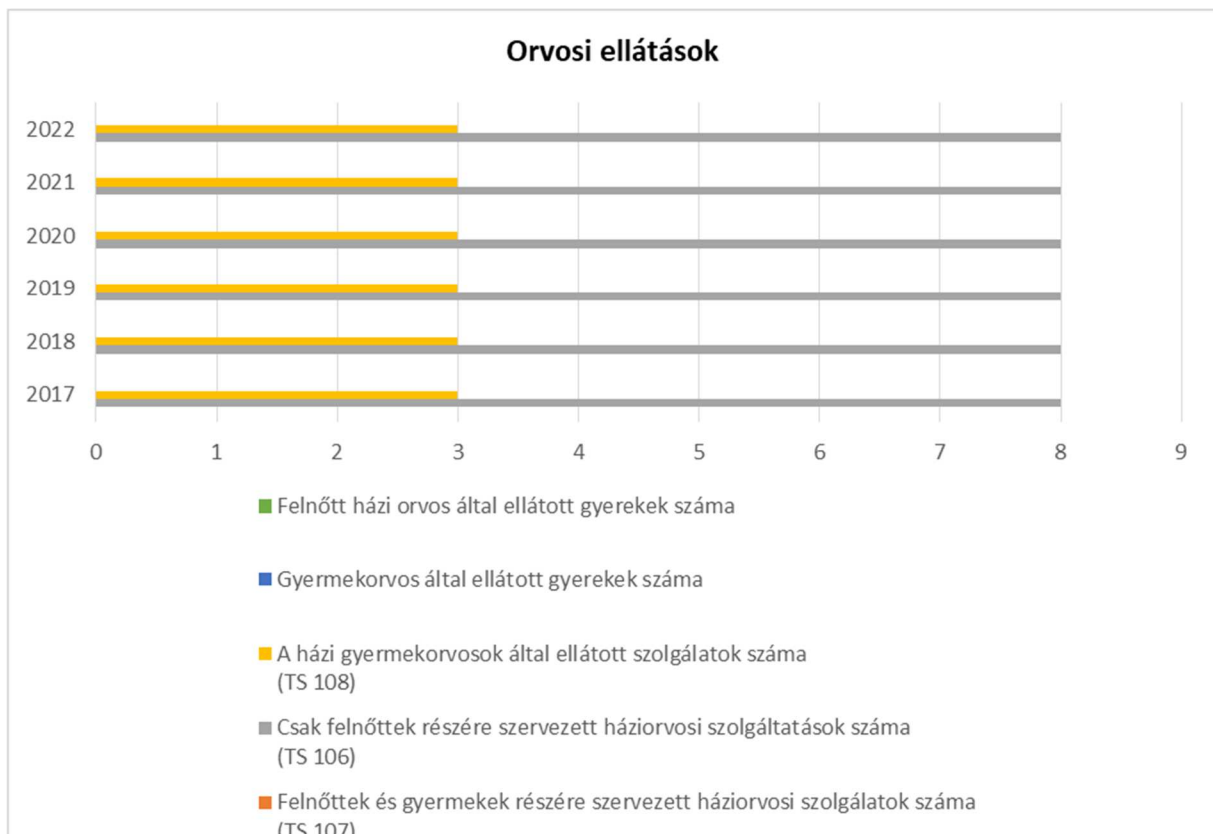
Az egészségügyi szolgáltatóknak szorosabb kapcsolatot kellene fenntartaniuk a pedagógusokkal, tájékoztassák őket a gyermekek egészségügyi állapotáról, alapvető elsősegély nyújtási ismeretekről, az alkohol- és a kábítószer-fogyasztás tüneteiről, a bántalmazás fizikai jeleiről.

A házi gyermekorvosi szolgálat Mezőtúr városban részben biztosított. A három gyermekorvosi körzetből csak egy betöltött, a másik két körzetben helyettesítéssel megoldott a rendelés. Többféle fórumon hirdeti az önkormányzat a praxisokat, illetve levelet írtunk az orvosi egyetemeknek, sajnos nem sikerül olyan gyermekorvost találni, aki betöltené a praxist. Ez a jelenség nem egyedülálló, országosan problémát jelent a gyermekorvosok pótlása. Mivel városunkban kórház működik, a gyermekek szakorvosi ellátása is biztosított.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2017	0	8	3	n.a.	n.a.
2018	0	8	3	n.a.	n.a.
2019	0	8	3	n.a.	n.a.
2020	0	8	3	n.a.	n.a.
2021	0	8	3	n.a.	n.a.
2022	0	8	3	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

Az a) és b) pontokban már beszámoltunk a Védőnői Szolgálat tevékenységéről, valamint a házi gyermekorvosi szolgálatok helyzetéről. Mind a védőnők, mind a gyermekorvosok fokozott figyelemmel fordulnak a speciális ellátási igényű gyermekek felé, és a megfelelő szakellátások felé irányítják a szülőket.

A Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Pedagógia Szakszolgálat Mezőtúri Tagintézménye 2013 szeptemberétől foglalkozik korai fejlesztéssel. Ez a munka egyre több, speciálisan felszerelt teremben folyik a korai fejlesztés, 1 konduktor, 4 gyógypedagógus és 3 logopédus dolgozik team-munkában.

A konduktor azokat gyermekeket részesíti tanácsadásban, akik előzetes bejelentkezés alapján kérnek tájékoztatást, vagy akiket a gyermekorvos, illetve a védőnők már láttak, és a szakellátás felé irányítják enyhe fokú mozgásfejlődési lemaradásuk miatt. Ez tulajdonképpen gyakorlati életvezetési és mindennapi foglalkozási, gyakorlási tanácsadás, amely a házi orvos megállapításait egészíti ki. Olyan gyermekekről van itt szó, akik nem szorulnak ugyan korai fejlesztésre, de harmonikus mozgásfejlődésük igényli az 1-2 alkalommal való szakmai tanácsadás mellett az otthoni szülői gyakoroltatást. A szolgálat nagy hangsúlyt fektet a prevencióra, kirándulásokat, közös programokat szerveznek a családok részére. A szolgálat ellátási körzete: Mezőtúr, Túrkeve, Kétpó, Mesterszállás, Mezőhék.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nknt.) 8. § (1) bekezdése értelmében az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel. Az Nknt. 49. § (1) bekezdése értelmében az óvodai felvétel, átvétel jelentkezés alapján történik. Az óvodába a gyermek – e törvényben foglalt kivétellel – harmadik életévének betöltése után vehető fel. A szülő gyermeke óvodai felvételét, átvételét bármikor kérheti, a gyermekek felvétele folyamatos. A gyermeket elsősorban abba az óvodába kell felvenni, átvenni, amelynek körzetében lakik, vagy ahol szülője dolgozik. A felvételtől, átvételtől az óvoda vezetője dönt. Az óvoda köteles felvenni, átvenni azt a gyermeket, aki köteles óvodába járni, ha lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye a körzetében található. Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felvétele/átvétele: Az eddigi szabályozás alapján a férőhelyek betöltése után sem tagadhatta meg a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek felvételét/átvételét. Az új rendszer szerint amennyiben a felvételi, átvételi kérelmek után marad férőhely, előnyben kell részesíteni az említett csoporthoz tartozó gyermekeket.

Az óvodába járó halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek teljes köre, kiknek mindenkori létszáma az óvoda „Halmozottan Hátrányos Helyzetű gyermekek” nyilvántartásában kerül kimutatásra, melyet mindenkor a Mezőtúr Város Jegyzője által kiadott határozatokkal igazolunk.

Óvodai Integrációs Program jellemzői:

- gyermekközpontú és családorientált szemlélet
- olyan interdiszciplináris megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymás kiegészítőnek tartja. Így ösztönzi az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, a gyerekek számára pedig szolgáltatásokat biztosítanak.

Óvodai Integrációs Program céljai:

- Az óvoda körzetében élő valamennyi 3 éves, HHH gyermek beóvodázásra kerüljön.
- Az óvoda körzetében élő valamennyi 3-7 éves HHH gyermek rendszeresen járjon óvodába, ahol megfelelő minőségű óvodáztatással, tudatos óvodai nevelő-fejlesztő munkával biztosítsuk a gyermekek iskolai sikerességét, egyenlő esélyét az iskolakezdéshez.
- A HHH gyermekek egyénre szabott, differenciált fejlesztése valósuljon meg.
- Az óvodából iskolába menő HHH gyermekek olyan óvodai nevelésben, fejlesztésben részesüljenek, amely elősegíti, hogy egyenlő esélyekkel, kudarcmentesen kezdhessék meg az általános iskolás éveiket a nem hátrányos helyzetű társaikkal együtt.

- Az óvodából iskolába menő valamennyi HHH gyermek integrált iskolai környezetben kezdjék meg általános iskolai tanulmányaikat.
- Együttműködő partnerkapcsolatok erősítése - a családokkal, a Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálattal, a megyei Pedagógiai Szakszolgálattal, az általános iskolákkal, a védőnői szolgálattal, a gyermekorvossal, az óvodák alapítványaival – annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú, komplex fejlesztése és szociális támogatása sikeresen valósuljon meg.
- A pedagógusok módszertani kultúrája új technikák alkalmazásával bővüljön, fejlődjön (team munka, projekttervezés, kooperatív technikák).

d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások

Az önkormányzat kötelező feladatainak sorába tartozik a gyermekvédelem helyi ellátórendszerének kiépítése és működtetése.

A Gyvt. 15.§ (2) bekezdése alapján a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

- a) a gyermekjóléti szolgáltatás,
- b) a gyermekek napközbeni ellátása,
- c) a gyermekek átmeneti gondozása,
- d) gyermekek esélynövelő szolgáltatásai.

A gyermekvédelmi rendszer egyik meghatározó eleme a gyermekjóléti alapellátás, mely hatékony működése esetén kiemelten szolgálja a prevenciót, elősegítve ezzel a Gyvt. alapelveinek és céljainak megvalósulását.

A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

A gyermekjóléti szolgáltatást ellátások teljesítésével, ellátások közvetítésével, és szervező tevékenységgel, vagyis családgondozással, szolgáltatással és programokkal kell biztosítani, melyet úgy kell megszervezni, hogy az szükség esetén kiterjedjen a településen élő valamennyi gyermekre.

A gyermekjóléti szolgáltatásnak, mint alapellátásnak hozzá kell járulnia

- a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének,
- a családban történő nevelkedésének elősegítéséhez,
- a veszélyeztetettség megelőzéséhez,
- a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez,
- a gyermek családból történő kiemelésének megelőzéséhez.
- a családjából kiemelt gyermek visszahelyezésének elősegítését, illetve utógondozását.

Az alapellátás célja, hogy a gyermek és családja lakóhelyén kapja meg azt a támogatást és segítséget, amely a gyermekek jólétéhez szükséges.

A gyermekvédelem rendszerén belül a gyermekjóléti szolgáltatás a gyermekjóléti alapellátások közé tartozik. Biztosítására a települési önkormányzat köteles, a gyermekjóléti szolgálat útján. A szolgáltatás tartalma nem csak a veszélyeztetett gyermekekre irányul, hanem minden családra illetve a kockázati csoportokra is a prevenció keretében.

Városunkban a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat 1998. február óta működik. 2007. július 1-től a Berettyó-Körös Többcélú Társulás Tanácsa által létrehozott intézmény – Berettyó-Körös Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központ, Túrkeve, Széchenyi u. 27. székhely – szervezeti egységként (telephelyként) működik. A gyermekjóléti szolgáltatás által nyújtott ellátások kapcsán az intézmény két szolgáltatási tevékenységet lát el:

1. Család – és Gyermekjóléti Szolgálat

- általános személyes segítő szolgáltatás (családsegítés)
- általános gyermekjóléti szolgáltatás
- veszélyeztetettséget észlelő – és jelzőrendszer működtetése

2. Család – és Gyermekjóléti Központ

- gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedéshez kapcsolódó gyermekjóléti szolgáltatási tevékenységek, feladatok
- tanácsadási tevékenység biztosítása (pszichológiai és jogi tanácsadás)
- speciális szolgáltatások biztosítása
 - o óvodai – iskolai szociális segítő tevékenység
 - o kapcsolattartás biztosítása
 - o készenléti szolgáltatás
 - o szociális diagnózis felvétele
 - o kórházi szociális munka

2011. év júliusában az intézmény tevékenységi köre kibővült a helyettes szülői hálózat működtetésével. 2023 januárjától megszűnt ez a tevékenység, mert a helyettes szülő nyugdíjba vonult.

A helyettes szülői gondozás a gyermekek védelmének rendszerén belül a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátás, ezen belül a gyermekek átmeneti gondozásának egyik formája. Preventív jellegű alapellátási forma.

A gyermek helyettes szülőnél történő elhelyezése rövid távú, meghatározott idejű (max. 12 hónap) elhelyezést jelent. A helyettes szülői gondozás során a gyermek egy olyan, nem vér szerinti családban nevelkedik, ahol az egészséges fejlődéséhez szükséges igényeit és teljes körű ellátását a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetését, ruházattal való ellátását, mentálhigiénés és egészségügyi ellátását, gondozását, nevelését, lakhatását) biztosítják. A helyettes szülők ideiglenesen - a vér szerinti szülők kérésére - családjukba fogadnak és otthonukban nevelnek olyan gyermekeket, akik valamilyen ok folytán átmenetileg nem nevelkedhetnek saját családjukban. Ilyen ok lehet: a szülő egészségügyi körülménye, életvezetési problémája, indokolt távolléte vagy egyéb akadályoztatása, ami miatt a gyermek nevelését a családban nem tudja megoldani.

A védelembe vett és alapellátás keretében gondozott gyermekek veszélyeztettségének oka elsősorban az iskolai tankötelezettség elmulasztása, illetve hiányos teljesítése, magatartási, beilleszkedési zavarok és az ezzel szorosan összefüggő szülői elhanyagolás. Egyre gyakoribbak a szenvedélybetegségekre utaló tünetek, illetve az ezzel kapcsolatos szabálysértési eljárások miatti intézkedések.

Még mindig az anyagi-megélhetési-, lakhatással összefüggő problémák fordulnak elő a leggyakrabban. Szembetűnőek azok a kedvezőtlen társadalmi, gazdasági változások, az elszegényedés folyamata, melyek közvetlenül a családokat érintik. A kezelt problémátípusok összetetten jelentkeznek, mindegyik problémátípus fokozza a család működési zavarait. Gyakori probléma a családoknál a nem kellően következetes nevelési eszközök alkalmazása és a szülői elhanyagolás, amelynek következménye lehet a beilleszkedési nehézség, magatartászavar, teljesítményzavar.

Továbbra is probléma a gyermekek iskolai viselkedése, magatartása. Nemcsak az óráközi szünetekben, a tanítási órákon és az iskolán kívül is egyre nagyobb problémát jelent a pedagógusok számára a gyermekek viselkedése, ami már sajnos egyre kisebb életkorban jelentkezik.

A kialakuló családi erőszak vesztese mindig a legsérülékenyebb családtag, legtöbbször a gyermek. Kiemelt figyelmet kell fordítani az iskolakerülő csavargó gyermekek viselkedése mögött meghúzódó okok feltárására, mert könnyen válhatnak maguk is bűnelkövetővé.

Gondozási tevékenység hatékonyságát növeli a pszichológus pszichológiai tanácsadással. A szolgáltatást egyre többen veszik igénybe, mivel a környezeti, szociális helyzet egyre több pszichés megbetegedést generál, így többen és többen igényelnek pszichológusi segítséget. Leggyakrabban előforduló problémák: viselkedési zavarok, tanulási problémák, krízishelyzet, kezdődő neurózisok életvezetési problémák, személyiségzavarok.

Az információ, tanácsadás, ügyintézés, segítő beszélgetések nagy száma alapján is elmondható, hogy klienseink iskolai végzettsége, mikro-társadalomban elfoglalt helye (izolációs hatások) miatt nagyfokú segítségre szorulnak, és hosszú gondozási folyamatnak kell eltelnie ahhoz, hogy egyáltalán a kliens alapvető szükségleteihez hozzájusson. Ezzel magyarázható az a tény is, hogy gondozási eseteink nagy számban hosszabb lefolyásúak, mert a gyermekek veszélyeztetési tényezői tartósan állnak fent (pl. szülői elhanyagolás, gyermekintézménybe beilleszkedési nehézség, anyagi, megélhetési, lakhatással összefüggő problémák stb.).

Fontos feladat a szociális válsághelyzetben lévő várandós anyák segítése, tanácsadása. Ezen a területen elsősorban a Védőnői Szolgálatra lehet számítani, akik leghamarabb találkoznak a családdal a várandós anya és a csecsemő gondozása során. Szorosan kapcsolódnak az egészségügyhöz, de az egészség megőrzése, illetve egészségkárosodás megelőzése kapcsán a gyermekvédelem is döntő szerepet játszik a tevékenységükben. Jellemző problémátípusok a gyermeknevelési kompetencia hiányosságai, lakhatási, megélhetési problémák olykor az örökbeadási szándék erősítése, hivatalos ügyek intézésének segítése (hivatalos kérelmek benyújtásának segítése) is.

Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások

Ilyen ellátási formák egyelőre nincsenek jelen a településünkön. A tanoda szükségessége azonban már több fórumon is megfogalmazódott, ez a következő évek egyik fontos feladata lesz. A tanoda sokat segítene a hátrányos helyzetű, mélyszegénységben élő, vagy roma gyermekek számára a mindennapi tanulásban, a társas kapcsolatok kialakításában, vagy akár a tehetséggondozásban is.

e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás

A gyermekjóléti alapellátás fontos részét képezi a bölcsőde. A gyermekek napközbeni ellátásaként a bölcsőde azon családban élő gyermekek életkoruknak megfelelő nappali felügyeletét, nevelését,

gondozását, foglalkoztatását, étkeztetését biztosítja, akiknek a szülei, nevelői, gondozói munkavégzési tevékenységük vagy egyéb okok miatt a napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni.

Városunkban a Szivárvány Gyermekkert Kft. Városi Bölcsőde 48 férőhellyel üzemelt, de már nem tudta a szülők részéről keletkezett valamennyi felmerülő igényt kielégíteni. Emiatt a meglévő bölcsőde 2019-ben egy ötödik csoportszoba hozzáépítésével bővült, így jelenleg 60 gyermek ellátására képes. A hozzáépítéssel egyidejűleg az épület energetikai felújítása is megtörtént, így akadálymentes, gazdaságosan működtethető, korszerű körülmények között biztosítható a bölcsődés korú gyermekek ellátása.

Az intézmény a nyári időszakban is nyitva tart, ezzel segítve a nők munkába állását, a munkahely megtartását.

Az egyik helyiséget berendezték Sósobának, amelynek rendszeres, heti szintű használata segíti a gyermekek számára a betegségek megelőzését, így csökken a hiányzások száma is.

A hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek helyzetének figyelemmel kísérik, segítő támogatást nyújtanak. Kapcsolatot tartanak a jelzőrendszer tagjaival, tájékoztatják a szülőket a különböző juttatásokról, erősítik a bölcsőde és az otthon kapcsolatát, játék- és ruhabörzékert rendeznek.

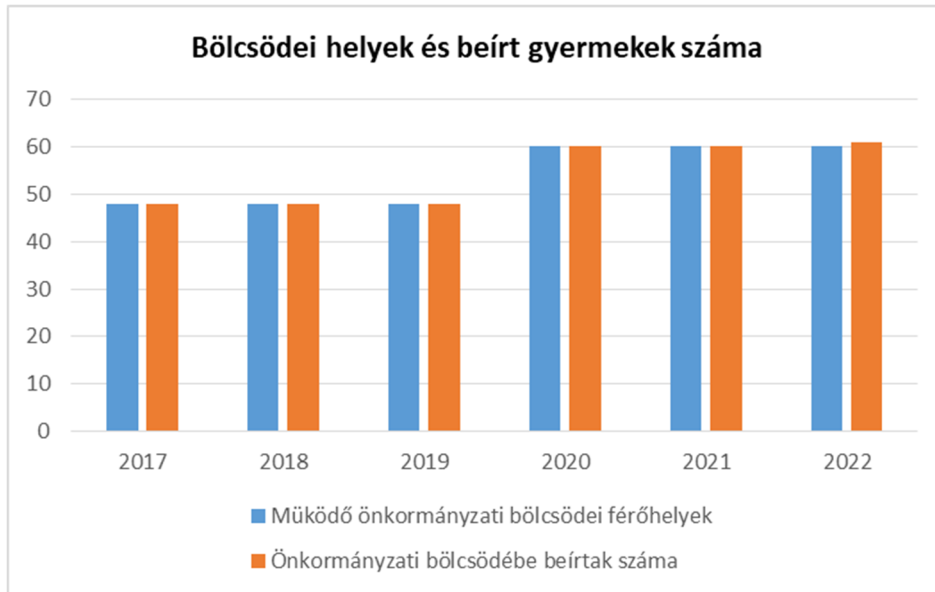
A Mezőtúri Református Kollégium, Gimnázium, Technikum, Általános Iskola és Óvoda is felismerte a bölcsődei ellátásra való megnövekedett igényt és 2022. szeptember 1. napjától 14 férőhelyes bölcsődei ellátás biztosításával enyhítenek ezen a problémán.

Ezeken kívül Mezőtúr Város Önkormányzata 2023-ban pályázatot nyújtott be egy 2 csoportszobás, korszerű bölcsőde építésére, amelyben további 24 gyermek ellátását szeretné biztosítani. Ezáltal a korábbi 48 férőhely helyett 98 férőhely áll majd rendelkezésre, amely a korábbi létszám kétszeresét jelenti.

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2017	48	48
2018	48	48

2019	48	48
2020	60	60
2021	60	60
2022	60	61

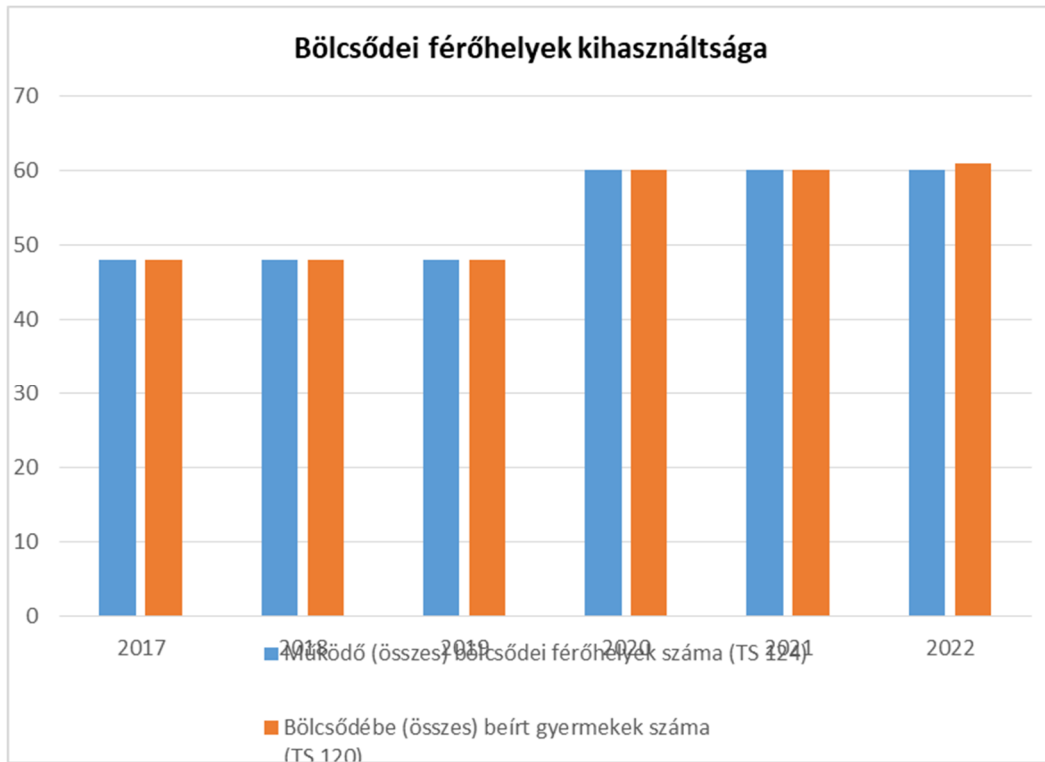
Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2017	0	0	0	0	0	0	48	48
2018	0	0	0	0	0	0	48	48
2019	0	0	0	0	0	0	48	48
2020	0	0	0	0	0	0	60	60
2021	0	0	0	0	0	0	60	60
2022	0	0	0	0	0	0	60	61

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Városunkban nem működik családi napközi.

f) gyermekvédelem

„A gyermekvédelem a közigazgatás költségzete”- mondta Széll Kálmán miniszterelnök.

A gyermekvédelem egyike azon közfeladatoknak, melyek ellátásáról a társadalom nem mondhat le. Egy olyan társadalomban, ahol még alakulóban van az új értékrend, ahol a család - mint a társadalom legkisebb közössége - megítélése változik, ahol mélyül a szegénység, ahol a munkanélküliség nem mérséklődik, ahol a társadalmi hátrányok újratermelődése zajlik, ott a legnagyobb vesztesek a gyermekek lehetnek nem kellő odafigyelés mellett.

Egy jól működő gyermekvédelmi rendszernek a fentiekből adódóan kiemelt jelentősége van. Egy jó rendszer képes csökkenteni a gyermekek-fiatalok hátrányát, megszakítja a társadalmi újratermelődés láncolatát képzéssel, felzárkóztatással, egyéni gondozással, személyiségfejlesztéssel, a munka világába történő bevezetéssel, lakhatás támogatással és egyéb szolgáltatásokkal.

A gyermekvédelem területén fokozott figyelmet kell fordítani az iskolai hiányzásokra és a bűnelkövetésekre. Ezen a területen még komoly feladatok állnak előttünk. Az iskolai hiányzások gyakran összefüggésben állnak bűncselekmények elkövetésével. A bűnelkövető fiatalok, illetve gyermekkorúak tekintetében megállapítható, hogy jellemzően olyan családból kerülnek ki, ahol a társadalmi devianciák együttesen jelentkeznek. Nincs pozitív családmódel, a társadalmi együttélés szabályai nem irányadóak, gyakran a szülők is bűncselekmények elkövetéséből tartják el magukat.

A gyermekben is korán kifejlődik a bűnözésre való hajlam. Nem ritka eset sajnos, hogy a szülő küldi lopni a gyermekét, hiszen tisztában van azzal, hogy nem büntethető. További probléma az is, hogy a fiatakorúak gyakran csoportokba verődve követnek el bűncselekményeket, egymást biztatják, így nem ritka a személy elleni erőszak sem.

A rendőrkapitányság feladatainak végrehajtása során nagy súlyt fektet a gyermekvédelemre, elsősorban a bűnmegelőzésre. A megelőzési feladatok körébe sorol minden olyan intézkedést és beavatkozást, melynek célja vagy eredménye a bűnözés mennyiségi csökkentése, az állampolgárok biztonságérzetének javítása, történjék az a bűnalkalmak csökkentésével, a bűnözést előidéző okok hatásának mérséklésével, vagy a sértetté-válás megelőzésével.

A Mezőtúri Rendőrkapitányság tájékoztatása szerint a bűnmegelőzési feladatokat egy fő iskolai bűnmegelőzési tanácsadó függetlenített feladatkörben látja el. Ez irányú feladatait éves szintű munkaterv alapján látja el, amely részleteiben tartalmazza és szabályozza a tevékenységét.

A bűnmegelőzési tanácsadó közreműködött és részt vett az éves gyermekvédelmi tanácskozásokon, esetmegbeszélések alkalmával felkérés alapján jelen volt. Az általános és a középiskolákban a tanulók részére bűn- és baleset-megelőzési tájékoztatókat tartott. Kerékpáros vetélkedőket, kerékpár átvizsgálásokat is szerveztek a részükre. A tanácsadó részt vett az iskolák által szervezett rendezvényeken, pl. diáknapi, nyílt nap, egészségnap, szülői munkaközösségi értekezlet, pályaaorientációs nap.

Folyamatos a kapcsolatuk a Családsegítő Központtal, valamint a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Kormányhivatal Mezőtúri Járási Hivatal Hatósági és Gyámügyi Osztályával. Együttműködnek jellemzően a családon belüli erőszak körébe tartozó eljárások, bűncselekmények nyomozása során. A jelzőrendszeri tagok részére több alkalommal prevenció tájékoztatót tartottak.

A Mezőtúri Közös Önkormányzati Hivatal szervezésében megrendezésre kerülő közbiztonsági, szociális kerekasztali megbeszéléseken rendszeresen részt vesznek.

Az Iskolarendőr Program végrehajtását az elmúlt években 6 fő végezte. Az iskola rendőrök az iskolai tanév kezdetét követően felvették a kapcsolatot a részükre kijelölt oktatási intézménnyel és tájékoztatták a program folytatásáról. Az iskolákban kihelyezték az iskola rendőrök nevét, elérhetőségét tartalmazó plakátot.

Az iskolák környékén nem változott a forgalom szervezése. A gyerekek az iskolákat megfelelően meg tudják közelíteni, a gyalogátkelőhelyeken biztosított volt az átkelés az iskolakezdés és befejezés időpontjában is.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

Krízishelyzetben a gyermekvédelmi jelzőrendszer szereplőjéhez lehet fordulni. Az iskolákban működő gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök sokat tudnak segíteni a hozzájuk fordulóknak. Elsődleges segítségük az azonnali jelzés a gyermekjóléti szolgálat felé. Érdeemes lenne a diákok számára fenntartani egy „postaládát”, melybe üzenetet lehet hagyni a gyermekvédelmi felelősnek, hiszen nagyon sok gyermek nem meri nyíltan elmondani a problémáit. Nagyon fontos, és ez nemcsak a gyermekvédelmi felelősnek a kötelessége, hanem mindenkinek, aki gyerekekkel foglalkozik: Nem szabad a gyermek bizalmával visszaélni!

A segítség módjai: konzultáció, pszichológiai tanácsadás krízis tanácsadás, személyiségteszt kitöltése, csoportos foglalkozások, iskolai jelentés – konzultációs lehetőség. A városban a gyermekjóléti szolgálaton kívül, rendelkezésre áll pszichológiai tanácsadás, illetve pszicho-pedagógusi tanácsadás, melyet a Berettyó-Körös Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központ Család-és Gyermekjóléti Központja biztosít.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, illetve a Család- és Gyermekjóléti Központ minden évben szervez szabadidős programokat a gondozott, ellátásban lévő gyerekeknek. Szabadidős programok szervezése alatt, nem általános szabadidős, hanem a „családban jelentkező nevelési problémák és hiányosságok káros hatásainak enyhítését” célzó programokról van szó. Ilyenek például az iskolai szünetek idejére tervezett különböző kézműves- és sportfoglalkozások, amelyek megszervezésénél mindig cél a szabadidő hasznos eltöltése, szerepek, viselkedésmódok elsajátítása.

A preventív célzatú nyári foglalkozásokat jelentősen befolyásolja a személyi és anyagi erőforrások rendelkezésre állása vagy hiánya. A nyári szabadidős tevékenységek biztosítása nagyon fontos, a programok hozadéka jelentős. A gyermekek sokkal együttműködőbbé válnak, megnyílnak, bizalmuk elnyerése sokkal-sokkal könnyebb, mint családgondozói szerepben. A bizalom elnyerése közvetett módon hozzájárulhat a családgondozás folyamatának sikeréhez, így a szülővel való együttműködés, a segítő munka folyamata is hatékonyabbá válhat. A gyermekek olyan programokhoz, lehetőségekhez, tevékenységekhez jutnak, amit családjuk, környezetük nem tud számukra biztosítani.

A Család-és Gyermekjóléti Szolgálat által életre hívott nyári szabadidős foglalkozás elsődlegesen abból a célból szerveződött, hogy a nyári szünidő alatt segítséget nyújtsanak a rászoruló családoknak a gyermekek foglalkoztatását illetően. Sok családnak nincs lehetősége arra, hogy ilyenkor valóban hasznos elfoglaltságokat biztosítsanak gyermekeik számára. A Család-és Gyermekjóléti Központ által szervezett programsorozat nagy segítséget nyújt mind a gyermekeknek, mind a szülőknek.

Azoknak, akiknek nincs lehetőségük a szabadidejük változatos eltöltésére, a foglalkozások rengeteg új tapasztalatot és élményt adhatnak. Emellett alternatívákat is nyújt nekik az idejük hasznos eltöltéséhez. A 2022. évben a programsorozatot a Család-és Gyermekjóléti Központ óvodai és iskolai szociális segítők szervezték és valósították meg a járás 5 településén. A Család - és Gyermekjóléti Központ - Erzsébet tábort is szervezett 2022-ben, amely az alábbi tematikákra épült: önismeret, sport és egészségtudatosság, természeti értékeink, művészeti nevelés és hagyományőrzés, és volt kirándulás is.

Mezőtúr Város Önkormányzata számára 2022. augusztusában partnerséget ajánlott fel egy Balatoni és Dunai Sétahajózási Kft, melynek keretében mezőtúri gyermekeket ajándékozott meg Dunai sétahajózással, ezzel pedig csodálatos élményhez juttatja őket. Mezőtúr Város Önkormányzata a Család – és Gyermekjóléti Szolgálatot és Központot kérte fel a kezdeményezés elindítására és koordinálására, az utazások megszervezésére és a kísérő személyek biztosítására, amelyet az iskolákkal szoros együttműködésben valósítunk meg. 2022-ben 3 alkalommal összesen 48 gyermeknek vett részt a kiránduláson.

2013-ban nyílt meg az Egészségfejlesztési Iroda, amely mind közösségi, mind egyéni egészségfejlesztési szolgáltatással is foglalkozik. A szolgáltatások ingyenesen vehetők igénybe. 2018-ban nyílt meg a Lelki Egészségközpont, ahol pszichológus és mentálhigiénés szakember preventív szolgáltatást nyújt minden korosztály számára.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei)

A települési önkormányzat kötelező feladata közé tartozik az iskolai szünidő, valamint a bölcsőde és óvoda zárva tartása esetében a szünidei gyermekétkeztetés ingyenesen történő biztosítása, amelynek igénybevételére a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek közül a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek a szülőjük kérelmére jogosultak. A települési önkormányzatok a többi gyermek – különösen a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek számára – szintén biztosíthatnak a nyári szünidőben ingyenes szünidei gyermekétkeztetést.

Iskolai tanévben a középiskolákban, általános iskolákban biztosított a tanulók étkeztetése, valamint 2016. január 1. napjától ingyenes szünidei étkeztetést biztosít a települési önkormányzat a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára. Az iskolákat, óvodákat a Mezőtúri Intézményellátó és Ingatlankezelő Nonprofit Kft. látja el. Mezőtúr Város Önkormányzata pályázatot nyert „Közétkeztetést ellátó konyha fejlesztése Mezőtúron” elnevezésű projekt keretében. A projekt még nem fejeződött be.

Az óvodákban és bölcsődében egész évben lehetőség van a gyermekek étkeztetésére. A bölcsődében a gyermekek étkeztetését, az egészséges táplálkozás feltételeit a bölcsőde főzőkonyhája, illetve a Mezőtúri Intézményellátó és Ingatlankezelő Közhasznú Nonprofit Kft. biztosítja szakképzett élelmezésvezető irányításával.

A nyári szünetben pályázati forrásokból élelmiszeradományban részesülnek a rászoruló gyermekek. Hétfévi étkeztetés nem biztosított a gyermekek számára a településen.

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok

A FICSAK Mezőtúr Alapítvány 2019-es alakulása óta több, tehetséges roma fiatal tehetséggondozását végzi, ezzel hozzájárulva a cigány kultúra fennmaradásához, népszerűsítéséhez. A gyermekek nyári elhelyezésének megkönnyítése érdekében évente tematikus nyári tábor szerveznek, gyermeknapot, Mikulást, sportrendezvényeket, egyéb gyermekprogramokat rendeznek a hátrányos helyzetben élő gyermek számára. Programjaikon fontos hangsúlyt fektetnek a helyi hagyományok ápolására, a népi mesterségek megismertetésére, népszerűsítésére, a helyi kézművesek, termelők bemutatására. Rendezvényeiken egészségmegőrző programokat, szűrővizsgálatok megvalósítását is végzik.

k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Hátrányos megkülönböztetésről nincsenek információk. A bölcsőde, óvodák és iskolai intézmények, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi, továbbá a családsegítő szolgáltatások és juttatások segítik a hátrányos helyzetbe került gyermekek, gyermekes családok életkörülményeinek javítását és a gyermekek egészséges fejlődését, a gyermekek érdekeit és esélyegyenlőségét szem előtt tartva.

l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül

Számos program szabad választás alapján vehető igénybe (pl. ingyenesen délutáni tanórán kívüli foglalkozások, napközi, szakkör). A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek alacsony számban veszik igénybe, mivel gyakran nem maradnak délutánra az iskolában. Egyes tanórán kívüli programok finanszírozására elsősorban csak pályázatokból van forrás. A HHH gyermekek e

programokban gyakran nem kívánnak részt venni, szükséges a félelmek leküzdése körükben (pl. uszodai órákon való részvétel).

Az oktatási intézmények infrastruktúrája, a tanulóbarát környezet kialakítása különösen a nyelvi laborok, az akadálymentesítés hiánya miatt, további fejlesztésekre szorul. Az eszközbeszerzés igen fontos feladat, a sikeres integrációhoz elengedhetetlen a jól felszerelt fejlesztő szoba, a kompetencia alapú oktatáshoz szükséges bútorzat beszerzése, nem elegendő a korszerű számítógépek, fejlesztő szoftverek száma, a tantermekben felszerelt számítógépek hatékonyan tudnák a hátránykompenzálást segíteni.

A Család- és Gyermejjóléti Szolgálat esetében a hátránykompenzáló szolgáltatások nagyban hozzájárulnak a hátrányos helyzetbe került gyermekek és szüleik szociális helyzetének javulásához, ami információnyújtásból, hivatalos ügyek intézésében való közreműködésből, tanácsadásból, közvetítésből, elhelyezési és felülvizsgálati tárgyalásokon való részvételből, szociális válsághelyzetben lévő várandós anyák gondozásából, családok átmeneti otthonából, átmeneti nevelésből és eseti gondozásból áll.

A családok számára jelentős kedvezmény, hogy a három vagy több gyermekesek, a tartósan beteg gyerekeket nevelők, a gyermeküket egyedül nevelők, valamint a rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülő gyermekek számára biztosított az ingyenes tankönyvellátás illetve étkezési, térítési díjukhoz 50% kedvezmény.

A Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszer az esélyteremtés érdekében a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok felsőoktatásban való részvételét, tanulmányait támogatja.

A Nemzeti Kulturális Támogatáskezelő tájékoztatása szerint a program keretében olyan szociálisan hátrányos helyzetű felsőoktatásban résztvevő hallgatóknak folyósítható ez a típusú ösztöndíj, akik a települési önkormányzat illetékességi területén lakóhellyel rendelkeznek, felsőoktatási intézményben (felsőoktatási hallgatói jogviszony keretében) teljes idejű (nappali tagozatos) képzésben vesznek részt.

A többszintű támogatási rendszer pénzügyi fedezetéül három forrás szolgál: a települési önkormányzati, a vármegyei önkormányzati, valamint – a Kulturális és Innovációs Minisztérium finanszírozásával – a felsőoktatási intézményi költségvetésben megjelenő elkülönített forrás.

Mezőtúr Város Önkormányzata évek óta csatlakozik a programhoz. 2022 évben az eddigi havi 10.000 Ft helyett havi 15.000 Ft támogatással segíti a felsőoktatásban tanuló fiatalokat.

	Bursa Hungarica ösztöndíjban részesítettek száma
2018	27
2019	18
2020	26
2021	26
2022	26

Forrás: Önkormányzati adatok

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei

Minden gyermeknek a közoktatás intézményeiben kell megkapnia azt a tudást, illetve megszereznie azokat a képességeket, amelyekre alapozva továbbléphet.

Ezért fontos, hogy minden gyermek képességének, adottságának megfelelő nevelést, oktatást, képzést kapjon.

Ennek érdekében intézményhálózati szinten is biztosítani kell az egyéni fejlesztés lehetőségét mind a felzárkóztatás, mind a tehetséggondozás területén.

Biztosítani kell az intézményben az esélyegyenlőséget, az egyenlőtlenséget okozó különböző területeken:

- szociális hátránnyal rendelkező;
- sajátos nevelési igényű;
- egyéb hátrányokkal rendelkező gyermekek esetében.

Fontos, hogy a gyermek minden életkorban megkapja a megfelelő fejlesztéseket annak érdekében, hogy továbblépéskor kudarcmentesen tudjon haladni, de legalábbis kevesebb kudarcnak legyen kitéve, kevesebb kudarcot éljen meg.

A nemzetközi és hazai kutatások igazolják, hogy az erőteljes társadalmi polarizációval egyidejűleg az iskolában is jelen vannak az esélykülönbségek. A tanulók iskolába hozott különbségeiből adódó esélyegyenlőtlenséget hivatott a nevelési-oktatási intézmény csökkenteni, viszont ezt a feladatot jelenleg meglehetősen hiányosan tudja teljesíteni.

A gyermekek szociokulturális háttere, otthoni körülményei igen meghatározóak képességeik kibontakozásában.

Igaz a gyermek fejlődése érdekében a család, saját szülei tudnak a legtöbbet tenni, de ez nem minden esetben történik meg. Így az intézmények egyik fő feladata a hátrányos helyzetű tanulók esélyeinek javítása.

Az integráltan oktatott hátrányos helyzetű tanulók fejlődése inkább garantált, mint az elkülönítetten oktatottaké és ez az integrálható sajátos nevelési igénnyel rendelkező diákokra éppúgy igaz.

A szocializálódást is sokkal jobban segíti az együttnevelés, mint a szegregáció.

Az integráció hosszú távon növelheti a tanulók esélyeit a munkaerő-piaci érvényesülésben és a sikeres felnőtté válásban.

Minden gyermek és tanuló számára hasznos és kifejezetten érdekes más társadalmi csoport, etnikum életszokásait, hagyományait megismerni. A nevelési-oktatási intézmény feladata ennek lehetőségeit kihasználni.

Elsősorban nem a különbözőségek „lefaragása” a cél, hanem az egyes tanulók hátrányainak csökkentése, az egyenlő esélyek biztosítása.

Elsődleges célunk hozzásegíteni a város bármely pontján élő lakosságot egy olyan minőségi, az egyén és közössége számára egyaránt értékes élethez, mely lehetővé teszi a társadalmi integrációt a perifériára szorult családok számára.

A köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei

A városban lévő köznevelési intézményekben helyben foglalkoznak a sajátos nevelési igényű (SNI) és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő (BTMN) gyermekek fejlesztésével. A Mezőtúri Városi Intézmény - Csoda-vár Központi Óvoda a 2022/2023 nevelési évtől rendelkezik 2 fejlesztési szakemberrel, akik logopédiai, gyógypedagógiai, fejlesztőpedagógiai megsegítést végeznek. Egyikőjük mozgásfejlesztési feladatokat is el tud látni. Így nem kell külsős szakembereket alkalmazni, e tekintetben gazdaságos működést lehet elérni.

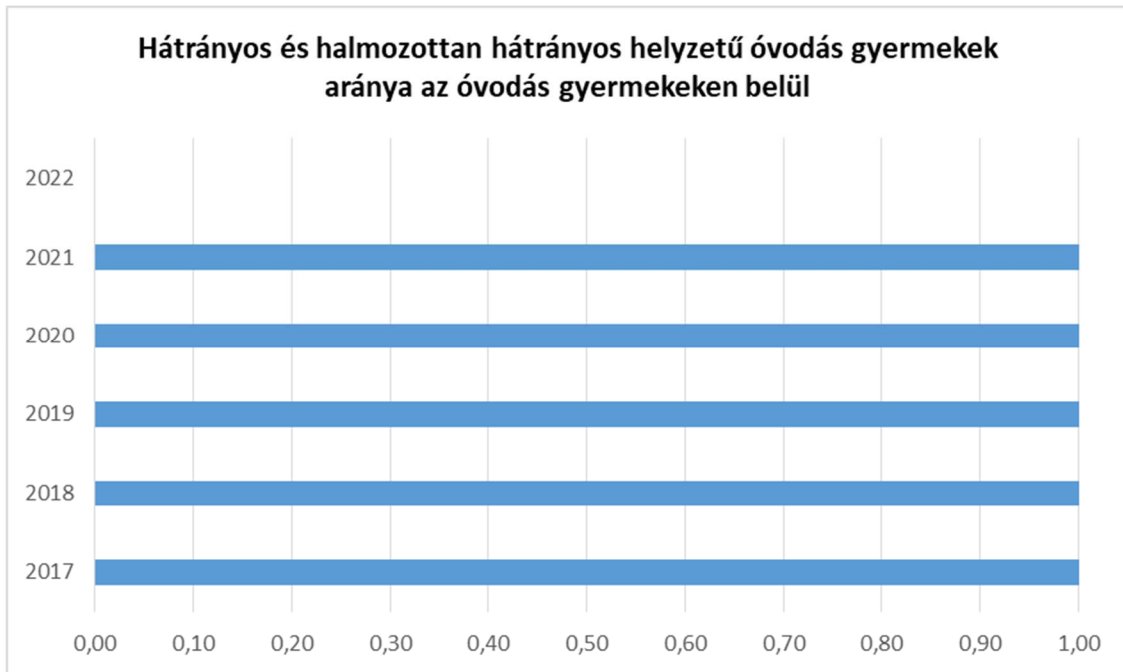
Mezőtúrról a kisújszállási Kádas György Egységes Gyógypedagógiai Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégiumba járnak a különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű, tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott, autizmussal élő és

súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermekek. Utaztatásuk a szülők által történik egyénileg vagy a Mezőtúri Református Egyházközség Támogató Szolgálatával viszi át őket naponta autóval. A városban volt ilyen jellegű köznevelési intézmény, de működése megszűnt. Jelenleg is folyamatban vannak tárgyalások, amelyeknek fő célja azon családok segítése, akik nehezen tudják megoldani a gyermekük napi szintű utaztatását. Ennek egyik megoldása lehet a Berettyó-Körös Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központ tevékenységi körének bővítése támogató szolgálat működtetésével.

A Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Mezőtúri Tagintézménye a Mezőtúri Járás illetékességi területén segíti a 0-23 korú gyermek- és tanulóközösséget, azok szüleit, az oktatási-nevelési intézményeket. Mindezt a szociális és tanulási képességek terén való beilleszkedés, alkalmazkodás és fejlődés érdekében teszik. Az intézmény rendeltetése az ellátott gyermekek támogatása, életvezetési és tanulási esélyeik javítása, logopédiai szűrések és fejlesztések végzése. Munkájuk során elkötelezettek a prevenció, a megújulás és a szakmai alaposág iránt. Töreksenek a hatékony együttműködésre és a naprakész szakmai tudásuk fenntartására. Folyamatos működésük segíti a kapcsolattartást a hozzájuk kerülő gyermekekkel és szüleikkel, nevelőikkel, valamint a társintézményekkel is.

4.4. a) 1. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2017	544	147	27,02
2018	557	114	20,47
2019	603	67	11,11
2020	565	40	7,08
2021	565	49	8,67
2022	0	0	0,00

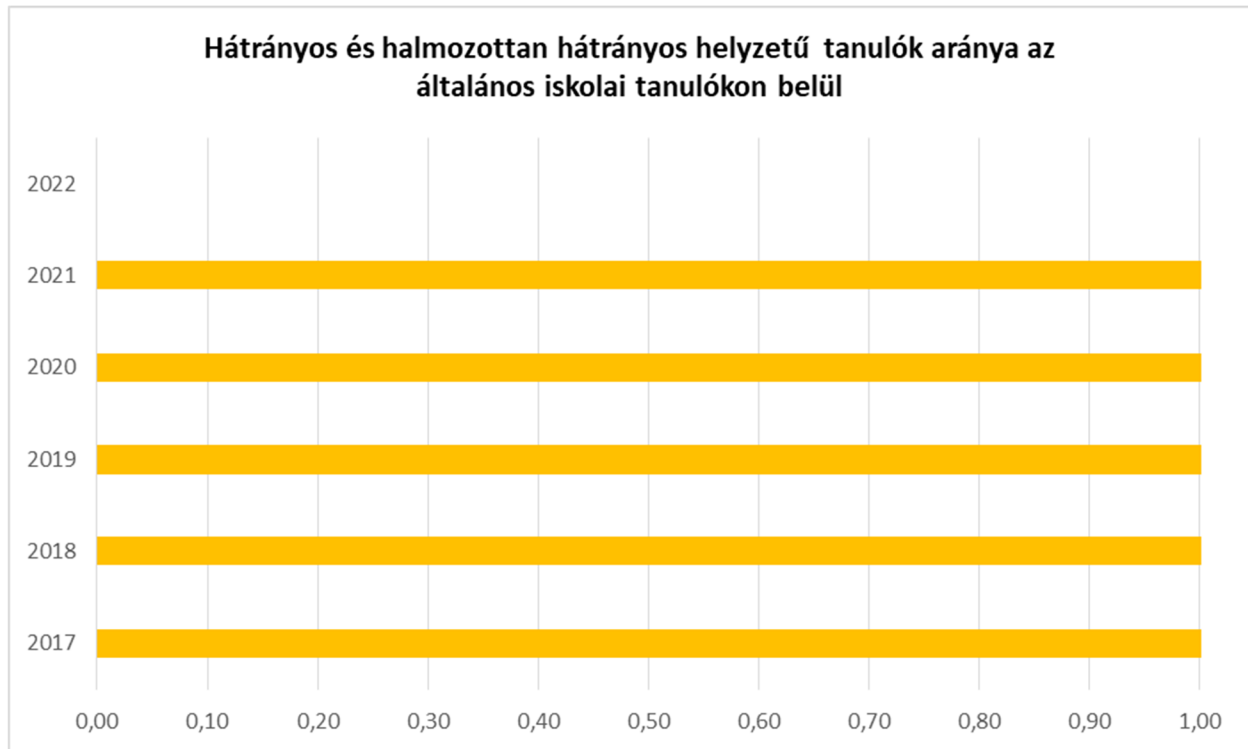
Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók

Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2017	n.a.	226	19,32
2018	n.a.	173	15,31
2019	n.a.	100	8,83
2020	n.a.	108	9,34
2021	n.a.	122	10,47
2022	n.a.	0	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban

Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2017	17	4	28	19	11	3
2018	11	3	29	23	27	8
2019	2	1	15	13	11	3
2020	6	1	0	0	0	0
2021	3	1	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet		
Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2017	461	33
2018	350	24
2019	285	40
2020	231	41
2021	275	54
2022	290	9

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

Magasabb a hiányzási arány, a lemorzsolódás aránya a halmozottan hátrányos helyzetű diákok körében, többségük szakiskolában tanul tovább. A HHH tanulók sikeres érettségiig való eljutása, valamint a minőségi szakképzésben való helyt állásuk érdekében szükséges a középiskolai oktatásban az integrációs nevelés módszertani kultúrájának elterjesztése. A sikeres továbbtanulás érdekében Tanoda program beindítására lenne szükség, megcélozva a 9-10. évfolyamon tanulókat is.

A sikeres integráció az iskolákban komoly nehézségeket okoz, a HHH-s tanulók arányát tovább kell csökkenteni, addig pedig segítő szakembereket kell a megnövekedett feladatokhoz rendelni.

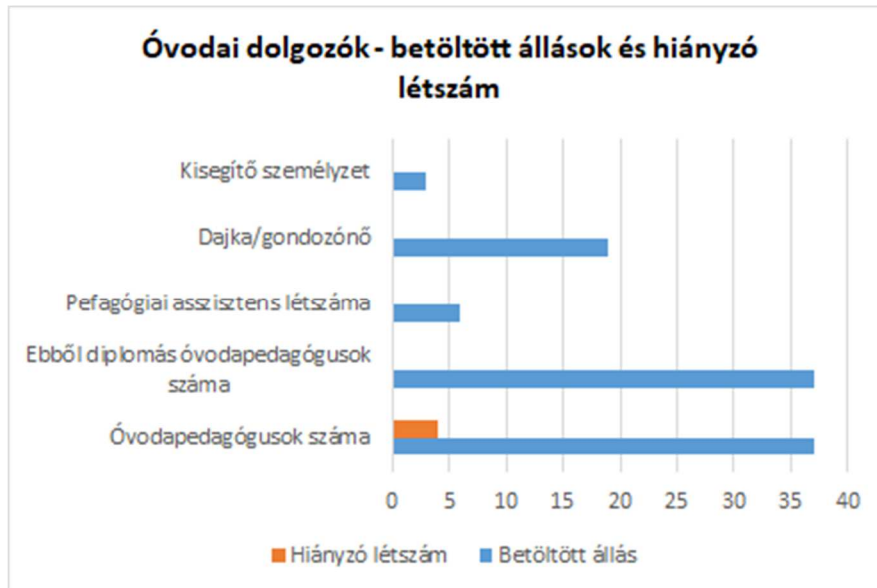
A pedagógustársadalom azonosulása az integráció követelményével még nem teljes körű, további képzések, komplex programok szükségesek.

Speciális szakemberek (gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, logopédus, könyvtáros, gyermek- és ifjúságvédő) rendelkezésre állnak az intézményekben.

A Mezőtúri Református Kollégium, Gimnázium, Technikum, Általános Iskola, Óvoda és Bölcsőde az iskolai lemorzsolódás veszélyének csökkentése érdekében részt vett az EFOP 3.1.5. A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása elnevezésű pályázati programban. Az Oktatási Hivatal tájékoztatása szerint az intézmény egységeiben nincs szükség intézkedési tervre ezzel a problémával kapcsolatban.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai (egyházi fenntartású óvodák nélkül)		
ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma (db)	6	
Hány településről járnak be a gyermekek (db)	2	
Óvodai férőhelyek száma (fő)	515	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	19	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	06.00	17.30
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap)	0	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	37	4
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	37	0
Pedagógiai asszisztens létszáma	6	0
Dajka/gondozónő	19	0
Kisegítő személyzet	3	0

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

Mezőtúri Városi Intézmény - Csoda-vár Központi Óvoda **6 telephelyének** összesített adatát tartalmazza az alábbi táblázat.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	403 fő	
Az óvoda telephelyeinek száma	6	
Hány településről járnak be a gyermekek	2	
Óvodai férőhelyek száma	515	
Óvodai csoportok száma	19	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6:00-17:30 óráig	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	telephelyenként változó, 4 hét	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	37	4
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	37	
Pedagógiai asszisztensek létszáma	6	
Dajka/gondozónő	19	
Egyéb munkakörben foglalkoztatottak	3	

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

Mezőtúri Városi Intézmény- Csoda-vár Központi Óvoda **székhely**: Csodavár Óvoda adatait tartalmazza az alábbi táblázat.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	169 fő	
Az óvoda telephelyeinek száma	0	
Hány településről járnak be a gyermekek	1	
Óvodai férőhelyek száma	220	
Óvodai csoportok száma	8	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6:00-17:30 óráig	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	4 hét	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	18	2
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	18	2
Pedagógiai asszisztensek létszáma	2	
Dajka/gondozónő	8	
Óvodatitkár(ok)	2	
Egyéb munkakörben foglalkoztatottak	3	

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

Mezőtúri Városi Intézmény- Csoda-vár Központi Óvoda **2. sz. telephely**: Bocsoda Óvoda adatait tartalmazza az alábbi táblázat.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	23 fő	
Az óvoda telephelyeinek száma	0	
Hány településről járnak be a gyermekek	1	
Óvodai férőhelyek száma	25	

Óvodai csoportok száma	1	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	7:00-16:00 óráig	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	4 hét	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	2	
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	2	
Pedagógiai asszisztensek létszáma	0	
Dajka/gondozónő	1	
Kisegítő személyzet	0	

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

Mezőtúri Városi Intézmény- Csoda-vár Központi Óvoda **3. sz. telephely:** Gyermek-kert Óvoda adatait tartalmazza az alábbi táblázat

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	43 fő	
Az óvoda telephelyeinek száma	0	
Hány településről járnak be a gyermekek	1	
Óvodai férőhelyek száma	60	
Óvodai csoportok száma	2	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6:00-17:00 óráig	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	4 hét	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	4	
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	4	
Pedagógiai asszisztens létszáma	1	
Dajka/gondozónő	2	
Egyéb munkakörben foglalkoztatott	0	

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

Mezőtúri Városi Intézmény- Csoda-vár Központi Óvoda **4. sz. telephely:** Harmatcsepp Óvoda adatait tartalmazza az alábbi táblázat.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	69 fő	
Az óvoda telephelyeinek száma	0	
Hány településről járnak be a gyermekek	1	
Óvodai férőhelyek száma	80	
Óvodai csoportok száma	3	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6:00-17:00 óráig	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	4 hét	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	5	
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	5	
Pedagógiai asszisztensek létszáma	1	
Dajka/gondozónő	3	
Kisegítő személyzet	0	

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

Mezőtúri Városi Intézmény- Csoda-vár Központi Óvoda **5. sz. telephely:** Mesekert Óvoda adatait tartalmazza az alábbi táblázat.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	36 fő	
Az óvoda telephelyeinek száma	0	
Hány településről járnak be a gyermekek	1	
Óvodai férőhelyek száma	50	

Óvodai csoportok száma	2	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6:00-17:00 óráig	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	4 hét	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	3	1
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	3	
Gyógypedagógusok létszáma	1	
Dajka/gondozónő	2	
Kisegítő személyzet	0	

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

Mezőtúri Városi Intézmény- Csoda-vár Központi Óvoda **6.sz.telephely**: Százsorszép Óvoda adatait tartalmazza az alábbi táblázat.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	63 fő	
Az óvoda telephelyeinek száma	0	
Hány településről járnak be a gyermekek	1	
Óvodai férőhelyek száma	80	
Óvodai csoportok száma	3	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6:00-17:00 óráig	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	4 hét	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	5	
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	5	
Pedagógiai asszisztens létszáma	1	
Dajka/gondozónő	3	
Kisegítő személyzet	0	

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

Egyházi fenntartású óvodák:

Szent István Katolikus Általános Iskola és Óvoda adatait tartalmazza az alábbi táblázat.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	100 fő	
Az óvoda telephelyeinek száma	0	
Hány településről járnak be a gyermekek	2	
Óvodai férőhelyek száma	100	
Óvodai csoportok száma	4	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6:00-17:30 óráig	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	július-augusztus hónapban 4 hét	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	8	
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	8	
pedagógiai asszisztens létszáma	1	
Dajka/gondozónő	4	
Kisegítő személyzet	0	

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

A Mezőtúri Református Kollégium, Gimnázium, Szakgimnázium, Általános Iskola, Óvoda és Bölcsőde adatait tartalmazza az alábbi táblázat.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	75 fő
Az óvoda telephelyeinek száma (intézményegység)	1

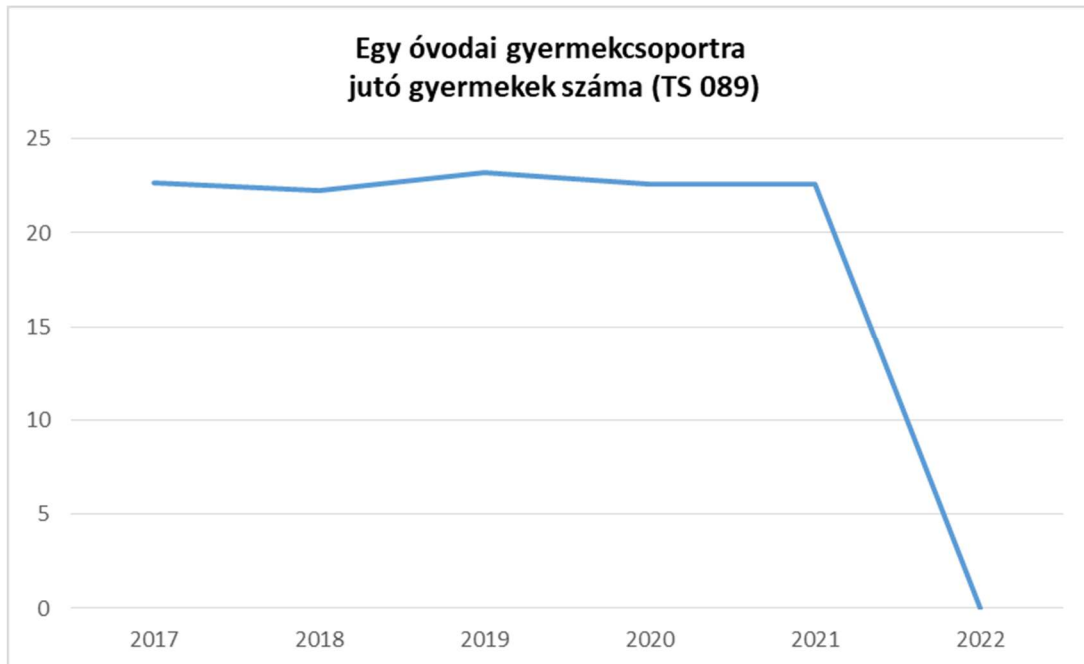
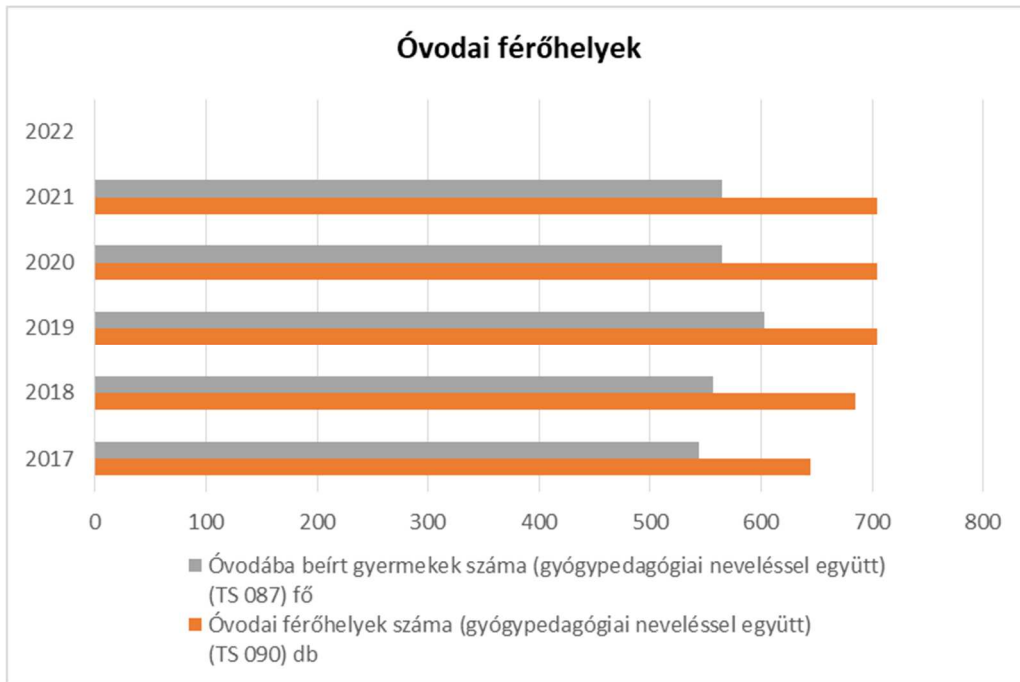
Hány településről járnak be a gyermekek	1	
Óvodai férőhelyek száma	75	
Óvodai csoportok száma	3	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6.30-17,00 óráig	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	egész nyáron nyitva	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	6	
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	6	
pedagógiai asszisztens létszáma	1	
Dajka/gondozónő	3	
Kisegítő személyzet	1	

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai								
Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2017	n.a.	24	645	7	544	0	0	23
2018	n.a.	25	685	7	557	0	0	22
2019	n.a.	26	705	7	603	0	0	23
2020	n.a.	25	705	7	565	0	0	23
2021	n.a.	25	705	7	565	0	0	23

2022	n.a.	0	0	0	0	0	0	0
------	------	---	---	---	---	---	---	---

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladat-ellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanuló száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2017	0	54	7	21,67	1,71
2018	0	53	7	21,32	1,59
2019	0	53	7	21,36	2,03
2020	0	54	7	21,41	2,34
2021	0	53	6	21,98	3,18
2022	0	0	0	0,00	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar

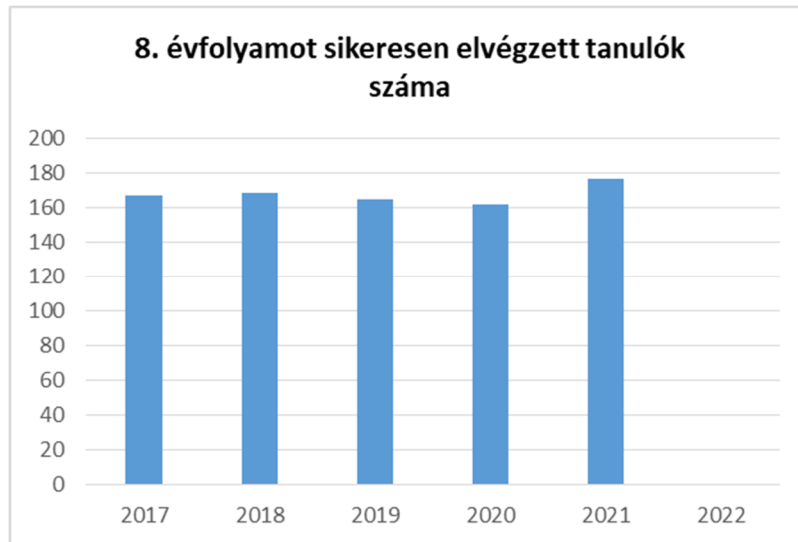

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő

2017	167
2018	169
2019	165
2020	162
2021	177
2022	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek

Rendszeresen változik a HHH-sok száma az újabb nyilatkozatok beérkezése miatt, ez befolyásolja nemcsak az iskolai arányokat, hanem akár a körzethatárok meghúzását is. Rendszeresen felül kell vizsgálni a körzethatárokat.

A körzethatárok ellenére a HHH-s családok a számukra legközelebbi iskolát kívánják választani. Az óvodai felvétel és a beiskolázás időszakában szoros együttműködésre van szükség az egyházi iskolák részéről is, a beiskolázásnál továbbra is figyelemmel kell lenni a HHH és SNI gyermekek arányos elosztására. A szülők nem riadnak vissza attól sem, hogy bejelentsék gyermekeiket annak az iskolának a körzetébe, amelybe gyermekeiket íratni szeretnék.

Az óvodába érkező gyermekek képességeinek felmérése, a korai fejlesztés elmaradása miatt a későbbiekben nehezebben kezelhetőek a tanulási nehézségek. Elengedhetetlen a Difer-mérés 4 éves korban történő elvégzése, és a hátránykompenzáló fejlesztések beépítése az óvodai programokba.

A magasabb HHH-s arányú intézményekben megfigyelhető a szociális kompetenciák elmaradása. Adaptált program alapján szükséges az életvezetési, egészségfejlesztő, mentálhigiénés készségek fejlesztése.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

A versenyképes munkaerőképzés, a beilleszkedés segítése, a családi háttérből eredő nehézségek enyhítése érdekében elengedhetetlen az átmenetek (óvoda-iskola, iskola-középiskola) erősítése a szociális háló, az intézmények közötti együttműködések erősítésével.

A közoktatási feladatok ellátására kötött társulás működése zavartalan, a társulás területén az óvodai nevelés, az általános iskolai és a középiskolai nevelés-oktatás, valamint az alapfokú művészetoktatás feltételei biztosítottak.

A bejáró tanulók számára a közlekedési lehetőség folyamatosan biztosított.

e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások

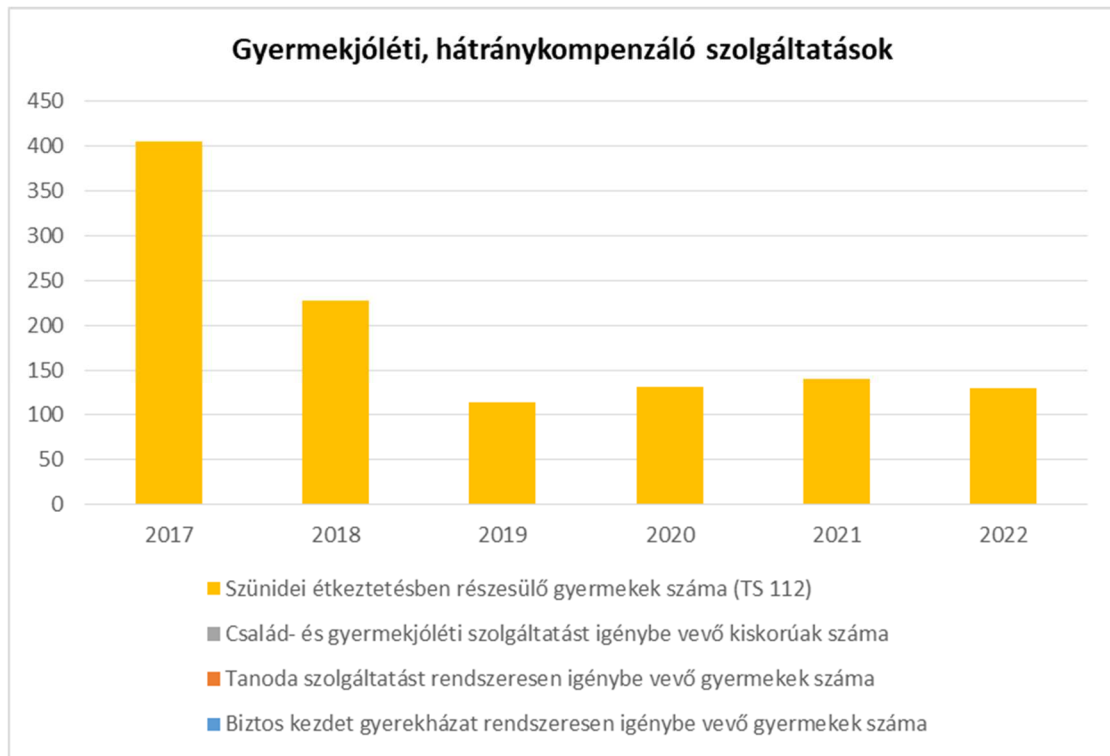
Az óvodai nevelésben az SNI gyermekekkel gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus foglalkozik, a gyógyszeres kezelés mellett nyugodt, fejlődésüket szolgáló környezetben. Az általános iskolai oktatásban az SNI gyermekek számára elérhető az integrált nevelés és a gyógypedagógiai oktatás. A középiskolai oktatásban integrált oktatás érhető el az SNI gyermekek számára.

Hátránykompenzáló juttatások tekintettel a gyermekek és gyermekes családok szociális státuszára és az oktatási intézményekben történő részvétel céljából minden jogosult számára egyenlő feltételek mellett elérhető, a törvény által szabályozott keretek között.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások

Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2017	n.a.	n.a.	n.a.	405
2018	n.a.	n.a.	n.a.	228
2019	n.a.	n.a.	n.a.	114
2020	n.a.	n.a.	n.a.	130
2021	n.a.	n.a.	n.a.	140
2022	n.a.	n.a.	n.a.	129

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A gyermekbántalmazás és a kiskorúak bűnelkövetésének gyakori előfordulása.	A gyermekek felkészítésében, tájékoztatásában a helyi társadalom - a lakosság és a civil szervezetek - nagyobb mértékű bevonására lenne szükség. Programok szervezése a bűnmegelőzés és gyermekbántalmazás elleni harc jegyében szakemberek bevonásával.

<p>A hátrányos helyzetű, valamint a fogyatékkal élő gyermekek otthoni tanulása nem minden esetben biztosított. Ezen csoportok iskolán kívüli elfoglaltsága, hasznos időtöltése nem biztosított.</p>	<p>A roma, mélyszegénységben élő, valamint a fogyatékkal élő gyermekek tanulásának segítésére tanoda létrehozása megfelelő szakemberek bevonásával.</p>
<p>Iskolai bullying, online veszélyek.</p>	<p>Felvilágosító előadások szervezése.</p>

<p>A fogyatékkal élő gyermekek megfelelő oktatáshoz való hozzájutása nehézségekbe ütközik, gyakran leküzdhetetlen a szülők számára.</p>	<p>A Berettyó-Körös Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központ tevékenységének bővítése támogató szolgálat létrehozásával. Felmérés készítése az érintett családok igényeiről, a gyermekek helyzetéről.</p>
---	--

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

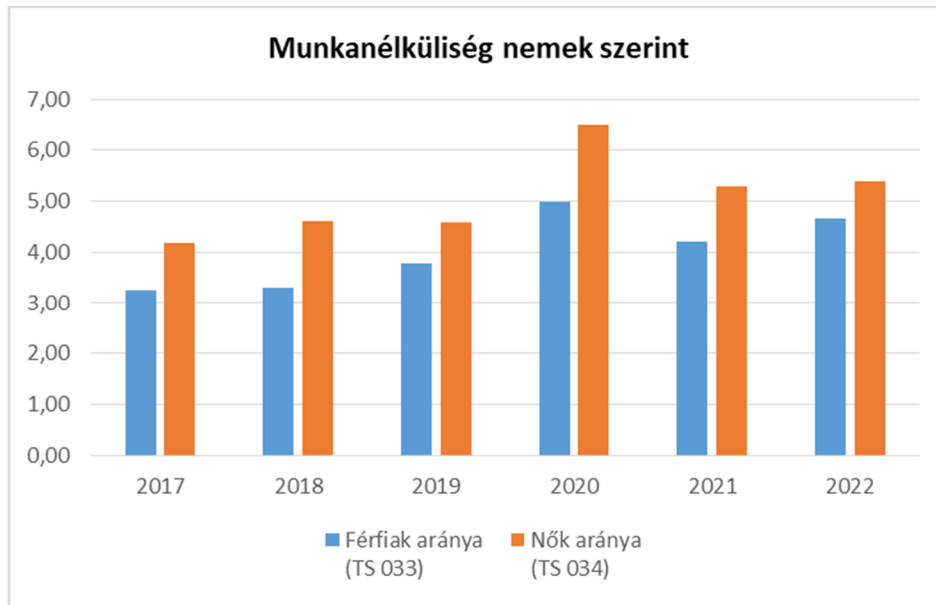
Az Önkormányzat és annak intézményei a helyzetelemzés készítésének időpontjában csak kevés adattal rendelkeztek.

A nők és férfiak közötti egyenlőség az Európai Unió egyik alapelve. Az Európai Parlament jelentős szerepet játszik a nők és férfiak közötti egyenlőség és az esélyegyenlőség támogatásában, különösen Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottsága, valamint más bizottságai és küldöttségei által a nemek közötti esélyegyenlőség általános érvényesítésének előmozdítása érdekében végzett munka révén.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	<i>%</i>	<i>%</i>	<i>%</i>
2017	3,24	4,19	3,72%
2018	3,31	4,61	3,96%
2019	3,77	4,59	4,18%
2020	4,98	6,49	5,74%
2021	4,22	5,29	4,76%
2022	4,65	5,4	5,03%

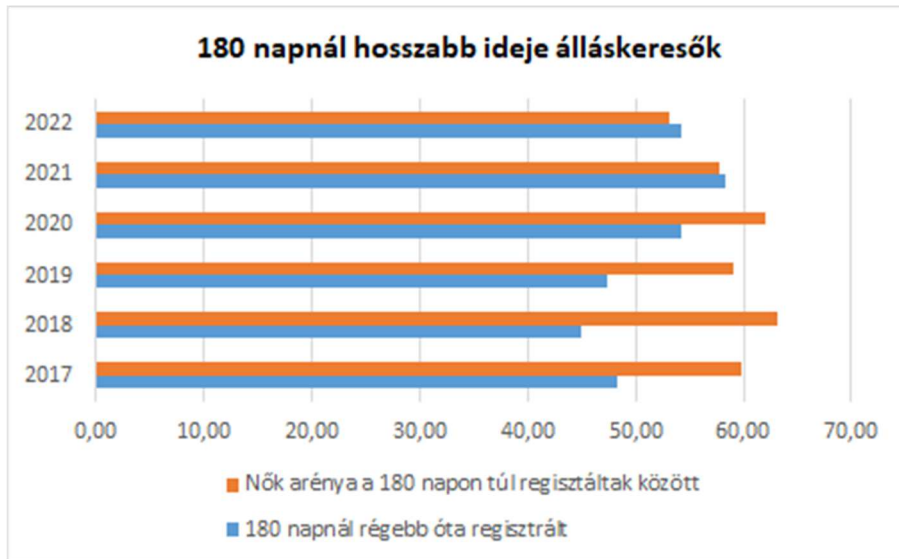
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (a 3.2.3. táblával azonos)

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2017	48,3	59,8
2018	45,03	63,08
2019	47,44	59,15
2020	54,23	62,08
2021	58,33	57,84
2022	54,26	53,21

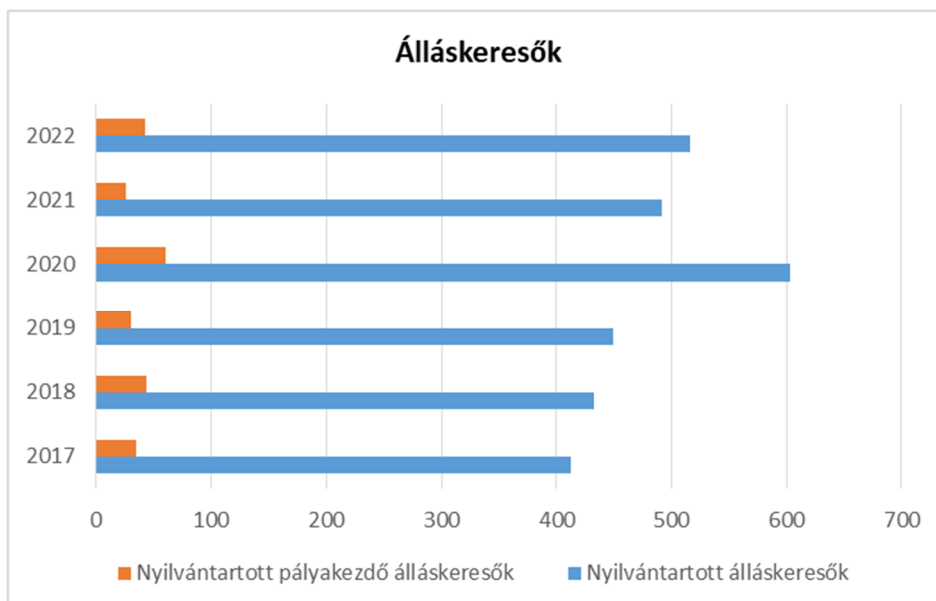
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma
(a 3.2.6. táblával azonos)

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2017	412	35
2018	433	43
2019	449	30
2020	603	60
2021	492	26
2022	516	42

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A munkavállalók foglalkoztathatósági kompetenciáinak fejlesztése – azaz a lifelong learning programok fokozott figyelmet kell, hogy kapjanak. Az újrakezdők (GYED/GYES/GYET, ápolási díjasok, illetve egyéb okok miatt a munkaerőpiacról időszakosan kiszorultak), az alacsony iskolázottságúak, elavult képzettségűek munkaerő-piaci alkalmasságának fejlesztése elengedhetetlen. Ez nemcsak szakképzést jelent.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

A nők esetében is magas azoknak az aránya, akik alacsony iskolai végzettségűek, illetve a munkaerőpiacon már nem kelendő a szakmájuk, szakmai tudásuk. Ezekben az esetekben képzésekre, illetve átképzésekre van szükség.

Tapasztalataink szerint a nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak

- a 45 év feletti nők a változó képzettségi követelmények,
- a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiánya,
- a gyesen lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt.

A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. Az anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják megszerezni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén, bérkülönbség

A közösségi esélyegyenlőség akcióprogram céljai között szerepel a gazdasági és szociális szférában a nők és férfiak esélyegyenlőségének érvényesítése, valamint a munka és a családi élet összeegyeztetése mind a férfiak, mind a nők számára.

E célok megvalósulásához szükséges az a tudatformálás és szemléletváltás, amely ezen a területen is biztosítja az esélyegyenlőséget.

Tapasztalataink szerint a gyermekvállalás, a munkahelytől való hosszabb idejű távolmaradás nagymértékben rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit. Olyan önkormányzati programok szervezésére van szükség, amely a GYES lejárta követően segíti a visszatérést.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A nők esetében feszültség tapasztalható az otthoni és a munkahelyi kötelezettségek teljesítése között. A nőknek – annak ellenére, hogy aktívan jelen vannak a munkaerőpiacon – a hagyományos női szereppel szembeni elvárásoknak is meg kell felelniük. A családi élet és a háztartásban végzett munka területén a társadalom időben, energiában és felelősségben is nagyobb szerepet ró a nőkre, mint a férfiakra. A két területen való helytállás követelménye irreális. A gyermekvállalás a nő munkaerőpiaci boldogulása ellen hat, viszont a mai nehéz gazdasági helyzet a legtöbb esetben nem teszi lehetővé a nők számára, hogy csak családi életüknek szenteljék magukat. Ez annál is inkább nem lehetséges, mivel nagyon sok családban a férfi munkanélküli, ennek következtében az ún. „családfenntartói” szerepet is a nőknek kell felvállalniuk.

A kisgyermeket nevelő nők elhelyezkedési esélyeit a szolgáltatási hiányosságok alapvetően rontják. A kisgyermekesek munkaerő-piaci esélyeinek tekintetében elsődleges a bölcsődei férőhelyek száma. Mezőtúron a 48 férőhelyes bölcsőde nem tudta valamennyi igényt kielégíteni. A meglévő bölcsőde 2019-ben egy ötödik csoportszoba hozzáépítésével bővült, így jelenleg 60 gyermek ellátására képes. A hozzáépítéssel egyidejűleg az épület energetikai felújítása is megtörtént, így akadálymentes, gazdaságosan működtethető, korszerű körülmények között biztosítható a bölcsődés korú gyermekek ellátása.

A Mezőtúri Református Kollégium, Gimnázium, Technikum, Általános Iskola és Óvoda is felismerte ezt a problémát és az édesanyák munkaerő-piacra való visszatérése érdekében 2022. szeptember 1. napjától 14 férőhelyes bölcsődei ellátás biztosításával enyhítenek ezen a gondon.

Ezekon kívül Mezőtúr Város Önkormányzata 2023-ban pályázatot nyújtott be egy 2 csoportszobás, korszerű bölcsőde építésére, amelyben további 24 gyermek ellátását szeretné biztosítani.

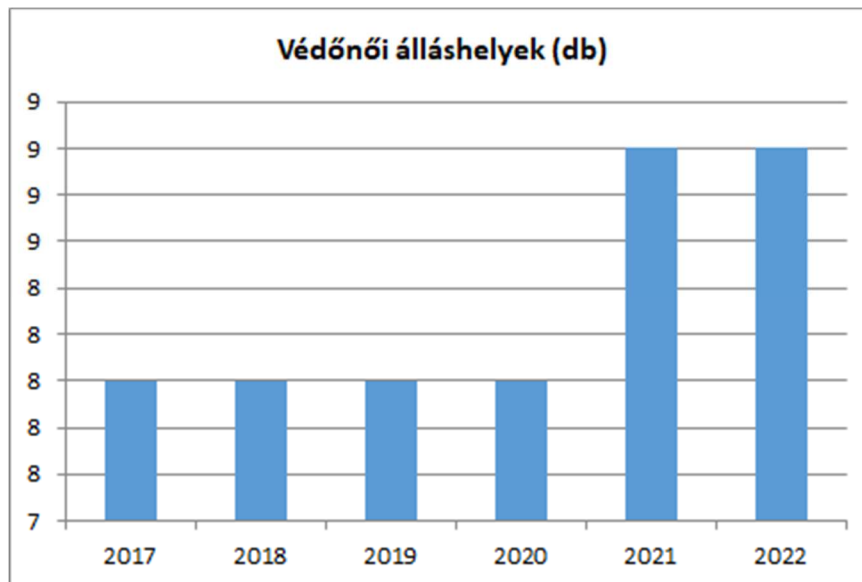
Fontosnak tartanánk a részmunkaidőben történő foglalkoztatás lehetőségét, melyre ösztönözni kell a munkáltatókat.

A családbarát munkahelyek számát célszerű lenne növelni, ehhez pályázati forrást találni. Nem elég a „családbarát munkahely” kitüntető cím adományozása, hanem a munkáltatókat érdekeltté kell tenni abban, hogy családbarát intézkedéseket vezessenek be.

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2017	8	n.a.	-
2018	8	n.a.	-
2019	8	n.a.	-
2020	8	n.a.	-
2021	9	n.a.	-
2022	9	n.a.	-

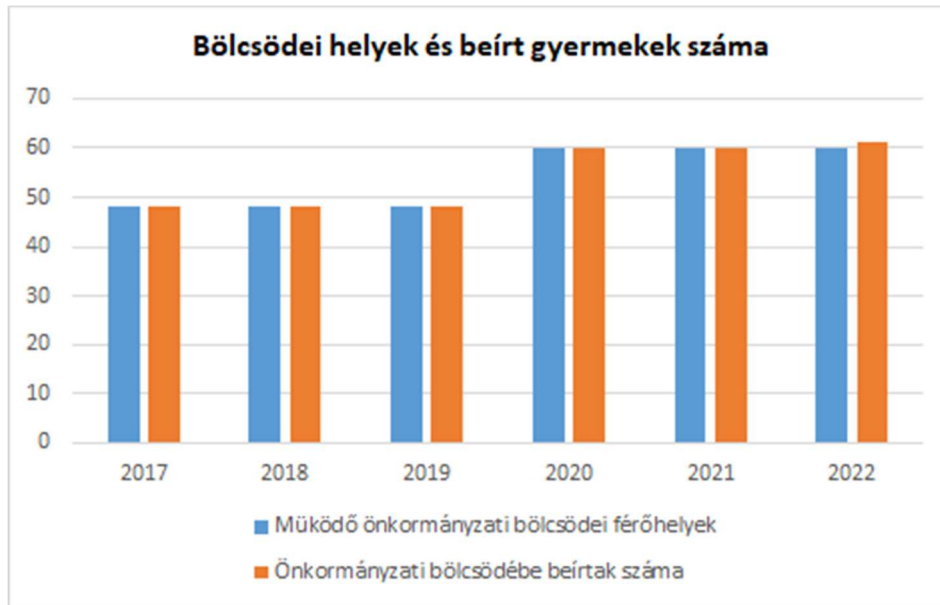
Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból

Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2017	48	48
2018	48	48
2019	48	48
2020	60	60
2021	60	60
2022	60	61

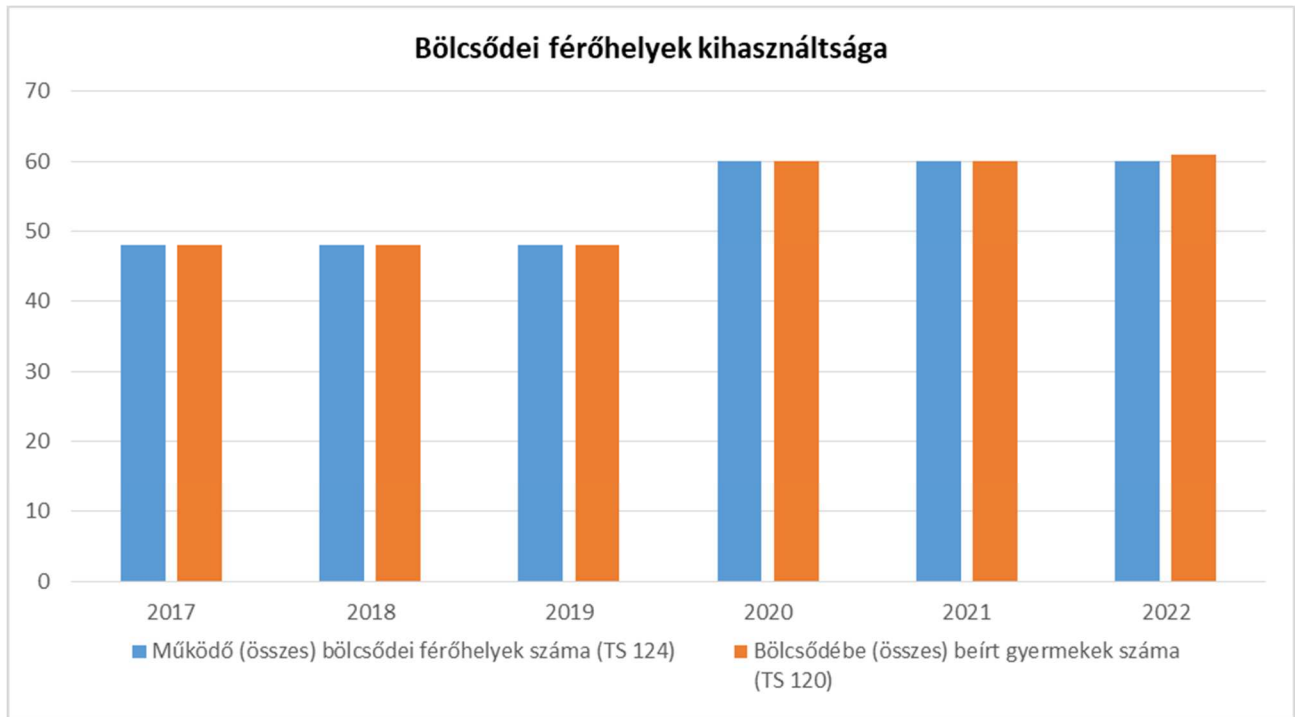
Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból

Év	Működő munkahelyi bölcsödei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsödei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsödei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsödei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2017	0	0	0	0	0	0	48	48
2018	0	0	0	0	0	0	48	48
2019	0	0	0	0	0	0	48	48
2020	0	0	0	0	0	0	60	60
2021	0	0	0	0	0	0	60	60
2022	0	0	0	0	0	0	60	61

Forrás: TeIR, KSH Tstar

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A védőnői szolgálat nemcsak a kisgyermek egészségi állapotának felügyeletét végzi, hanem feladata a kismama segítése, hogy ezzel támogassa a felügyelete alá tartozó gyermek megfelelő testi és mentális fejlődésének biztosítását. A védőnő kapcsolatban áll a családdal, a kisgyermek-ellátó intézményekkel és a gyermekorvossal is, így adott településen árnyalt képpel rendelkezik a családok gyermekellátási és nevelési helyzetéről. Szakemberként hatékony segítséget képes nyújtani a családoknak, ez pedig szorosan összefügg a hozzá tartozó gyermekek számától.

A védőnői feladatok ellátásában 2023. évben változás történt, ahogyan a 3.6. a) pontjában már részletezésre került: „Az egészségügyi szolgálati jogviszonyban foglalkoztatott védőnő és a védőnői ellátás körében foglalkoztatott személy tekintetében a munkáltatói jogokat 2023. július 1-től az az irányító vármegyei intézmény gyakorolja, amely területileg illetékes az érintett védőnői körzet tekintetében. Az egészségügyi szolgálati jogviszonyban foglalkoztatott védőnő jogviszonyát a munkáltatói jogutódlás nem érinti, azt folyamatosnak kell tekinteni.” Vármegyénkben a védőnői feladatok ellátását a Hetényi Géza Kórház vette át 2023. július 01. napjától, mely változás egyelőre a területi, valamint a vegyesen, területi és iskolavédőnői feladatokat ellátó védőnőket érinti. A kizárólag iskolavédőnői feladatokat ellátó védőnők az Önkormányzat foglalkoztatásában maradtak. Mezőtúron 2 iskolavédőnői körzet van, ahol 2 fő védőnő látja el a feladatokat.

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anyákra és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdik meg: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében. Családtervezéssel kapcsolatban a gyermekek felvilágosítására alapvetően az iskolában kerül sor.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A családon belüli erőszak a nemzetközi és országos statisztikák alapján sokkal jelentősebb mértékben jelenlévő probléma, mint sokan gondolják.

A nők elleni erőszakos magatartásnak több formáját ismerjük, ide tartozik a zaklatás, a szexuális erőszak, és a családon belüli erőszak. A családon belüli erőszak formái lehetnek a szóbeli, a lelki, a testi, a szexuális és a gazdasági erőszak. A családon belül az erőszak olyan személyeket ér, akik valamilyen szempontból kiszolgáltatott helyzetben vannak az őket bántalmazó elkövetővel szemben. Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része ma még felderítetlen. A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, a jelzőrendszerek alapján egyre több esetre derül fény, egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért.

2009. október 1-jén lépett hatályba a 2009. évi LXXII. törvény, amely a hozzátartozók közötti erőszak miatt elrendelhető távoltartás szabályait tartalmazza. A törvény szerint hozzátartozók közötti erőszaknak minősül a bántalmazó által a bántalmazott sérelmére megvalósított, a méltóságot, az életet, a szexuális önrendelkezéshez való jogot, továbbá a testi és lelki egészséget súlyosan és közvetlenül veszélyeztető tevékenység vagy mulasztás. A távoltartás lehet ideiglenes megelőző és megelőző. Mindkét intézkedés lényege, hogy a határozat alapján a bántalmazó köteles elhagyni a bántalmazottal közösen használt ingatlant, és oda a távoltartó határozatban meghatározott ideig nem térhet vissza. A személyes kontaktus tilalma a kapcsolat minden formájára kiterjed: a bántalmazónak tilos közvetve vagy közvetlenül (telefonon, levélben vagy más módon) a bántalmazottat, illetve a határozatban megjelölt más személyt zaklatni vagy zavarni.

A törvény az ideiglenes megelőző távoltartó határozattal kapcsolatos eljárás lefolytatására a rendőrséget jelöli ki. A megelőző távoltartó határozattal kapcsolatos eljárást az illetékes járásbíróság folytatja le nemperes eljárás keretében, amelyet a rendőrség hivatalból kezdeményez, a de lefolytathatja a bántalmazott vagy a közeli hozzátartozója kezdeményezésére is .

A hozzátartozók közötti erőszak esetén a rendőrségnek a határozatát bejelentés esetén soron kívül kell meghoznia. Az ideiglenes megelőző távoltartást a rendőrség 72 órára rendeli el, amely időpontot a határozatban egyértelműen meg kell jelölni. A járásbíróság a megelőző távoltartást általában 60 napra rendeli el.

A Mezőtúri Rendőrkapitányság tájékoztatása szerint a 2018-2023-as időszakban a nők áldozattá válása, a családon belüli erőszak felszámolása érdekében bűnmegelőzési tartalmú felhívásokat függesztett ki a frekvenciált helyeken, pl. orvosi rendelőben, postahivatalokban, egyes önkormányzati épületekben. Ilyen felhívások a rendőrség ügyfelek részére biztosított várakozó helyein is megtalálhatók, illetve előfordult, hogy televíziós műsorban is közzétették.

A megelőzési rendezvényekről a különböző internetes oldalakon (police.hu, szoljon.hu, videk.ma) jelentek meg sajtóanyagok.

Indokoltnak tartják ezen terület kiemelt védelmét, a következő 5 évre vonatkozóan is.

A hozzátartozók közötti erőszakkal kapcsolatos családvédelmi koordinációs feladatok:

2020. január 1. napjától a korábban a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró járási hivatal hatáskörébe tartozó családvédelmi koordináció a települési önkormányzat jegyzőjének hatáskörébe került át.

A jegyző, mint családvédelmi koordinációs szerv feladatai ebben az eljárásban a konfliktuskezelés és információszolgáltatás, lehetőség szerint még az erőszak bekövetkezése előtt. A bántalmazottat kérelmére személyesen meghallgatja. Ebben az esetben a bántalmazó meghallgatására is sor kerül azzal, hogy a bántalmazott kérelmére a bántalmazót és a bántalmazottat külön-külön kell meghallgatni. A bántalmazott kérelmére arról is megfelelően gondoskodni kell, hogy a bántalmazó a személyes meghallgatást közvetlenül megelőző és azt közvetlenül követő időben se léphessen kapcsolatba a bántalmazottal.

A hozzátartozók közötti erőszak, vagy annak veszélye miatt tett jelzés fogadását követően a bántalmazottat és a bántalmazót személyes meghallgatás érdekében történő megjelenésre hívhatja fel. A bántalmazó és a bántalmazott köteles a családvédelmi koordinációért felelős szerv felhívásában megjelölt helyen és időpontban megjelenni. A bántalmazott védelmére a fentebb leírt szabályoknak megfelelőek az irányadóak. A bántalmazót tájékoztatni kell a meghallgatás során a hozzátartozók közötti erőszak folytatásának következményeiről.

Tájékoztatást ad a bántalmazottnak a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható intézkedésekről, a bántalmazottat megillető jogosultságokról, a család és a gyermekek védelmét

szolgáltató szociális intézményrendszeréről és szolgáltatásokról, a hozzátartozók közötti erőszak miatt helye van-e büntető- vagy szabálysértési eljárás megindításának, a hamis vád következményeiről.

A bántalmazott kérelmére gondoskodni kell, hogy a bántalmazott jogi, egészségügyi, pszichológiai és mentálhigiénés segítséget kapjon. Tájékoztatni kell a bántalmazottat és a bántalmazót az igénybe vehető terápiás kezelésekről és más segítségnyújtási, konfliktuskezelő lehetőségekről.

Az eljárás során a jegyző tevékenysége preventív jellegű, az ügyfél számára nem kötelező. Azokban az esetekben, melyekben kiskorú gyermek valamilyen módon érintve volt, a jegyző jelzéssel élt a gyermekjóléti szolgálat és a gyámügyi feladatkörben eljáró járási hivatal felé. Legtöbb esetben az alkohol, az italozás, a nem megfelelő konfliktuskezelés okozza a problémát.

A jogszabályi rendelkezések nem oldották meg a családon belüli erőszak problémáját. A nőknek a bántalmazótól való félelme a legtöbb esetben nagyobb annál, mint hogy feljelentést tegyenek. Félnek a megtorlástól, hiszen a távoltage nem örökre szól. Feljelentés helyett inkább tovább tűrik az erőszakot és a megaláztatást. A családon belüli erőszak elleni fellépés, illetve mozgalom (NANE) a törvény megalkotása előtt virágzott.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

Városunkban nincs anyaothton és családok átmeneti otthona, az önkormányzatnak ez nem is tartozik kötelező ellátási feladatai közé. A krízishelyzetben lévők a Család- és Gyermekjóléti szolgálathoz fordulhatnak segítségért. A Család- és Gyermekjóléti szolgálat megkeresi az adott problémára leginkább megfelelő megoldást. Tájékoztatót nyújt az anyaothtonokról, segítséget ad az anyaothtonba történő elhelyezéshez. Munkaidőn túl pedig a Család- és Gyermekjóléti Központ szolgáltatását vehetik igénybe a krízishelyzetben lévők, készenléti ügyelet formájában.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Mezőtúron szükséges a nők társadalmi szerepvállalásának erősítése. A 11 önkormányzati képviselő közül 3 nő. Ha az önkormányzati intézmény hálózat felső vezetését vizsgáljuk, akkor is erre a következtetésre juthatunk.

Megállapítható, hogy városunkban nincs olyan szervezet, amely a nők érdekvédelmére alakult volna.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A roma nők, a kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, vagy gyermeküket egyedül nevelő anyák, valamint a 45 év feletti nők különösen, többszörösen is hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. Ennek oka egyebek között a magyar társadalom hagyományos családmódeljében keresendő: még ma is sokan vallják, hogy a nők helye a ház körül, a családban van, nem a munkaerőpiacon. Ezt a szemléletet tovább súlyosbítják a nőkkel kapcsolatos negatív sztereotípiák. A munkanélküliség aránya körükben magasabb, ez ösztársadalmi probléma, amelyen komplex programokkal lehet enyhíteni.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A nők esetében a gyermekvállalás után a munkaerőpiacon visszajutást a szaktudás hiánya, vagy elavultsága akadályozza.	Bővíteni kell a gyermekvállalás miatt a munkaerőpiactól hosszabb időre távol maradó nők által kedvezményesen igénybe vehető, korszerű ismeretek megszerzését célzó speciális képzési programok körét. Bölcsődei férőhelyek további bővítése.
A nők gyakran válnak a családon belüli erőszak áldozataivá.	Helyi kezdeményezéssel, felvilágosító munkával, média bevonásával fel kell hívni a figyelmet arra, hogy milyen fórumokon, hogyan lehet segítséget kérni a családon belüli erőszak megakadályozására.
Részmunkaidős foglalkoztatás, atipikus foglalkoztatási lehetőségek hiánya.	Támogatásokkal, pályázatokkal ösztönözni kell a munkáltatókat arra, hogy a női munkavállalók részére a gyermekek ellátása, illetve az idős hozzátartozók ápolása miatt részmunkaidős, illetve egyéb atipikus foglalkoztatási formákat alkalmazzanak.
Gyermekneveléssel, ügyintézésel, a munkahely-család közötti egyensúly	Szülői fórum létrehozása, ahol szakemberek is segítik konkrét tanácsokkal a szülőket, és

<p>megteremtésével kapcsolatban nem mindig rendelkeznek megfelelő információval, tudással, tapasztalattal.</p>	<p>egymás között is megbeszélhetik tapasztalataikat. Szülő szerepre felkészítő tanfolyamok, előadások szervezése. Pénzkezelési ismeretek bővítésére irányuló programok.</p>
--	---

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Mint a fejlett európai országokban, nálunk is az egyik legnagyobb problémát a társadalom öregedése jelenti. Hazánkban is gyorsul az öregedés folyamata, növekszik az átlagéletkor. Ez a folyamat többek között kihatással van a gazdaság fejlődésére, a munkaerőpiacra, az egészségügyi ellátásra is.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) 1991-ben elfogadta az Idős Emberekkel Foglalkozó Alapelveket, amelyek célja „minden korosztály számára kedvező társadalom” kialakítása. Alapelve az egész életen át tartó függetlenség, a részvétel, a gondoskodás, az önmegvalósítás, a méltóság.

Magyarország 2009-ben fogadta el az Idősügyi Nemzeti Stratégia című stratégiai programot, amely összhangban van az ENSZ alapelveivel, kapcsolódik a nemzetközi idősügyi politikákhoz. Fontos a hatékony ellátórendszerek felállítása és működtetése, az idősök hozzáférése a szolgáltatásokhoz, az esélyegyenlőségük, a bennük rejlő erőforrások kezelése, minőségi életük javítása, az idejük hasznos és aktív eltöltése.

A demográfiai folyamat jellemzőit az alábbiakban foglalhatjuk össze:

- növekszik az átlagéletkor,
- magasabb a középkorúak halandósága,
- nők hosszabb élettartama („feminization of ageing”).

Az időskorban jellemző megbetegedések - a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák is jelen vannak. Az idős ember egyedül marad, izolálódik, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önellátási képessége beszűkül. Ez nagyon sok embernél okoz pszichés megbetegedéseket. Különösen gyakori a depresszió és a dementia kialakulása. Jellemző, hogy a betegségek általában együttesen fordulnak elő, különösen 70 éves kor fölött jellemzőek a súlyos, krónikus megbetegedések és az előrehaladott dementia.

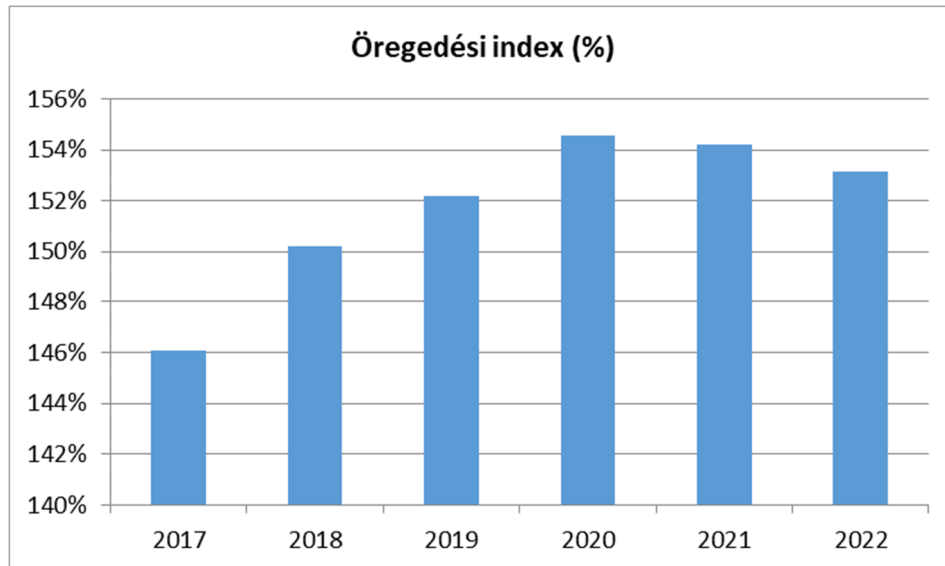
A város kiemelt figyelmet fordít a helyi közösség erősítésére, azon belül az idős kor tartalmas megélésére is, amely tevékenységének köszönhetően 2021-ben már harmadik alkalommal kapta meg az Idősbarát Önkormányzat Díjat. A díj hozzájárul a helyi szintű önkormányzati időspolitikai megerősítéséhez, elismeri az önkormányzatok idősökért vállalt felelősségét és az elért eredményeiket. Fontos az idős emberek társadalmi megbecsülése,

Az alábbi táblázatokból megállapítható, hogy az öregedési index városunkban is növekvő tendenciát mutat. Kevesebb a gyermekek száma, az idősek aránya viszont növekszik.

A városban a 65 év feletti lakosság 60 %-a nő, 40 %-a férfi. A családi állapotukra jellemző, hogy az életkor előrehaladtával nő az özvegy nők aránya. Sokan magányosan élnek, ezért a társas kapcsolataik, az életük minősége érdekében nagyon fontos, hogy ha szükségét érzik, akkor hozzá tudjanak jutni a számukra megfelelő egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz, pl. a különböző szűrővizsgálatokhoz, az idősek nappali ellátásához, házi segítségnyújtáshoz, szociális étkeztetéshez.

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2017	3 535	2 420	146,07%
2018	3 587	2 388	150,21%
2019	3 658	2 404	152,16%
2020	3 672	2 376	154,55%
2021	3 679	2 386	154,19%
2022	3 665	2 393	153,16%

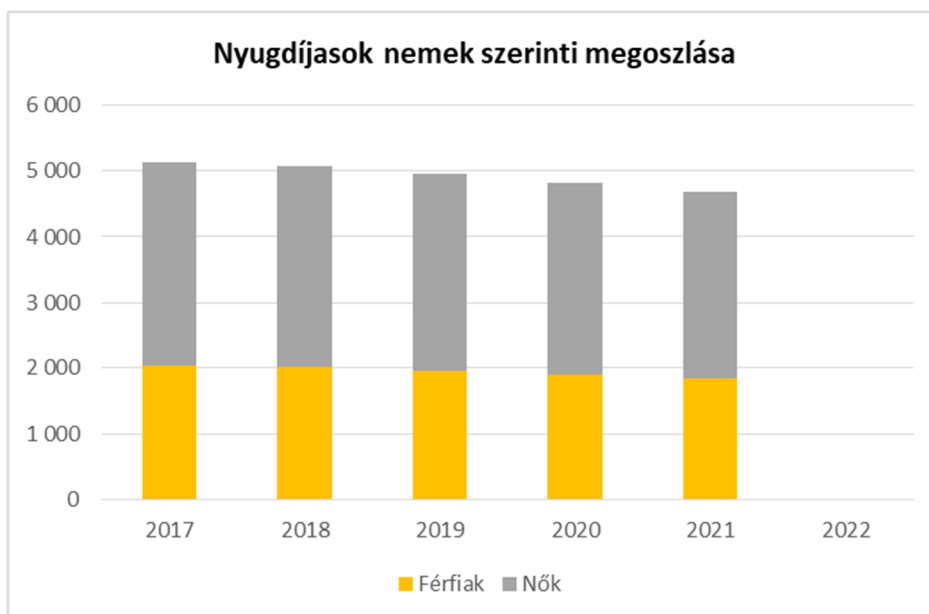
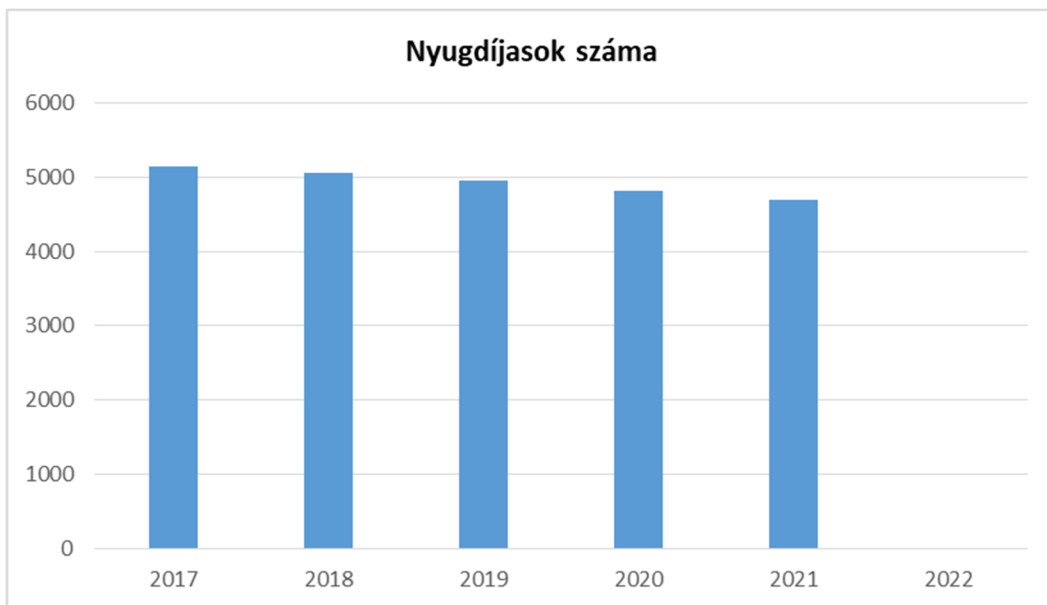
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban	Összes nyugdíjas

	részesülő férfiak száma (TS 063)	részesülő nők száma (TS 064)	
2017	2 040	3 095	5135
2018	2 013	3 051	5064
2019	1 958	2 998	4956
2020	1 902	2 914	4816
2021	1 837	2 849	4686
2022	0	0	0

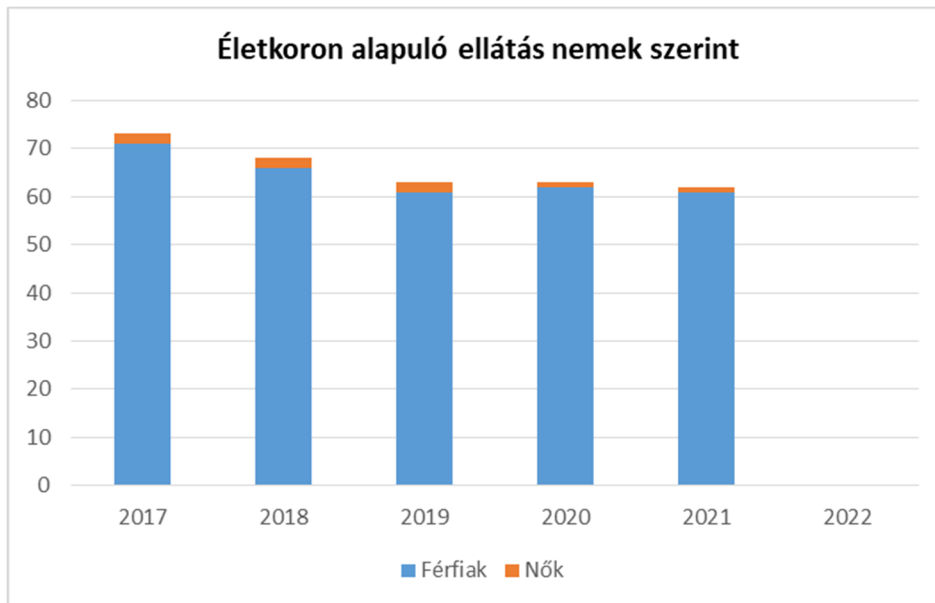
Forrás: TeIR, KSH Tstar

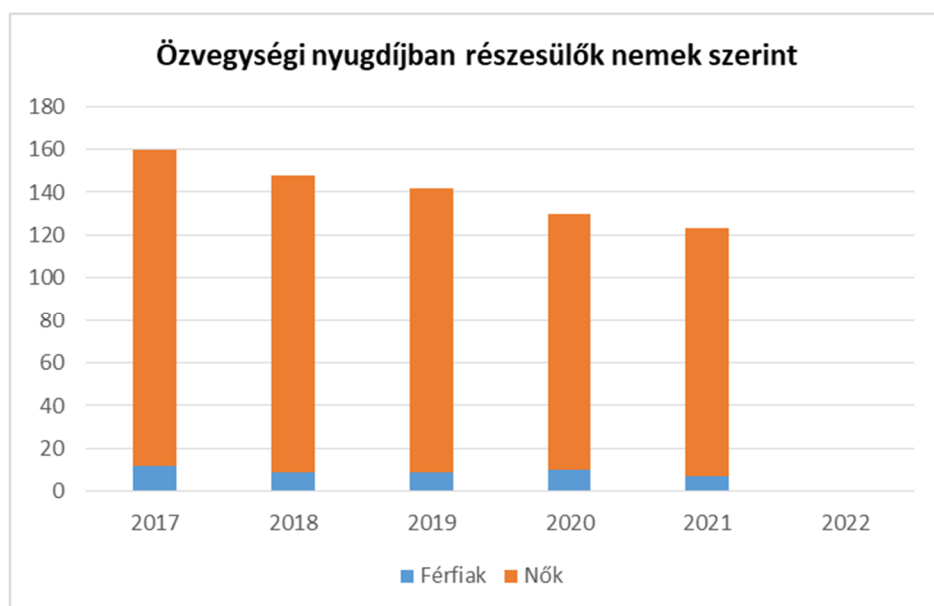
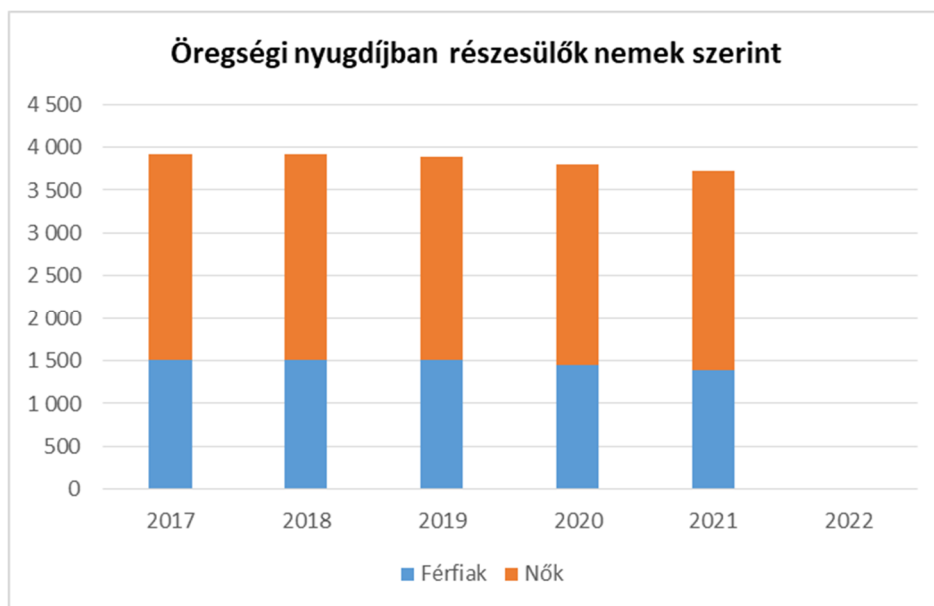

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások

Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2017	71	2	1 509	2 405	12	148	16
2018	66	2	1 509	2 409	9	139	20
2019	61	2	1 503	2 392	9	133	22
2020	62	1	1 448	2 358	10	120	20
2021	61	1	1 395	2 327	7	116	18
2022	0	0	0	0	0	0	18

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

Az idősek, nyugdíjasok jövedelmi helyzetére tekintettel az egészségesek szívesen végeznének jövedelem kiegészítő tevékenységet. Erre nincs esély a munkaerő-piacon, kivéve, ha speciális tudással rendelkezik.

b) tevékeny idős korban, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen

Az érdekeltség nem teszi lehetővé a toleranciát sok társadalmi és munkavállalói csoporttal szemben. A munkáltatók kész munkaerőt akarnak és nagyon keveset kívánnak törődésben és anyagi értelemben fordítani az alkalmazottaikra. A munkavállalóknak ez által sem motivációja, sem lehetősége nincs szervezett fejlesztésbe bekapcsolódni. Különösen a középkorú és idősebb korosztálynál probléma ez, mert a fiataloknak az iskola elvégzése után még jó néhány évig versenyképes lehet a tudása. Mivel a tudást nem igazán jutalmazták a munkahelyeken (a térségben kevés az innovatív munkahely) ezért nincs is elég motiváció a tanuláshoz.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Az ötven év feletti lakosság - még akkor sem, ha „eladható szakmával rendelkeznek” - nem talál munkát, jobban sújtja őket a munkanélküliség. Az egészséges nyugdíjasok közül kevesen tudnak végezni hivatalos jövedelemkiegészítő tevékenységet. Az alábbi adatok azt tükrözik, hogy a 61 év feletti tartós munkanélküliek számában és arányában évről évre emelkedés mutatkozik.

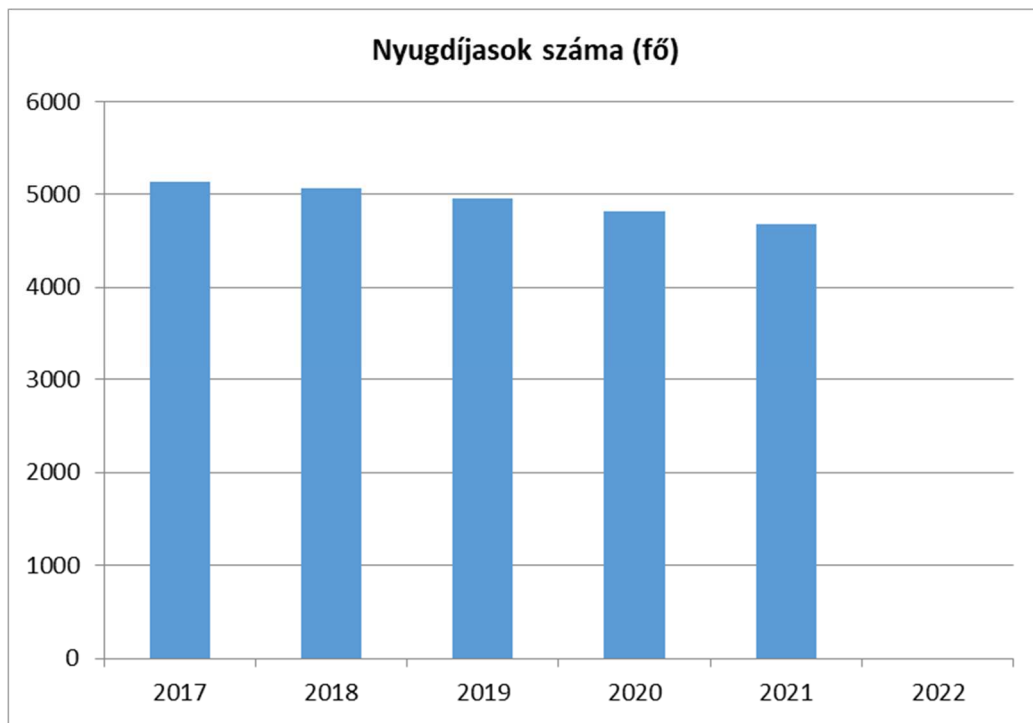
6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Fő összesen	412	433	449	603	492	516
41-45 év (TS 042)	Fő	31	38	47	73	54	61
	%	7,52%	8,78%	10,47%	12,11%	10,98%	11,82%
46-50 év (TS 043)	Fő	41	47	34	51	42	52
	%	9,95%	10,85%	7,57%	8,46%	8,54%	10,08%
51-55 év (TS 044)	Fő	41	40	49	53	51	34
	%	9,95%	9,24%	10,91%	8,79%	10,37%	6,59%
56-60 év (TS 045)	Fő	73	56	48	59	56	57
	%	17,72%	12,93%	10,69%	9,78%	11,38%	11,05%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	52	72	82	92	108	107
	%	12,62%	16,63%	18,26%	15,26%	21,95%	20,74%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

6.3. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma (Megegyezik a 6.1.1-es táblázattal)			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas

2017	2040	3095	5135
2018	2013	3051	5064
2019	1958	2998	4956
2020	1902	2914	4816
2021	1837	2849	4686
2022	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

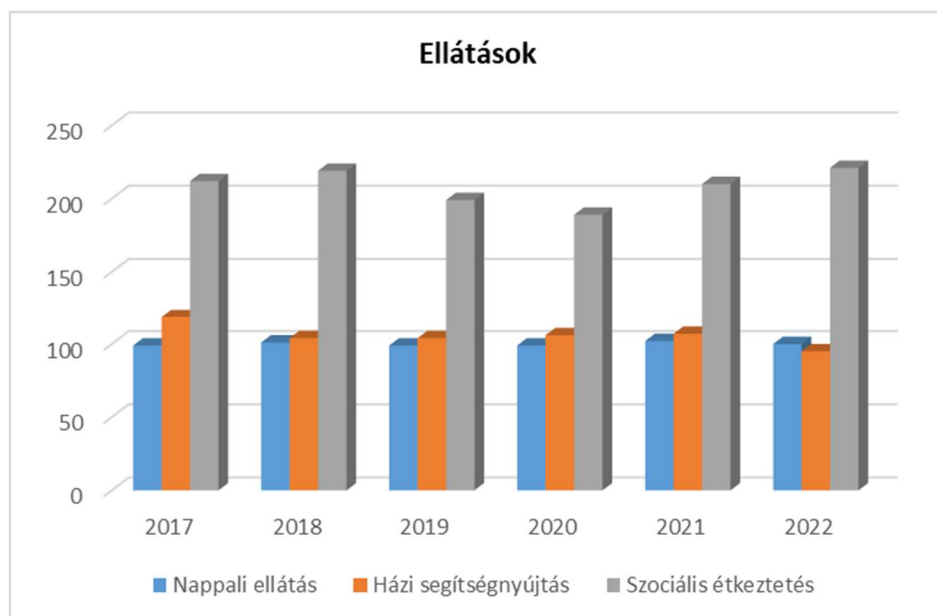
6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés, valamint az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok.

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma				
Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2017	3 535	99	119	212

2018	3 587	101	104	219
2019	3 658	99	104	199
2020	3 672	99	106	189
2021	3 679	102	107	210

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az időskorú lakosság száma folyamatosan emelkedik, ezzel együtt emelkedik a nappali ellátásban részesülők száma is.

A Berettyó-Körös Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központ az idősek nappali ellátását 3 mezőtúri telephelyen nyújtja.

A klubok férőhelye összesen 90 fő, klubonként 30 fő. A 2022-es év folyamán összesen 133 klubtag vette igénybe ezt a szolgáltatást. A 2022. december 31-i zárónap adatai alapján a 93 fő 38%-a (36 fő) férfi és 61%-a (57 fő) nő volt.

A demens személyek nappali ellátását mindhárom idősek klubjához integráltan, férőhely-bővítés nélkül valósítja meg a Berettyó-Körös Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központ. 2017. évben az igénybe vevők száma 16 fő volt, 2022-ben 26 fő. Azt tapasztalták, hogy a demens ellátottak száma évről évre növekszik, így az intézmény kiemelt feladata az ellátásuk. Az igénybe vevők 91%-a nő. A legtöbb igénybe vevő 70-74 év közötti, illetve a 80-89 év közötti korosztály.

A helyi közszolgáltatások terén az idősekkel való foglalkozás magas színvonalú. Az egészségügyi, szociális, közművelődési és egyéb szolgáltatások egy része a település minden állampolgára részére biztosított, egy része kor alapján az időskorúak részére szerveződik. Városunkban a szolgáltatások köre színes képet mutat. Az önkormányzat eleget tesz minden kötelező feladatának és emellett más szolgáltatók is részt vesznek az ellátórendszerben.

Mezőtúr Város Önkormányzatának jogszabályban előírt kötelező szociális alapszolgáltatásai:

- szociális étkeztetés,
- házi segítségnyújtás,
- idősek nappali ellátása és családsegítés.

A településen a szociális alapszolgáltatások ellátása a Berettyó-Körös Többcélú Társulás keretei között történik.

A településen korábban egy megyei és egy egyházi fenntartású bentlakásos idősek otthona működött, azonban 2012. november 1-től mindkét intézmény fenntartója a Mezőtúri Református Egyházközség.

- „Bíró Kálmáné Bakos Ilona” Idősek Otthona:
Az időskorúak ápoló-gondozó otthoni részlege 145 férőhelyen végzi olyan nyugdíjkorhatárt betöltött személyek ápolását, gondozását, akiknek az egészségi állapota rendszeres gyógyintézeti kezelést nem igényel, valamint olyan 18. életévet betöltött személyek ápolását és gondozását, akik betegségük miatt önmagukról gondoskodni nem tudnak.
- Az intézmény keretein belül működő 2x8 férőhelyes szenvedélybetegek lakóotthona az önellátásra legalább részben képes, 18. életévet betöltött igénybevevők életkorának, egészségi állapotának és önellátása mértékének megfelelő, rehabilitációs célú szolgáltatást nyújt.
- Az intézmény akadálymentes épületrészben 20 férőhelyen biztosítja ép értelmű, mozgásfogyatékos személyek teljeskörű ellátását.
- Református Idősek Otthona: 50 lakó számára nyújt egy és két ágyas szobákban lakhatási lehetőséget. Elérhető szolgáltatások: étkeztetési szolgáltatás, házi segítségnyújtás, támogató szolgálat fogyatékkal élő emberek részére, nappali ellátás.

A Református Egyház támogató szolgálatot is működtet. Ugyancsak támogató szolgálatot működtet városunkban a Salus Alapítvány. A támogató szolgáltatás célja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása révén.

A debreceni székhelyű Baptista Tevékeny Szeretet Misszió fenntartásában működik az Új Esély Központ – Mezőtúr, amely házi segítségnyújtást és közösségi ellátást végez. Küldetésük a méltó életminőség elősegítése idősellátás, szenvedélybeteg-ellátás, gyermekvédelmi szakellátás, fogyatékos ellátás és más szociális szolgáltatások. Szendélybetegek és pszichiátriai betegek nappali ellátásában 50-50 személyt láthatnak el. A következő szolgáltatási elemek vehetők igénybe:

tanácsadás, készségfejlesztés, háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtás, étkeztetés, esetkezelés, felügyelet, gondozás, közösségi fejlesztés.

A közösségi közlekedés városunkban nem megoldott. Az idős rászorult emberek a városban működő támogató szolgáltatásokat veszik igénybe erre a célra.

Az idősellátás és a szociális gondoskodás területén az utóbbi években egyre jelentősebb szerep jutott az egyházi, alapítványi szervezeteknek. Szociális intézményt hoztak létre és működtetnek.

A személyre szabott szolgáltatások biztosítását a helyi ellátórendszeren belüli koordináció, együttműködés biztosítja.

A személyes gondoskodást nyújtó ellátások mellett az önkormányzat a 70 éven felüli lakosokat más módon is támogatja. A helyi adókról szóló rendeletben határozta meg, hogy a fenti korosztály részére 50%-os kedvezményt állapít meg kommunális adó területén.

Az időskorúak járadékát olyan idős emberek tudják igénybe venni, akik a nyugdíjkorhatár betöltése után saját jogú nyugellátásra nem jogosultak, mivel nincs elég szolgálati idejük és saját maguk vagy családjuk jövedelme a meghatározott értékhatár alatt van. Számuk nem jelentős, de olyan alacsony a járadék összege, amelyből segítség nélkül nem lehet fedezni a megélhetési, a gyógyszer és egyéb költségeket. 2023-ban havi összege nem egyedülálló személy esetében 32.785 Ft, egyedülállónál 38.555 Ft vagy 75 évet betöltött egyedülálló személy esetében 52.045 Ft.

Időskorúak járadékában részesülők száma

év	időskorúak járadékában részesülők száma
2016	15
2017	15
2018	20
2019	22
2020	20
2021	18

Forrás: TeIR

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A város vezetése kiemelten kezeli e korcsoportot, s intézményein keresztül biztosítja számukra a kulturális közéletbe való aktív bekapcsolódásukat. A kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférést a városban a Mezőtúri Közművelődési és Sport Kiemelten Közhasznú Nonprofit Kft., valamint a Móricz Zsigmond Városi Könyvtár biztosítja.

A Mezőtúri Közművelődési és Sport KKN Kft. tevékenységének fontos szegmense az időskorúak számára a közművelődési szolgáltatások nyújtása, melyekkel igyekeznek aktívan bevonni ezt a korcsoportot az intézmény tevékenységébe. Az intézményben kapnak helyet a nyugdíjas klubok, foltvarrók köre, továbbá népdalkör is működik, melynek tagjai 90%-ban inaktív korúak.

Az önkormányzati intézmények a közművelődési feladatokat és a nyilvános könyvtári szolgáltatásokat látják el. A könyvtár számos olyan programot hirdet, mely kifejezetten a nyugdíjas korosztályt szólítja meg. Célja, hogy a fenntartó önkormányzattal összhangban, olyan korszerű könyvtárat és információs központot működtessen, amely szolgáltatásaival magas szinten lássa el a város lakóit, és az oktatásban résztvevő tanulókat. Feladata, hogy használói számára biztosítsa a magyar és az egyetemes kultúra kincseit, a hazai és nemzetközi információhoz és tudáshoz való szabad hozzáférést.

A közművelődési szervezetek rendezvényeinek kulturális sokszínűsége a hagyományápolásra és új értékek teremtésére épül. A programok szervezésével, valamint közösségek létrehozásával céljuk a helyi társadalom kapcsolatrendszerének építése, civil szervezetek és egyéni kezdeményezések fogadása, támogatása és az együttműködés révén az információ áramlásának biztosítása.

c) idősek informatikai jártassága

A könyvtár a TÁMOP 3.2.4.-es pályázatból alakította ki a számítógépes oktatótermet, ahol az idősek elsajátíthatják az internet használatát, szerezhetnek alapfokú jártasságot a számítógép kezelésben. Ez fontos abból a szempontból, hogy az itt megszerzett ismeretekkel kapcsolatot tudnak teremteni távolabb élő családtagjaikkal, ismerőseikkel, nem érzik magukat annyira elszigeteltnek. Általa igénybe tudnak venni különböző szolgáltatásokat, új lehetőségeket fedezhetnek fel.

A könyvtár beiratkozott tagjai – így természetesen a nyugdíjasok is – számára a tagdíj tartalmaz napi fél óra ingyenes internet használati lehetőséget.

A Mezőtúri Közművelődési és Sport Kiemelten Közhasznú Nonprofit Kft. ad helyet az idősek informatikai képzésének. Nagy népszerűségnek örvend a „Kattints rá Nagy!” program, az elmúlt években számos időskorú 20-30 órás képzésen ismerte és tanulta meg a számítógép használatára vonatkozó információkat, technikákat. A könyvtárban nyilvános számítógépek állnak rendelkezésre. Szükség esetén e-tanácsadó áll az idős emberek rendelkezésére a segítségnyújtásban, hogy

megismerjék és használják az egész életen át tartó tanulást támogató digitális kulturális adattartalmakat.

Az időskorúak nagyobb része azonban továbbra is tájékozatlan a számítógépes ismeretek terén. A digitális világ félelemmel tölti el őket, nem kívánnak megismerkedni a számukra ismeretlen, érthetetlen dolgokkal.

d) a generációk közötti programok

Évek óta hagyomány, hogy óvodások, általános iskolások anyák napján, Mikulás napján, és egyéb ünnepnapokon műsorral kedveskednek az Idősek otthonában élőknek. Célszerű lenne ezt kiterjeszteni esetleg az Idősek Klubjára is.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az időskorúak kapcsán alapvető cél az aktív életvitel biztosítása, hiszen az aktivitással kivédhető a feleslegessé válás érzése.

A nyugdíjasok közösségeihez tartozó réteg a legaktívabb résztvevő a városi kulturális programokon, illetve egyre önállóbban megszervezik a maguk számára fontos közösségi együttléteket, szórakozási alkalmakat. A város a Covid-19 járvány ideje alatt maszkvarrással és kiosztásával járult hozzá az idősek védelméhez.

A Móricz Zsigmond Városi Könyvtár rendezvényein résztvevők között szintén jelentős számú az idősebb generáció részvétele.

A könyvtár színházi járatot szervez a vármegyeszékhelyen található Szigligeti Színházba, ahol magas a résztvevő nyugdíjasok aránya.

Megszólításra szívesen megnyerhetők önkéntes segítő munkára is. 2021-ben a Mezőtúri Intézményellátó és Ingatlankezelő Közhasznú Nonprofit Kft. meghirdette a "Fogadj örökbe egy parkot" programot, amelynek elsődleges célja Mezőtúr városának közterületen lévő zöldterületek színvonalának az emelése, a lakókörnyezet kulturáltabb, igényesebb kialakítása, az esztétikusabb utcakép megvalósítása. Bevonásra kerültek a lakóközösségek és a civil egyesületek is. Virágültetéssel, egyéb növények ültetésével, a közterület tisztántartásával járulnak hozzá a város utcaképének színvonalasabbá tételéhez.

Az alábbi alapelvek mentén kell összeállítani a helyi programot, az abban foglalt célokat és intézkedéseket:

- Az emberek a korral mindinkább különböznek egymástól, nincs ún. egységes öregedési minta, de kimondható, hogy van egészséges öregedés.
- Az idős emberek azért betegek, mert megbetegedtek, és nem azért, mert idősek.
- Az idősödéssel mindinkább az "öt I"-vel lehet számolni orvoslásban, ápolásban, gondozásban egyaránt. Ezek: Immobilitás (mozgásképtelenség), Instabilitás (állásképtelenség vagy probléma), Intellektuális hanyatlás és az Iatrogénia (az egészségügyi ártalmak), Inkontinencia (vizelet-, széklettartási problémák).
- Az idősebbeknél a már említett változások és jellemzőik miatt a velük való stratégiák speciálisak, körültekintő és gondos munkát igényelnek, személyre szabottan, a kapacitást figyelembe véve és mégis hatékonyan.

Az önkormányzat bűnmegelőzési koncepciójának és intézkedési tervének megfelelően szorosan együttműködik a Mezőtúri Rendőrkapitánysággal, amely különösen sikeres és egyedülálló Sérített Védelmi Programot vezetett be. Az áldozattá válás megelőzése érdekében az időskorú lakosságot kiemelten védi és támogatja, amelyet a külterületi ingatlanokban, tanyákon élők sérelmére elkövethető bűncselekmények megelőzésére 2023. évtől külön intézkedési tervben meghatározott feladat keretében hajt végre. Fokozott járőrözéssel, jelzőrendszerrel akadályozza meg az idősek sérelmére elkövetett bűncselekményeket.

A Mezőtúri Rendőrkapitányság tájékoztatása szerint 2023 első nyolc hónapjában a körzeti megbízotti állomány összesen 81 esetben hajtott végre ellenőrzést és felvették a kapcsolatot dokumentáltan 217 fő egyedül élő, a korábbiakban veszélyeztetett csoportba tartozó időskorú személlyel.

Tevékenységük során együttműködnek a helyi polgárőrséggel is, akik segítik a sérítettvédelmi csoportok aktualizálását. A polgárőrség amennyiben ismer olyan időskorú személyt, akinek visszatérő rendőrségi ellenőrzését indokoltnak tartja, megadja az elérhetőségét és a körzeti megbízottak felkeresik az érintetteket.

A körzeti megbízottak a kapcsolattartásuk során tájékoztatást adnak az időskorú személyek részére az elkövetett csalások módszereiről, az áldozattá válás elkerülésének módjairól, illetve ismertetik a 112-es segélyhívó helyes használatát is.

Magyarország Kormánya 2022-ben elindította a Gondosóra programot, amely mérföldkövet jelent a digitális idősgondozás területén.

A program célja elősegíteni, növelni a 65 év feletti otthonukban élő magyar állampolgárok biztonságérzetét, a hivatalos szociális ellátórendszer igénybe vétele nélkül a közvetlen környezet

bevonásával megerősíteni a róluk való gondoskodást, amely szolgálja az emberi élet minőségét, védelmét és biztonságát. Az idők során a generációk együttélése megváltozott, szétszóródtak a családok, ezáltal nehezebbé vált a távol élő idős hozzátartozókról, ismerősökről való gondoskodás. A megváltozott körülményekhez és a technikai fejlődéshez igazodik az országos jelzőrendszerre épülő Gondosóra program.

Feladata, hogy a saját otthonukban élő idős emberek számára alanyi jogon járó korszerű, ingyenes segélyhívó eszköz segítségével kapcsolatba léphessenek a Diszpécserközponttal. Amennyiben a képzett diszpécser megítélése szerint a problémás helyzet megoldása az előre megadott kontaktszemély (családtag, szomszéd, barát, szociális gondozó, stb.) beavatkozását igényli, felveszi vele a kapcsolatot, aki aztán közvetlen és gyors támogatást, megoldást nyújthat a problémára.

Az országos lefedettségű távfelügyeleti és diszpécser szolgáltatás Magyarország minden településén hozzáférhető a nap 24 órájában, a hét minden napján.

A program részeként megvalósuló szolgáltatás és a csuklóra rögzíthető, vagy nyakba akasztható jelzőeszköz ingyenes. A készülék kétirányú kommunikációra képes: jelzést ad és a diszpécsertől hívást fogad, de felhasználása eltér a mobiltelevontól, mivel nem lehet vele kimenő hívásokat kezdeményezni és külső hívásokat fogadni. A kommunikáció kizárólag a Diszpécserközponttal lehetséges a készüléken keresztül. Mezőtúr Város Önkormányzata és a Ficsak Mezőtúr Alapítvány segítséget nyújt az igénylés folyamatában.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A morbiditási statisztikák rangsorában a pszichés problémák az egyik leggyakrabban előforduló betegségek.	Rendszeres mozgást biztosító szolgáltatások további bővítése. Szűrővizsgálatok biztosítása. Prevenációs szemlélet erősítése, az egészségtudatos magatartás fejlesztése
Gyakran válnak áldozattá az idősök.	Idősök személyes környezetének, otthonának védelmét szolgáló intézkedések bővítése.
Magas az egyedülélők aránya, gyakori az elmagányosodás.	Az aktivitást és a függetlenséget megőrző programok, szolgáltatások szervezése. Generációk közötti kapcsolat erősítése - "Fogadj örökbe egy nagyszülőt/unokát"

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Az ENSZ 2006. december 13-án fogadta el a Fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló egyezményt (továbbiakban: ENSZ Egyezmény), amely megállapítja, hogy az országok kormányainak mi a teendője a fogyatékosággal élő személyek jogainak védelme és azok előmozdításának érdekében. Az Egyezményhez tartozó Fakultatív Jegyzőkönyv aláírásával Magyarország elkötelezte magát az Egyezményben leírtak betartására.

Az ENSZ Egyezmény átfogó módon egybe foglalja a fogyatékosággal élő embereket megillető jogokat. Arra törekszik, hogy a fogyatékosággal élő személyek a többi emberhez hasonlóan élhessenek és ugyanúgy gyakorolhassák emberi jogaikat.

Az ENSZ Egyezmény alapelvei:

- a veleszületett méltóság, az egyéni autonómia tisztelete, beleértve a saját döntés meghozatalának szabadságát és a személyek függetlenségét,
- a hátrányos megkülönböztetéstől való mentesség,
- teljes és hatékony társadalmi részvétel és befogadás,
- a fogyatékosággal élő személyek különbözőségének tisztelete és elfogadásuk az emberi sokszínűség, valamint az emberiség részekén,
- esélyegyenlőség,
- hozzáférhetőség,
- a nők és férfiak közötti egyenlőség,
- a fogyatékosággal élő gyermekek formálódó képességeinek tisztelete, és a fogyatékosággal élő gyermekek identitásuk megőrzéséhez fűződő jogának tiszteletben tartása.

Az ENSZ Egyezmény meghatározza a fogyatékosággal (disability) élő személy fogalmát:

“minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, szellemi vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.”

A sérülés fennállása alapján vannak veleszületett, születéstől fennálló fogyatékosággal rendelkezők és későbbi életkorban bekövetkezett, szerzett károsodással rendelkező emberek. Mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkciókban sérült, illetve többszörös fogyatékoság létezik.

Az Európai Unió elismeri és tiszteletben tartja a fogyatékosággal élő személyek azon jogát, hogy az önállóságuk, társadalmi és foglalkozási beilleszkedésük, valamint a közösség életében való részvételük biztosítását célzó intézkedések előnyeit élvezhessék. Az Unió részes fele a

fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménynek, és fontos szerepet játszik az egyezmény uniós végrehajtásának előmozdításában.

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény célja a fogyatékos személyek jogainak, a jogok érvényesítési eszközeinek meghatározása, továbbá a fogyatékos személyek számára nyújtandó komplex rehabilitáció szabályozása, és mindezek eredményeként a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének, önálló életvitelének és a társadalmi életben való aktív részvételének biztosítása.

A törvény meghatározása szerint fogyatékos személy "az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással – illetve ezek bármilyen halmozódásával – él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja".

A törvény a fogyatékos személyt megillető jogokat a környezet, a kommunikáció, a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés, közlekedés, támogató szolgálat, segédeszköz tekintetében írja le. A törvény megjelöli az esélyegyenlősítés célterületeit: egészségügy, oktatás, képzés, foglalkoztatás, lakóhely, közösségbe való befogadás, önálló életvitel, kultúra, sport.

A KSH adatai szerint Magyarország népessége 2011-ben 9.937.634 fő, 2022-ben 9.603.634 fő volt, 334 ezer fővel csökkent a népességszám.

A 2022-es népszámlálás országos adatai szerint az adatot szolgáltatók közül az 5 éves és annál idősebb népesség 75%-a adott választ az egészségi állapotra vonatkozó, az önkéntesen megválaszolható kérdésekre. A válaszadók 72%-a nem számolt be egészségi problémákról. 1,7 millió ember tartós betegségről számolt be, 639 ezer ember nyilatkozta azt, hogy egészségi állapota súlyosan korlátozza őket és 270 ezren mondták azt, hogy fogyatékossgal élnek.

A Kormány a fogyatékos személyek helyzetének előmozdítása, a fogyatékossgal ügyével kapcsolatos feladatok ellátásának elősegítése, továbbá a fogyatékos személyek érdekében működő civil szervezetekkel történő együttműködés erősítése céljából létrehozta és működteti az Országos Fogyatékossgügyi Tanácsot. A Tanács javaslattevő, véleményező és tanácsadói tevékenységet végez. Hozájuk kapcsolódnak a vármegyei és települési szinten működő különböző fogyatékossgai csoportokat tömörítő szervezetek.

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény rendelkezik arról, hogy "a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének megteremtéséhez szükséges

intézkedések megalapozása érdekében elfogadott Országos Fogyatékosügy Programban (a továbbiakban: Program) foglaltakat az egészségügyi, foglalkoztatási, szociálpolitikai, oktatási, közlekedési tervezésben, továbbá a településfejlesztésben, valamint az egyéb állami tervezés körébe tartozó döntés meghozatala során érvényre kell juttatni”.

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás

A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről. A népszámlálás alkalmával nem lehet teljes körű adatokhoz jutni, így azokból nem kapunk pontos értékeket, mivel sokan nem válaszolnak az egészségügyi állapotukra vonatkozó kérdésekre. Pedig a kapott adatok segítenének a helyzetük javítását, esélyegyenlőségük biztosítását célzó programok előkészítésében, megvalósításában. A válaszok a fogyatékossgal élő civil szervezetek munkáját is tudná támogatni, az érdekképviseletük eredményességét is befolyásolni tudná.

Az ENSZ Egyezmény elismeri a fogyatékossgal élő személyek munkavállaláshoz való jogát, amelynek másokkal azonos alapon kell történnie. Ez azt jelenti, hogy a fogyatékossgal élő személyek számára nyitott, befogadó és hozzáférhető munkaerő-piacot kell biztosítani, ahol szabadon megválaszthatja és elfogadhatja a munkát, amely által biztosítani tudja megélhetésének fedezetét, életszínvonalának megőrzését. Joguk van olyan munkakörnyezethez, amelynek a szükségleteikhez igazodik. A munkavégzés a megélhetésen kívül társas kapcsolatokat is jelent, hiszen ennek hiányában szociális kapcsolataik beszűkülnek, amely lelki problémákat okozhatnak.

A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

A megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatása társadalmi és állami szinten előnyt jelent a munkahelyteremtés, a foglalkoztatás bővülése, az eltartottak számának csökkenése, az adófizetők

számának növekedése, a fizetőképes kereslet és a belső fogyasztás bővülése, illetve a társadalombiztosítás tehermentesítése érdekében is. A munkaadói szinten szervezeti előnyökkel járhat, pályázatokon való részvétel esetében akár előnyöket is lehet érvényesíteni. A munkavállalók szempontjából hasznosíthatók a megmaradt képességek, csökkenhet a betegség tudata, a jövedelem megszerzésével a társadalmi újratermelésbe tud kapcsolódni. A munkavégzésnek személyes hasznossága is van: megvan az önbecsülés visszanyerésének lehetősége. Ezeken kívül a szolgálati idő és az öregségi nyugdíj alapjául szolgáló kereset összege növekszik, amely az életszínvonalra hat ki.

Megváltozott munkaképességű az a személy, akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 60 százalékos vagy kisebb mértékű.

A fogyatékossgal élő személyek védett, támogatott munkahelyeken történő foglalkoztatásához szükséges a munkaerő-piaci szolgáltatások sokaságára, amellyel biztosítani lehet az egyenlő esélyhez való hozzáférést. 2019. január 1. napján lépett hatályba a szociális hozzájárulási adóról szóló 2018. évi LII. törvény, amely alapján foglalkoztatást ösztönző új eszközként a megváltozott munkaképességű személyek után adókedvezményt lehet érvényesíteni.

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény szerint "a munkaadó a megváltozott munkaképességű személyek foglalkozási rehabilitációjának elősegítése érdekében rehabilitációs hozzájárulás fizetésére köteles, ha az általa foglalkoztatottak létszáma a 25 főt meghaladja, és az általa foglalkoztatott megváltozott munkaképességű személyek száma nem éri el a létszám 5 százalékát". A munkáltató megváltozott munkaképességű ember alkalmazásával megtakarítást tud elérni.

Az akkreditált munkáltató olyan megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatót jelent, aki egy akkreditációs eljárás alapján rehabilitációs akkreditációs tanúsítványt kapott.

A védett foglalkoztatás alkalmával az akkreditált munkáltató általi foglalkoztatás során a munkáltató tranzit vagy tartós foglalkoztatást biztosít, és munkavállalóinak legalább 30%-a megváltozott munkaképességű személynek minősül. A tranzit foglalkoztatásnak az a célja, hogy a megváltozott munkaképességű munkavállaló az ilyen típusú foglalkoztatást követően legalább 6 hónapos időtartam keretében folyamatos foglalkoztatással a nyílt munkaerő-piacon végezzen munkát.

b) munkavállalást segítő lehetőségek

Mezőtúron kevés munkahely foglalkoztat fogyatékkal élő embereket. A "Teljes Életért Nonprofit Közhasznú Kft. a kevesek közé tartozik, akik munkalehetőséget biztosítanak megváltozott munkaképességű személyek számára. Akkreditációs eljárás alapján rehabilitációs akkreditációs tanúsítványt kapott munkáltatók közé tartozik. Itt a rehabilitációs foglalkoztatás során a munkavállalók munkatapasztalatot szereznek, visszanyerhetik a munkavégző képességüket. Ennek érdekében biztosítják mindazokat a személyi, tárgyi feltételeket, amelyek az egészségkárosodással, fogyatékossgal élő személyek állapotának megfelelő munkahelyi környezetet jelentenek. Ezzel a tevékenységükkel az a céljuk, hogy elősegítsék a munkavállalók képességeivel elérhető legmagasabb szinten történő foglalkoztatás megvalósítását. Elektronikai termékeket gyártanak, csomagolási munkákat végeznek. A náluk dolgozóknak a következő segítő szolgáltatások igénybevételére van lehetőségük: rehabilitációs, pszichológiai, életvezetési, munka, pályatanácsadás, jogsegélyszolgálat, családgondozás, szociális ügyintézés, munkaerő-piaci információk nyújtása.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Tapasztalataink szerint elhelyezkedésük során számos akadállyal kell megküzdeni. A munkáltató előítélete mellett a közlekedés eszközök használata is nehezíti helyzetüket. A fogyatékosok körében a foglalkoztatottsági arány nagyon alacsony. A munkaerő-piaci lehetőségeik erősen behatároltak. Gazdasági aktivitási mutatóik kedvezőtlen képet mutatnak, a munkaerőpiacon alulreprezentáltak.

A fogyatékos személyek elszigeteltek a társadalomban, így családjaik is jobban elkülönülnek a környezetüktől, ami értelmi fogyatékossg esetén még jelentősebb.

A foglalkoztatás kérdése kapcsán ki kell térni a fogyatékossgal élő személyt segítő családtagokra is. Sok esetben ők egyáltalán nem vagy csak kis mértékben tudnak megjelenni a munkaerő-piacon, hiszen nem tudják huzamosabb időre magukra hagyni valamilyen fogyatékossgal élő hozzátartozójukat. Kevés az atipikus foglalkoztatást alkalmazó munkahely, ahol osztott munkaidőben, részmunkaidőben vagy távmunkában tudnának dolgozni. Ez a megállapítás a fogyatékossgal élő személyekre is igaz. Emiatt nem csak a fogyatékkal élők, hanem az őket segítő családtagok is hátrányos helyzetbe kerülnek az élet számos területén.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

A Városháza akadálymentesítése megoldott, a fogyatékkal élők önállóan is felkereshetik az épületben lévő hivatalokat, hatóságokat. Hivatalos ügyeik intézése során a Kormányablakban, ügyfélszolgálaton, a közös önkormányzati hivatal irodáiban, a járási hivatal irodáiban, családsegítő- és gyermekjóléti szolgálatnál az ügyintézés feltételei biztosítottak.

A kormányablakok kialakításánál alapvető szempont volt a fizikai akadálymentesség, a kerekesszékekkel való megközelíthetőség figyelembe vétele, amelyet rámpák, liftek, speciális burkolat biztosításával, illetve siket és nagyothalló ügyfelek részére hangos térkép segítségével tettek meg.

Az Országos Fogyatékosügyi Program végrehajtásának részeként kommunikációs akadálymentesítés is történt a kormányablakokban. Az a cél, hogy legalább két ügyintéző tudjon jelnyelven kommunikálni a hallássérült ügyfelekkel.

A Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Kormányhivatal Mezőtúri Járási Hivatal Kormányablak és Okmányirodai Osztálya akadálymentes környezetben, közvetlenül az utcáról nyíló, földszinti irodában található a Városháza épületében. Három kormánytisztviselője alapszintű jelnyelvi képzésen vett részt, így a hozzájuk forduló, kormányablakban intézhető vagy okmányokkal kapcsolatos kérdésekben a jelnyelv segítségével támogatást tudnak nyújtani a fogyatékkal élő személyeknek hivatalos ügyeik intézése során.

A kórház és a járóbeteg szakellátás, valamint a háziorvosi rendelők is gond nélkül megközelíthetőek. A Móricz Zsigmond Városi Könyvtár akadálymentesítése elfogadható. A felnőtt könyvtár a földszinten található, mely kerekesszékekkel is megközelíthető a hátsó bejáraton át.

A hallás és látásukban sérült olvasók részére szoftver eszközöket: hangos könyveket biztosít, illetve nagybetűs könyvek is találhatóak, célzottan az idősebb korosztályt érdeklő irodalomból.

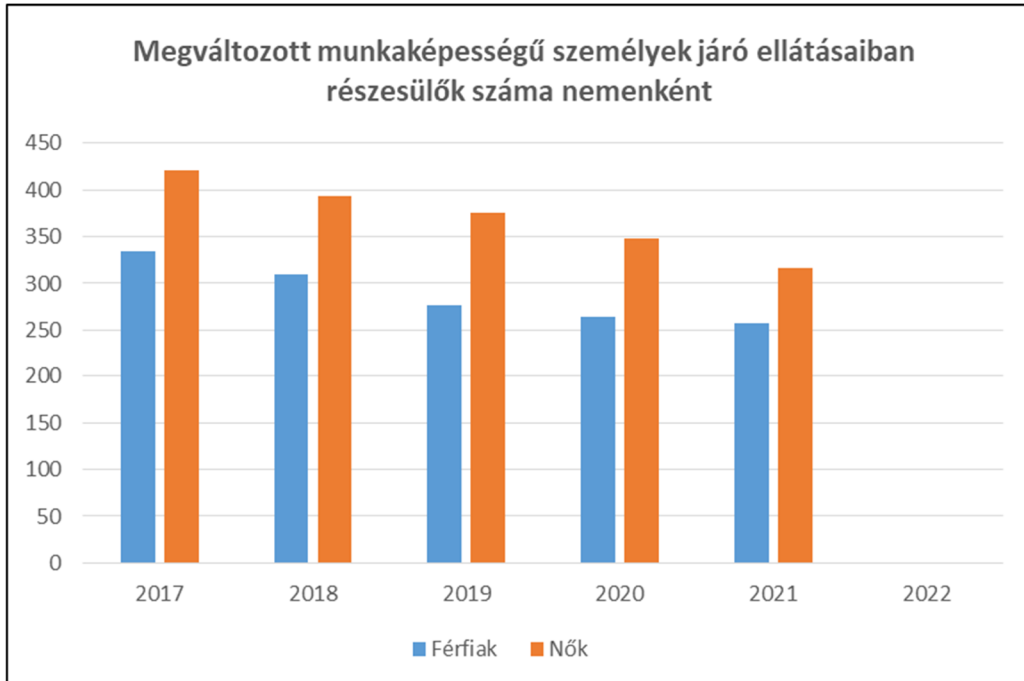
A könyvtári tagsági díj méltányos összegű – a 60 -70 év közöttiek számára – 600 Ft/év, mely bárki számára megfizethető. Hetven éven felüliek számára ingyenes minden szolgáltatás. 2023 decemberi állapot alapján a felnőtt könyvtárnak 828 beiratkozott tagja van, akik közül 64 fő 55-65 év közötti, 132 fő 65 év feletti. A tagság 15,9 %-a hatvanöt éven felüli.

Városunkban több civil szervezet tevékenykedik a fogyatékosok életfeltételeinek jobbítása érdekében.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2017	335	421	756
2018	309	393	702
2019	276	375	651

2020	264	348	612
2021	257	317	574
2022	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma	
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2017	n.a.
2018	n.a.
2019	n.a.
2020	n.a.
2021	n.a.
2022	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

Városunkban fogyatékos személyek nappali ellátását nyújtó intézmény nincs. Várhatóan a Berettyó-Körös Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központ tevékenységi köre bővülni fog ezzel az ellátási formával.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A szociális ellátásokat igénybevevők között nagy valószínűséggel jelen vannak fogyatékos személyek is, nyilvántartott adattal az alanyi jogon közgyógyellátásban részesülők, az időskorúak járadékában, súlyos fogyatékos hozzátartozó ápolása címén ápolási díjban részesülőkre vonatkozóan a járási hivatal rendelkezik, az önkormányzat nem.

A fogyatékkal élőket az önkormányzat különböző kedvezményekkel támogatja. Az önkormányzat a helyi adókról szóló rendeletében határozta meg, hogy a jogszabály alapján súlyosan fogyatékosnak vagy súlyos mozgáskorlátozottak minősülő személy részére 50% mértékű kedvezményt állapít meg kommunális adó területén.

2023. október 1. napjától az önkormányzat kibővítette ezen kedvezmény alá eső adóalanyainak körét. Észelve, hogy a településen számos családban előfordul fogyatékossgal élő személy, így élve a jogszabály adta lehetőséggel, a közös háztartásban élő közeli hozzátartozó részére is biztosítja a kedvezményt, ezzel is könnyítve a rájuk nehezedő terheken.

Az utóbbi években több jogszabály született, melyek a súlyos mozgáskorlátozottak közlekedési kedvezményeiben, a fogyatékossgal minősítésében eredményeztek jelentős változásokat. A korábban elfogadott „hét pontos” orvosi szakvélemények helyett a vármegyei kormányhivatalok mint rehabilitációs szakigazgatási szervek minősítik a közlekedőképességet.

A súlyos mozgáskorlátozottak pénzbeli támogatásként nyújtott közlekedési támogatása 2023. január 1. napjával megszűnt.

A fogyatékossgai támogatás a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. A fogyatékossgai támogatás összege évenként a nyugellátások évenkénti rendszeres emelésére vonatkozó szabályok szerint, azzal megegyező mértékben emelésre kerül. A támogatás havi összege 2023. január 1-jétől

- 32.222 Ft, ha a súlyosan fogyatékos személy hallási fogyatékos (függetlenül az önkiszolgálási képesség meglététől, vagy hiányától), vagy más fogyatékossga van és önkiszolgálási képessége nem hiányzik,

- 39.660 Ft, ha a súlyosan fogyatékos személynek nem hallási, hanem más fogyatékossga van és önkiszolgálási képessége hiányzik, vagy halmozottan fogyatékos.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

Az akadályozottság (handicap) fogalma az egyén kora, neme, társadalmi szerepei szerint elvárható mindennapi tevékenységének tartós akadályozottságát jelenti.

Az akadályok lehetnek fizikai és infokommunikációs akadályok. Fizikai akadály a lépcső, keskeny ajtó, folyosó, szűk WC, magas szegélyek, amelyek akár leküzdhetetlen akadály lehet a mozgássérült, mozgásfogyatékos (mankót, botot, kerekesszéket használó) személyek, a látássérült, látásfogyatékos emberek számára. Gátolja őket a szabad mozgásukban, mindennapi tevékenységükben. A tapintható, hallható információk hiánya súlyos hátrányt okoz.

Az épített környezet akkor akadálymentes, ha annak használata minden ember számára biztonságos, kényelmes, önállóan végezhető. A minden ember fogalmába az egészséges és az egészségkárosodott személyek is beletartoznak, illetve azok az emberek is, akiknek speciális eszközökre, műszaki megoldásokra van szükségük.

Az infokommunikációs akadály gátolja a hallásfogyatékos, halláskárosodott, értelmi fogyatékossgal élő személyeket életvitelét. Hiányoznak a megfelelő írott információk, jelnyelvi tolmácsok. Az egyszerűen megfogalmazott írott információ, a könnyen értelmezhető piktogramok, ábrák segítik az önálló életvitelt.

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése

A Mezőtúri Kórház-Rendelőintézet Rehabilitációs Osztályán biztosított különböző rehabilitációs ellátások igénybevétele. A gyógytorna, fizioterápia, Bemer terápia azonban nemcsak a fekvőbeteg ellátásban, hanem a járóbeteg ellátásban is biztosított. A városban van reumatológiai és ortopédiai szakrendelés. Sokan látogatják a környező települések (Túrkeve, Gyomaendrőd) gyógyfürdőit, melyek akár orvosi beutalóval is igénybe vehetők (vízi torna, masszázs pl.).

Mezőtúr is rendelkezik gyógyvízzel, a Városi Strandfürdő üzemeltetésében egy medence várja a lakosságot, mely alkalmas a reumatikus, a mozgásszervi, a nőgyógyászati megbetegedések utókezelésére. Ezen lehetőségek további kiaknázása a következő évek feladata lehet.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény szerint minden közhasználatú intézményt utólag alkalmassá kell tenni a biztonságos és akadálymentes használatra, függetlenül attól, hogy az épületek adottságai lehetővé teszik-e az átalakítást minden tekintetben. A már meglévő középületek akadálymentessé tételének határideje 2005. január 1. volt. A közterületek, utak, járdák, tömegközlekedés akadálymentessé tételének határideje 2010. január 1-re módosult.

Mivel az épületekre vonatkozó fenti határidőt az önkormányzatoknak nem sikerült maradéktalanul betartani, országosan megfogalmazott az az elképzelés, hogy egy településen belül legalább, intézményi típusonként 1-1 épületben valósuljon meg a teljes körű akadálymentesítés.

A Városháza akadálymentesítése megoldott, a fogyatékkal élők önállóan is felkereshetik az épületben lévő hivatalokat, hatóságokat. A kórház és a járóbeteg szakellátás, valamint a háziorvosi rendelők is gond nélkül megközelíthetők.

A Móricz Zsigmond Városi Könyvtár akadálymentesítése elfogadható. A felnőtt könyvtár a földszinten található, mely kerekesszéssel is megközelíthető a hátsó bejáraton át.

Mezőtúr Város Önkormányzata fontosnak tartja, hogy a tulajdonában lévő középületek közlekedési felületeit, a jogszabályoknak megfelelően - alkalmassá tegye arra, hogy azt a fogyatékkal élő, segítségre szoruló polgárai is akadálymentesen tudják használni. A megvalósítást azonban kizárólag saját erőből nem lehet végrehajtani, ezért folyamatosan figyeljük a pályázati lehetőségeket.

c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

A helyi önkormányzat számára fontosak a településen élő fogyatékos személyek, ezért a fogyatékos személyek részére támogatást nyújt a rendszeres szűrésekhez, különböző vitaminok vásárlásához. Folyamatos kapcsolatot tart a fogyatékos személyeket tömörítő helyi egyesületekkel, klubokkal és tájékoztatást nyújt a különböző pályázati lehetőségekről, valamint segíti azok elkészítését. Az egészségügyi prevenciós szolgáltatásokat, a szűrővizsgálatokat azonban a mozgásukban korlátozott személyek kevésbé veszik igénybe. Szükséges a támogatásuk a szűrőprogramokra történő eljuttatásuk (eljuttatásuk) terén.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége

Városunkban a munkahelyek akadálymentesítése részben megoldott, ezért törekedni kell a teljes körű megoldásra.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

A közlekedésfejlesztési célkitűzéseink során a társadalom valamennyi rétegének igényeit figyelembe kell vennünk.

Kiemelt területként kell kezelnünk a fogyatékkal élők akadálymentes közlekedése feltételeinek megteremtését.

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 5. § (1) és (2) bekezdése alapján a fogyatékos személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá

érzékeltető és biztonságos épített környezetre. Ez a jog vonatkozik különösen a közlekedéssel és az épített környezettel kapcsolatos tájékozódási lehetőségekre.

Ennek megvalósítása érdekében a korlátozott közlekedőképességű emberek pl: a kerekesszékekkel közlekedők, a terhes, illetve gyerekkocsit toló nők, stb. számára akadálymentes, épített környezetet kell kialakítani, amely biztonságos és önállóan használható.

Az új építésű utakat úgy kell építenünk, hogy minden tekintetben megfeleljenek az akadálymentes közlekedés feltételeinek.

A meglévő utak felújításakor és korszerűsítésekor is figyelembe kell vennünk ezeket a követelményeket.

A gyalogos közlekedési hálózatok problémái a városközpontban akadályozzák a gyalogosforgalmat a legnagyobb mértékben. Problémák: az akadálymentesítés hiánya, eltérő minőségű és sérült burkolatok, szintbeli különbségek.

A problémák megoldása egyrészt önkormányzati saját erő, másrészt pályázati összegek, Európai Unió források igénybevétele teszi szükségessé.

A fenti problémák megoldása érdekében folyamatos a pályázatok figyelése, sok esetben sikeres az azokon való részvétel. Ennek köszönhetően a város főtere megújult: a református nagytemplom oldalában lévő buszmegálló áthelyezésre került a kórházzal szemben, a templom főbejárata díszburkolatot, a rossz állapotban lévő járda új burkolatot kapott, kerékpártároló, parkolók, akadálymentes járdaszegélyek kialakítására került sor.

Az önkormányzat további közlekedésbiztonságot növelő beruházásokat is tervez a városban: szükséges korszerűsíteni néhány frekventált helyen található már meglévő gyalogátkelőhelyet, amelyet villogó KRESZ tábla, fényvisszaverő fóliával ellátott hagyományos tábla, ledes figyelemfelhívó napelemes-akkumulátoros villogó felszerelésével kíván megvalósítani. További négy forgalmas helyszínen új gyalogátkelőhelyeket szeretne létesíteni. Útfejlesztéshez kapcsolódó pályázati forrásból több aszfaltozott utca felújításra kerül. Van olyan utca, ahol a tengelyterhelést is meg kell erősíteni.

f) fogyatékkal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékkal élő személyek nappali intézménye, stb.)

A várost a vasúti fővonal és helyközi, távolsági buszjárat kapcsolja be az országos közösségi közlekedési hálózatba. A városi buszpályaudvar fel lett újítva, azonban a buszmegállóhelyek állapota nem felel meg az elvárásoknak. Nincs teljeskörű akadálymentesítés, a buszöböl nem megfelelő, vagy

nincs kialakítva, stb. Ahhoz, hogy a buszmegállóhelyek megfeleljenek a hatályos jogszabályoknak, saját forrásból nem valósítható meg, ezért pályázati összegekre, Európai Unió források igénybevételére lenne szükség. A helyi vasútállomást a MÁV a vonalfejlesztéssel együtt újíttotta fel. Ennek során a peronok megközelítésére aluljárót hoztak létre, amelyet a város felőli oldalon lépcsőn és lifttel, az Oncsai városrész felől pedig rámpán lehet megközelíteni. Minden peronhoz külön liftet szereltek fel, összesen hármat.

Fogyatékosággal élők nappali intézménye:

A Mezőtúri Református Egyház Bíró Kálmánné Bakos Iлона Idősek Otthona 20 fő mozgásfogyatékosok ápoló-gondozó részlegét működteti. A Mezőtúri Református Egyház Szendy Pál Idősek Otthona támogató szolgálatot biztosít a fogyatékkal élő emberek folyamatos segítése érdekében, amely szolgáltatás keretén belül személyi segítséget, szállító szolgáltatást és információnyújtást biztosít.

g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

A közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése folyamatos. Az egészségügyi, szociális szolgáltatások, a kulturális programokhoz történő fizikai akadálymentesített helyszínen érhetőek el. A hatályos jogszabályoknak megfelelően új beruházás, felújítás akadálymentesített környezet biztosításával történik. Az akadálymentes intézmények még nem minden területen felelnek meg a jogszabályi előírásoknak. Az Önkormányzat tulajdonában lévő járdák, zöldterületek, játszótérek felújítása során is gondoskodni kell a hozzáférés akadálymentességének biztosításáról.

Az ÉAOP 4.1.5-09 számú „Egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgáltatásokhoz” projekt 2010-ben valósult meg, célja a Polgármesteri Hivatal teljes körű akadálymentesítése volt.

Ma már kötelezően, jogszabályban előírt az akadálymentesítettség, amelynek betartatása az építésügyi hatóság feladata. Alapelv, hogy a településfejlesztési tervekben és más településfejlesztési dokumentációkban általános elvárásként jelenik meg az egyenlő esélyű hozzáférés szempontrendszer.

7.4. Fogyatékosággal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Belterületi utak, járdák, hidak felújítását célzó pályázaton vett részt a város, amelyből a fizikai akadálymentesítést még szélesebb körben tudja megvalósítani.

7.5. A fogyatékkal élők helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A fogyatékkal élők helyi szinten fokozottan érintő problémák a fentiekben már bemutatásra kerültek.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, az akadálymentes környezet aránya nem 100 %-os.	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése, információs és kommunikációs akadályok megszüntetése, lakókörnyezet akadálymentesítését szolgáló program. Közlekedésbiztonságot növelő beruházás megvalósítása: gyalogátkelőhelyek, járdák, táblák kihelyezése, felújítása.
Az egészségügyi prevenciós szolgáltatásokat, a szűrővizsgálatokat a mozgásukban erősen korlátozott személyek kevésbé veszik igénybe. Szükséges a támogatásuk a szűrőprogramokra történő eljutásuk (eljuttatásuk) terén.	Segíteni, hogy a fogyatékkal élők is minél nagyobb számban részt vegyenek az egészségügyi szűrővizsgálatokon. Támogató szolgálat létrehozása, amely segítség lehet a vizsgálatokra történő eljutásban.
Fogyatékosok nappali ellátása nem megoldott.	BKTT tevékenységi körének bővítése.
Az elfogadás nem megfelelő mértékű.	Esélyegyenlőségi családi nap szervezése.

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Káros szenvedélyek jelenléte, egészségtelen, mozgásszegény életmód.	Szűrések, előadások tartása, szervezése, gyógytorna biztosítása. Városi egészségnap szervezése. További street workout pálya (szabadtéri kondipark) építése.
Mentális és lelki problémák.	A Lelki Egészségközpont szerepének erősítése, előadások szervezése, beszélgető klub létrehozása.
Digitalizáció fejlesztése, közszolgáltatások digitális elérhetősége	Digitalizáció, digitális kompetenciák fejlesztése, a tudatos tartalomfogyasztásra nevelés segítése.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma, stb.)

Az egyházakkal, helyi vállalkozókkal, nem önkormányzati intézményekkel, civil szervezetekkel való partnerség folyamatos. Mezőtúr Város Önkormányzata öt közalapítványt hozott létre, melyek ma is funkcionálnak.

Tevékenységük szerint szabadidős, kulturális, sport, egészségmegőrző, hagyományápoló, szociális, zenei-, népzenei, természetvédő, kisebbségi, rehabilitációs és rekreációs szervezetek működnek a városban. A non-profit szerveződések között legnagyobb súllyal a kulturális egyesületek vannak jelen. A településen kb. 77 civil szervezet, van hivatalos civil szervezetként bejegyezve. Ezek mellett a nem bejegyzett klubok, dalkörök, művelődési, szabadidős és sport közösségek is nagy számban vannak jelen. A civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak, programokat szerveznek, melyeken a helyi lakosság nagy számban vesz részt.

A jelentősebb civil szervezetek városunkban:

Népi Díszítőművészeti Szakkör, Mezőtúri Polgárok és Gazdák Köre, Kaán Károly Országos Természet és Környezetismereti Versenyért Alapítvány, Benkő Gyula Környezet és Természetvédelmi Oktatóközpont Egyesület, Körös-Völgyi Természetvédelmi Egyesület, Joker Club, Rali-Túra Egyesület, Moto-Tour csoport, Petőfi Dalkör, Mongol Agrár Zrt. Népdalkör, Túri Szabadidős SE, Városi Nyugdíjas Klub, Mezőtúri Szivárvány Népzenei Egyesület, Rex Mentőkutyás Egyesület, Szív-Ért Klub, Búzavirág Népdalkör, Mezőtúri Horgász Egyesület, Mezőtúri Kick & Thai Box Klub, Mezőtúri Atlétikai Klub, Lokomotív Vasutas Nyugdíjas Klub, Mozgássérültek JNKSZMI - Egyesület Csoportja, Bodoki Fodor Helytörténeti Egyesület, Pedagógusok Szakszervezete Nyugdíjas Klub, Mezőtúri Zrínyi és Újlaki Óvoda Gyermekei Mosolyáért Alapítvány, Teleki Kollégium Alapítvány, V95 Galamb és Kisállattenyésztő Egyesület, „Napsugár” Kultúr-Kör, TÚRI Olvasókör Egyesület, Siketek és Nagyothallók Irodalmi Klubja, „Tisztelet” Vasutas Nyugdíjas Klub, Mezőtúri Polgárőr Egyesület, Mezőtúri Lokálpatrióta Egyesület, Henry Dunant Klub, KÓBORKA Túri Állatvédők Közhasznú Egyesülete, Túri Lovas Klub SE, Vöröskereszt, Mezőtúri Polgári Gazdakör, Impro Fotóklub, Mezőtúri Cukorbeteg Klubja, Mezőtúri Sportiskola SE, Peresi Lovasegylet, Diabetes Klub, Túr-tű Foltvarró Szakkör, „Zene Mezőtúr Gyermekéiért” Alapítvány, HOMO FABER Alapítvány, Mezőtúri Szépkorúak Hagyományörzők Klubja, Kelet Magyarországi Nemzetőr Egyesület, Országos Nyugdíjas Klub Mezőtúri Wing Chuen Kung Fu Harcművészeti

Sportegyesület, R-13 Postagalamb Sportegyesület, Sono Felici Énekegyüttes Művészeti Egyesület, Ifjúsági Lakótelep Sportegyesület, Teleki Alma Mater Alapítvány, Ászok Judo Club, Közösség a Megújuló Vidékért Egyesület, Dalma Dance Club, Vadvirág Népdalkör, Mezőtúri Mazsorett Csoport, Kner Tánc-, Sport Egyesület, Vivace Kamarakórus, Mezőtúri Lovasklub, Imperium Ökölvívó Sportegyesület, Mezőtúri Mérnökök Baráti Köre Egyesület, Kártyavár Nyugdíjas Klub, Ficsak Mezőtúr Alapítvány, Leg a láb Néptánc együttes, AMTOSZ autós, motoros, lövész sportági szövetség, Mezőtúri a Holnapért 2001 Alapítvány, Dalvarázs, NOHA Vasút Modell Szakkör, Kéknefelejcs Dalkör, Barátság Nyugdíjas Klub, Túvarázslók Foltvarró Baráti Kör, Mezőtúri Úszó- és Vízilabda Sportegyesület, Fejlesztő Egyesület 2023, Mezőtúr Motocross Szakosztály /MAFC/, Reni Zumba Dance, Bea Zumba Dance, NABOLEX Lovas Udvar, New Step Fitnessz Egyesület, Új Lépés Fitnessz- és Táncstúdió SE,

Mezőtúr Város Önkormányzata által létrehozott közalapítványok:

Mezőtúr Városi Kórház-Rendelőintézet Fejlesztéséért Közalapítvány, „Az Újvárosi tanulók jövőjéért” Közalapítvány, Mezőtúr Művészeti Közalapítványa, „Dr. Franz és Elisabeth Bender” Közalapítvány, Mezőtúr Város Sportjáért Közalapítvány.

b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

A civil szervezetek támogatását az önkormányzat oly módon is segíti, hogy a Közösségi Házban ingyenesen biztosít helyiséget összejöveteleik lebonyolításához. A Közösségi Ház a helyi amatőr művelődési közösségnek, egészségmegőrzéssel foglalkozó klubnak, hobby tevékenységet folytató kluboknak is otthont ad. Mezőtúr Város Képviselő-testülete a Petőfi Sándor utca 5. szám alatti ingatlan hasznosításáról döntött, melyben felhatalmazta a Mezőtúri Közművelődési és Sport Kft-t, hogy az ingatlan hasznosítására vonatkozóan tárgyalásokat folytasson, előnybe részesítve a civil szervezeteket. A hasznosítás során a bérlőknek a felmerülő közüzemi költségeket kell megtéríteniük. A civil szervezetek maximálisan kihasználják az ingatlan által biztosított lehetőségeket.

A Petőfi Sándor utca 5. szám alatti 100 éves ingatlan felújításra került és 2022 augusztusában, 18 év után itt nyitott újra a Szabadság Mozi- Film és Színház. A gyerekeknek, fiataloknak, családoknak helyben nyújt olyan kulturálódási lehetőséget, amelyekért eddig más településekre kellett utazni. Premier filmeket vetítenek, stand up comedy estétet, színházi bemutatókat, előadásokat, közművelődési programokat szerveznek az érdeklődők számára. Ezzel a szolgáltatással bővült városunkban a kikapcsolódási lehetőségek köre, amely hozzájárul a szabadidő hasznos eltöltéséhez és különleges közösségi élményeket nyújt.

A Szabadság Mozi- Film és Színház a látogatók elégedettségének mérése alapján az első öt hónap alatt a Turul Projekt vállalati, céges rangsorában a Szórakozás kategóriában 2022-ben I. helyezést ért el.

Nemzetiségi önkormányzat nem alakult a 2019-es választások során.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása

A nagykun kulturális és sport hagyományok őrzése, ápolása, ehhez kapcsolódóan pályázatok benyújtása, rendezvények szervezése és koordinálása, kunkapitány választása koordinálása, kiadványok megjelentetése, kitüntetések, címek alapítása, adományozása, nagykunági internetes honlap létesítése, fenntartása, és egyéb közösségi társadalmi tevékenység céljából 1999. április 25-én NAGYKUN HAGYOMÁNYŐRZŐ TÁRSULÁS működtetésére megállapodást kötöttünk.

A társulás székhelye: Kisújszállás város, Polgármesteri Hivatal

A társulás tagjainak neve:

Kisújszállás Város Önkormányzata, Karcag Város Önkormányzata, Túrkeve Város Önkormányzata, Mezőtúr Város Önkormányzata, Kenderes Város Önkormányzata, Berekfürdő Község Önkormányzata, Kétpó Község Önkormányzata, Kunmadaras Nagyközség Önkormányzata, Kunhegyes Város Önkormányzata, Kuncsorba Község Önkormányzata, Kunszentmárton Város Önkormányzata, Mesterszállás Községi Önkormányzat.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Városunkban Roma Nemzetiségi Önkormányzat nem működik.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A képviselő-testület ideiglenes bizottsága évente pályázatot hirdet civil szervezetek működésének, valamint városi közművelődési és sport programok támogatására. A helyi civil társadalom működését az önkormányzat anyagi támogatással és az infrastruktúra biztosításával is támogatja.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában

A „Teljes Életért” Nonprofit Közhasznú Kft. legfontosabb célkitűzése a megváltozott munkaképességű munkavállalók részére megfelelő munkafeltételek, illetve munkalehetőség biztosítása, amely a fogyatékossgal élők hasznos foglalkoztatását teszi lehetővé. Segítenek

megvalósítani a munkavállalók rehabilitációját, habilitációját, amely lehetőséget biztosít a munkavállalók nyílt munkaerőpiacra történő visszajutására, valamint az egészségi állapotuk fenntartására, javulására.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. Helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatában

A Helyi Esélyegyenlőségi Program olyan koncepciókra, programokra és tervekre épül, melyeket Mezőtúr Város Önkormányzata már korábban jóváhagyott. A helyzetelemzés előkészítésben részt vettek a városunkban dolgozó szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési szakemberek. A helyzetelemzés előkészítés módszere az online kapcsolattartás az egyes esélyegyenlőségi csoportokkal kapcsolatos problémák feltárására, majd a program tervezet véleményezésére koncentrálódott. Mezőtúr Város Önkormányzat Képviselő-testülete nyilvános képviselő-testületi ülésen tárgyalja és fogadja el a Helyi Esélyegyenlőségi Programot.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

Fontos szerepet tölt be a Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulásának nyomon követése. Ennek eszközei:

Az eredményesség értékelése, ellenőrzése kétévente történik. Szükséges minden elérhető eszközt és helyi médiumot bevonni (honlap, helyi sajtó, lakossági fórumok stb.) a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

A kétévenkénti értékeléskor a feltárt hiányosságok felszámolására külön intézkedési tervet kell készíteni, amelyben meghatározásra kerülnek a célkitűzések, tevékenységek, határidők és felelősök.

Mezőtúr Város Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programja a település minden polgárának életét érinti, ezért Mezőtúr Város Önkormányzata vállalja, hogy a programot a képviselő-testület véleményezése és elfogadása után széleskörű konzultációra bocsátja az esetleges módosítási javaslatok érdekében, illetve működtet HEP Fórumot.

c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF a települési önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összefoglalása

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	1. Szegregátumok helyének meghatározása nem megfelelő.	Az Integrált Városfejlesztési Stratégia felülvizsgálata, többek között a szegregátumok pontos meghatározása miatt.
	2. A gyermekjóléti alapellátás nem megfelelő munkakörülmények között zajlik, kevés a lehetőség az egyéni foglalkozásra.	TOP_Plusz-3.3.2-21 kódszámú, „Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése” című Pályázati Felhívás keretében folyamatban van a a Család- és Gyermekjóléti Központ, valamint a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat fejlesztése, új helyének kialakítása, mely lehetővé teszi a szolgáltatások bővítését, színvonaluk fejlesztését.
	3. Egészségtudatosság, személyi higiéne hiánya.	Az új TOP PLUSZ 312 projekt keretében Roma lány program szervezése: 15 fő, 7-18 éves korú roma lány mentorálására kerül sor. Egészségügyi előadások, szűrések, tanácsadások, természetbeni juttatásként sport, egészségügyi és tisztasági csomagok biztosítása. Felvilágosító

Gyermekek		előadások, programok szervezése szakemberek bevonásával. A fiatalok még legtöbbször felkészületlenek az anyaságra, nincsenek ismereteik a terhességről.
	1. A gyermekbántalmazás és a kiskorúak bűnelkövetésének gyakori előfordulása.	A gyermekek felkészítésében, tájékoztatásában a helyi társadalom - a lakosság és a civil szervezetek - nagyobb mértékű bevonására lenne szükség. Programok szervezése a bűnmegelőzés és gyermekbántalmazás elleni harc jegyében szakemberek bevonásával.
	2. A hátrányos helyzetű, valamint a fogyatékkal élő gyermekek otthoni tanulása nem minden esetben biztosított. Ezen csoportok iskolán kívüli elfoglaltsága, hasznos időtöltése nem biztosított.	A roma, mélyszegénységben élő, valamint a fogyatékkal élő gyermekek tanulásának segítésére tanoda létrehozása megfelelő szakemberek bevonásával.
	3. Iskolai bullying, online veszélyek.	Felvilágosító előadások szervezése.
	4. A fogyatékkal élő gyermekek megfelelő oktatáshoz való hozzájutása nehézségekbe ütközik, gyakran leküzdhetetlen a szülők számára.	A Berettyó-Körös Többcélú Társulás Szociális Szolgáltató Központ tevékenységének bővítése támogató szolgálat létrehozásával. Felmérés készítése az érintett családok igényeiről, a gyermekek helyzetéről.

Idősek	1. A morbiditási statisztikák rangsorában a pszichés problémák az egyik leggyakrabban előforduló betegségek.	Rendszeres mozgást biztosító szolgáltatások további bővítése. Szűrővizsgálatok biztosítása. Prevenációs szemlélet erősítése, az egészségtudatos magatartás fejlesztése
	2. Gyakran válnak áldozattá az idősek.	Idősek személyes környezetének, otthonának védelmét szolgáló intézkedések bővítése.
	3. Magas az egyedülélők aránya, gyakori az elmagányosodás.	Az aktivitást és a függetlenséget megőrző programok, szolgáltatások szervezése. Generációk közötti kapcsolat erősítése - "Fogadj örökbe egy nagyszülőt/unokát"
Nők	1. A nők esetében a gyermekvállalás után a munkaerőpiacra visszajutást a szaktudás hiánya, vagy elavultsága akadályozza.	Bővíteni kell a gyermekvállalás miatt a munkaerőpiactól hosszabb időre távol maradó nők által kedvezményesen igénybe vehető, korszerű ismeretek megszerzését célzó speciális képzési programok körét. Bölcsődei férőhelyek további bővítése.
	2. A nők gyakran válnak a családon belüli erőszak áldozataivá.	Helyi kezdeményezéssel, felvilágosító munkával, média bevonásával fel kell hívni a figyelmet arra, hogy milyen fórumokon, hogyan lehet segítséget kérni a családon belüli erőszak megakadályozására.
	3. Részmunkaidős foglalkoztatás, atipikus foglalkoztatási lehetőségek hiánya.	Támogatásokkal, pályázatokkal ösztönözni kell a munkáltatókat arra, hogy a női munkavállalók részére a gyermekek ellátása, illetve az idős hozzátartozók ápolása miatt

		részmunkaidős, illetve egyéb atipikus foglalkoztatási formákat alkalmazzanak.
	4. Gyermekneveléssel, ügyintézésel, a munkahely-család közötti egyensúly megteremtésével kapcsolatban nem mindig rendelkeznek megfelelő információval, tudással, tapasztalattal.	Szülői fórum létrehozása, ahol szakemberek is segítik konkrét tanácsokkal a szülőket, és egymás között is megbeszélhetik tapasztalataikat. Szülő szerepre felkészítő tanfolyamok, előadások szervezése. Pénzkezelési ismeretek bővítésére irányuló programok.
Fogyatékkal élők	1. Közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, az akadálymentes környezet aránya nem 100 %-os.	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése, információs és kommunikációs akadályok megszüntetése, lakókörnyezet akadálymentesítését szolgáló program. Közlekedésbiztonságot növelő beruházás megvalósítása: gyalogátkelőhelyek, járdák, táblák kihelyezése, felújítása.
	2. Az egészségügyi prevenciós szolgáltatásokat, a szűrővizsgálatokat a mozgásukban erősen korlátozott személyek kevésbé veszik igénybe. Szükséges a támogatásuk a szűrőprogramokra történő eljutásuk (eljuttatásuk) terén.	Segíteni, hogy a fogyatékkal élők is minél nagyobb számban részt vegyenek az egészségügyi szűrővizsgálatokon. Támogató szolgálat létrehozása, amely segítség lehet a vizsgálatokra történő eljutásban.

	3. Fogyatékosok nappali ellátása nem megoldott.	BKTT tevékenységi körének bővítése.
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	4. Az elfogadás nem megfelelő mértékű.	Esélyegyenlőségi családi nap szervezése.
	1. Káros szenvedélyek jelenléte, egészségtelen, mozgásszegény életmód.	Szűrések, előadások tartása, szervezése, gyógytorna biztosítása. Városi egészségnap szervezése. További street workout pálya (szabadtéri kondipark) építése.
	2. Mentális és lelki problémák.	A Lelki Egészségközpont szerepének erősítése, előadások szervezése, beszélgető klub létrehozása.
	3. Digitalizáció fejlesztése, közszolgáltatások digitális elérhetősége	Digitalizáció, digitális kompetenciák fejlesztése, a tudatos tartalomfogyasztásra nevelés segítése.

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák esélyegyenlősége megvalósul. Lehetőségük van kultúrájuk megőrzésére, ápolására. Sikerül integrálódniuk a helyi társadalomba, biztosított számukra a tanulás, szakképzettség megszerzése, a megfelelő lakhatás.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők részére a helyi közösségi kapcsolatok fejlesztésével, szociális és egészségügyi ellátásokkal az élethelyzetükből adódó hátrányok csökkenjenek.

Kiemelt területnek tartjuk a gyermekek védelmét, veszélyeztetettségük megszüntetését, a gyermeki jogok maximális érvényesülését. Nagyon fontos a gyermekek megfelelő oktatása, képességüknek, adottságuknak megfelelő képzés biztosítása, a szabadidő hasznos eltöltése, a digitális készségek fejlesztése. Kitüntetett figyelemmel hallgatjuk meg a gyermekek véleményét főként az őket érintő kérdésekben.

Folyamatosan odafigyelünk az idősök környezetének, otthonának védelmét szolgáló intézkedések bővítésére, az aktivitást és a függetlenséget megőrző programok, szolgáltatások szervezésére. Támogatjuk azokat a civil szerveződések, amelyek erősítik az idősök közösséghez való tartozását, a generációk közötti együttműködést.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a kedvezményesen igénybe vehető, korszerű ismeretek megszerzését célzó speciális képzési programok körének bővítését, főként a gyermekvállalás miatt a munkaerőpiactól hosszabb időre távol maradók részére. Elutasítjuk a nők elleni erőszakot. Támogatjuk azon programokat, amelyek segítik a nőket érintő problémák megoldását, a munka és a családi élet összehangolását.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők közszolgáltatásokhoz, kulturális és sport programokhoz való hozzáférés lehetőségeinek biztosítására, az akadálymentes környezet 100 %-os megteremtésére, szűrőprogramokon való részvételre. Támogatjuk a fogyatékkal élő gyermekek megfelelő oktatáshoz való hozzájutását.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés és bemutatása
0. Településszintű probléma												
1	Egészségnap szervezése	Káros szenvedélyek, egészségtelen, mozgásszegény életmód	A lakosság egészségmegőrzése, egészséges életmódra nevelése, prevenció vizsgálatokon történő részvétel megerősítése	A készülőben lévő járási Egészségterv. Mezőtúr Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Városi egészségnap szervezése, szűrések, előadások, gyógytorna. Street workout pályák építése.	polgármester	2028. december 31.	Közösen megvalósított programok a helyi szervezetekkel, minél több résztvevővel.	humán, pénzügyi technikai	Az egészségnap rendszeres időszakonként, pl. évente megvalósítható programmá válhat, és ezzel hozzájárulhat a lakosság egészséges életmódjához.	nem releváns
2	Mentális és lelki egészség	Mentális és lelki problémák.	A lakosság mentális és lelki egészségének, problémamegoldó készségeinek fejlesztése.	A készülőben lévő járási Egészségterv. Mezőtúr Város	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A Leleki Egészségközpont szerepének erősítése, előadások szervezése,	polgármester	2028. december 31.	Az előadásokon, beszélgető fórumokon résztvevő személyek száma.	humán technikai pénzügyi	A Leleki Egészségközpont pszichológusa és mentálhigiénés szakembere szakmai	nem releváns

				Integrált Városfejlesztési Stratégiája		beszélgető klub létrehozása.					tanácsokkal tudja segíteni a hozzáfordulókat. A szakemberek és a hasonló problémákkal küzdők támogatása könnyebbé teheti a probléma feldolgozását.	
3	Digitális kompetenciák fejlesztése	Digitalizáció fejlesztése, közszolgáltatások digitális elérhetősége	A digitális szakadék csökkentése, tudatosabb internethasználat.		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2009-2024 Idősügyi Nemzeti Stratégia 2023-2024	Digitalizáció, digitális kompetenciák fejlesztése, tudatos tartalomfogyasz- tásra nevelés. A közszolgáltatások körében digitalizáció megvalósítása.	polgármester	2028. december 31.	A digitális szolgáltatásokat igénybe vevők aránya, valamint a különböző programokba bevonott személyek száma.	humán technikai pénzügyi	Digitális szolgáltatások fenntartása.	nem releváns
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	Szegregátumok helyének meghatározása	Szegregátumok helyének meghatározása nem megfelelő	A szegregátumok helyének pontos meghatározása esetén célzottabb támogatások,	Mezőtúr Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája	Új roma stratégia 2019-2030	Az Integrált Városfejlesztési Stratégia felülvizsgálata szükséges a szegregátumok pontos	polgármester	2028.12. 31.	Szegregátumok behatárolása	humán technikai pénzügyi	A szegregátumban élő emberek életminőségének javulása.	nem releváns

			intézkedések valósíthatók meg az adott területen.			meghatározás a miatt.						
2	Szociális, gyermekjóléti szakemberek munkakörülmé- nyeinek javítása	Kevés a lehetőség az egyéni foglalkozásra, a szolgáltatások bővítésére.	A gyermekvédele- mben dolgozó szakemberek megfelelő, kultúrált körülmények között tudják fogadni a klienseket. Bővüljön a szolgáltatások köre.	Mezőtúr Város Integrált Városfejleszt- ési Stratégiája Helyi Építési Szabályzat	Gyermeke- k jogainak garanciáit biztosító nemzeti cselekvési terv 2030	TOP-Plusz- 3.3-2-21 kódszámú "Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése" című pályázat keretein belül a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, valamint Család- és Gyermekjóléti Központ fejlesztése	polgárme- ster	2028.12. 31.	A beruházás siker megvalósítása, szolgáltatások bővítése.	humán technikai pénzügyi	A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, valamint Család- és Gyermekjóléti Központ fejlesztésével a megfelelő munkakörülmén- yek hosszú távon biztosíthatók. Folyamatos működtetés.	nem releváns
3	Roma lány program szervezése	Egészségtudato- sság, személyi higiéne hiánya, fiatalkori terhesség	A Roma lány programban résztevők tudatosabb életvezése, az anyaságra felkészítése	Mezőtúr Város Integrált Városfejleszt- ési Stratégiája A készülőben lévő járási Egészségterv .	Gyermeke- k jogainak garanciáit biztosító nemzeti cselekvési terv 2030 Új roma stratégia 2019-2030	Az új TOP PLUSZ 312 projekt keretében kerül megtervezés re a Roma lány program. 15 fő, 7-18 éves roma lány mentorálására kerül sor. Egészségügyi előadások, szűrések, tanácsadások,	polgárme- ster	2028.12. 31.	A 15 fő aktív részvétele a programban.	humán technikai pénzügyi	A program lezárása utáni kapcsolattartás a résztevőkkel, nyomonkövetés.	nem releváns

						természetbeni juttatásként egészségügyi, sport és tisztasági csomagok biztosítása.						
II. A gyermekek esélyegyenlősége												
1	Gyermekbántalmazás és a kiskorúak bűnelkövetésének visszaszorítása	A gyermekek gyakran esnek áldozatul, sokan élnek bántalmazó környezetben. Magas a kiskorúak között a bűnelkövetők száma.	Minél kevesebb gyermek, és ha lehet egyetlen gyermek se legyen áldozat, ne kövessenek el bűncselekményt.	Mezőtúr Város Önkormányzatának Bűnmegelőzési és Közbiztonsági Stratégiája	Gyermekek jogainak garanciáit biztosító nemzeti cselekvési terv 2030 "Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia 2007-2032	A gyermekek felkészítésében, tájékoztatásában a helyi társadalom - a lakosság és a civil szervezetek nagyobb mértékű bevonása. Programok, előadások szervezése szakemberek bevonásával.	polgármester	2028.12.31.	Csökken a gyermekeket érintő családon belüli erőszak, valamint a kiskorúak által elkövetett bűncselekmények száma.	humán technikai pénzügyi	A tájékoztatásnak folyamatosan meg kell valósulnia. Rendszeres kapcsolattartás az érintett szervezetekkel, szakemberekkel.	nem releváns
2	Tanoda létrehozása	A roma, a hátrányos helyzetű, valamint a fogyatékkal élő gyermekek otthoni tanulása nem minden	Minden gyermek egyenlő esélyekkel vehessen részt az oktatásban, a szabadidő hasznos	Mezőtúr Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája	Gyermekek jogainak garanciáit biztosító nemzeti cselekvési terv 2030	Tanoda létrehozása egyrészt a roma és a hátrányos helyzetű gyermekek számára,	polgármester	2028.12.31.	Tanoda létszáma, a résztvevők tanulmányi eredményének javulása.	humán technikai pénzügyi	A Tanoda folyamatos működtetése.	nem releváns

III. A nők esélyegyenlősége												
1	Képzési programok körének szélesítése	Gyermekvállalás után a munkaerő piacra visszajutást akadályozza a szaktudás hiánya vagy elavultsága	A nők munkaerő-piacra történő visszajutásának elősegítése		Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	Speciális képzési programok bővítése, bölcsődei férőhelyek bővítése vagy új építése	polgármester	2028.12.31.	A munkaerő-piacra visszajutó nők és a bölcsődei férőhelyek száma növekszik	Humán, pénzügyi, technikai		nem releváns
2	Családon belüli erőszak felszámolása	Családon belüli erőszak nők esetében gyakori	Családon belüli erőszak csökkentése	Mezőtúr Város Önkormányzatának Bűnmegelőzési és Közbiztonsági Stratégiája	Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	Helyi kezdeményezés, és, felvilágosító munka, média bevonása, beszélgető sarok, klubfoglalkozások	polgármester	2028.12.31.	Beszélgető sarkon résztvevők, klubfoglalkozások száma	Humán, pénzügyi, technikai		nem releváns
3	Részmunkaidős foglalkoztatás	Részmunkaidős foglalkoztatás, atipikus foglalkoztatási lehetőségek hiánya	Női munkavállalók részére a gyermek ellátása, illetve idős szülők gondozása miatt részmunkaidős foglalkoztatások számának növekedése		Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	Pályázati források, támogatások felkutatása, munkáltatók ösztönzése atipikus foglalkoztatási formák alkalmazására	polgármester	2028.12.31.	Részmunkaidős foglalkoztatottak száma nő	Humán, pénzügyi, technikai		nem releváns

4	Információ-, tudás-, tapasztalatszerzés gyermeknevelés, ügyintézés, munkahely és család közötti egyensúly érdekében	Gyermekneveléssel, ügyintézással, munkahely és család közötti egyensúly megteremtése nem megfelelő	Tapasztalatnövekedése, pénzkezelési ismeretek bővülése, információ és tudás szerzése a témában		Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	Szülői Fórum létrehozása, szakemberek segítségével szülői szerepre felkészítő tanfolyamok, előadások szervezése, tapasztalatcsere, pénzkezelési ismeretek bővítésére irányuló programok	polgármester	2028.12.31.	A fórumon résztvevő személyek száma, programok száma	Humán, pénzügyi, technikai		nem releváns
IV. Az idősek esélyegyenlősége												
1	Szűrővizsgálatok, egészségügyi, sport szolgáltatások bővítése	Szűrővizsgálatok, egészségügyi, sport szolgáltatások hiánya	Szűrővizsgálatok, egészségügyi, sport szolgáltatások számának növelése, prevenciók szemlélet erősítése, egészségtudatos magatartás fejlesztése	Mezőtúri Kistérség Szolgáltatásszervezési Konceptiója	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	Szűrővizsgálatok, egészségügyi, sport szolgáltatások szervezése	polgármester	2028.12.31.	Szűrővizsgálatok, egészségügyi, sport szolgáltatások száma, résztvevők aránya	Humán, pénzügyi, technikai	Fenntarthatóság a szűrővizsgálat, egészségügyi, sport szolgáltatás igény szerint megvalósul	nem releváns
2	Gyakran válnak áldozattá	Idősek személyes környezetének, otthonának védelme nem	Az idősek védelmét biztosító szolgáltatások, intézkedések	Mezőtúri Város Önkormányzatának Bűnmegelőzési és	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-	Biztonsági intézkedések növelése	polgármester	2028.12.31.	Új az idősek védelmét biztosító szolgáltatások megvalósulása	Humán, pénzügyi, technikai	Az új idősek védelmét biztosító szolgáltatások fenntartása	nem releváns

		megoldott	növelése	Közbiztonsági Stratégiája	2024)							
3	Szociális, közművelődési szolgáltatások bővítése	Időskorú egyedülállók részére kevés program biztosított	Az időskorú egyedülállók részére programok, szolgáltatások biztosítása, generációk közötti kapcsolat erősítése	Mezőtúri Kistérség Szolgáltatásszervezési Konceptiója	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	Programok, szolgáltatások, képzések szervezése. "Fogadj örökbe egy nagyszülőt/unokát" program létrehozása	polgármester	2028.12.31.	Programok, szolgáltatások, képzések száma, valamint az érdeklődők száma	Humán, pénzügyi, technikai	Programok, szolgáltatások, képzések fenntartása	nem releváns
V. A fogyatékkal élő személyek esélyegyenlősége												
1	Akadályok megszüntetése	Az akadálymentes környezet nem 100%-os	Közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférésnél az akadálymentes környezet minél nagyobb arányú növelése	Mezőtúri Kistérség Szolgáltatásszervezési Konceptiója	Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)	Felmérések az érintett épületek megfelelnek-e a fizikai akadálymentesség feltételeinek, akadályok megszüntetése közlekedésbiztonságot növelő beruházás megvalósításával, érzékenyítő tréningek szervezése	polgármester	2028.12.31.	A fizikai akadálymentességnek megfelelő épületek számának növekedése, közlekedésbiztonságot növelő beruházás megvalósítása, érzékenyítő tréningek száma	Humán, pénzügyi, technikai	Fenntarthatóság az akadálymentes környezet igény szerint megvalósul	nem releváns
2	Az egészségügyi szűrővizsgálat	A fogyatékkal élők kis számban	Szűrővizsgálatok, egészségügyi szolgáltatások	Mezőtúri Kistérség Szolgáltatásszervezési Konceptiója	Országos Fogyatékosügyi Program	Szűrővizsgálatok, egészségügyi,	polgármester	2028.12.31.	Szűrővizsgálatok, egészségügyi, szolgáltatások	Humán, pénzügyi, technikai	Fenntarthatóság a szűrővizsgálat, egészségügyi,	nem releváns

	okon való részvétel segítése	vesznek részt a különböző egészségügyi szűréseken, nem tudnak ezekre eljutni	számának növelése, a szűrőprogramokra történő eljutás (eljuttatása) támogatása	szervezési koncepciója	Program (2015-2025)	szolgáltatások szervezése, eljutás (eljuttatásuk) támogatása			száma, résztvevők aránya		szolgáltatás igény szerint megvalósul	
3	Fogyatékosok nappali ellátása	Fogyatékosok nappali ellátása nem megoldott	Fogyatékosok nappali ellátásának megoldása a BKTT tevékenységi körének bővítésével	Mezőtúri Kistérség Szolgáltatási Szervezési koncepciója	Országos Fogyatékos Ságügyi Program (2015-2025)	Fogyatékosok nappali ellátásának támogatása	polgármester	2028.12.31.	Nappali ellátást igénybe vevők száma	Humán, pénzügyi, technikai	Fenntarthatóság, a fogyatékosok nappali ellátása megvalósul	nem releváns
4	Fogyatékkal élők elfogadása	A fogyatékkal élők elfogadása nem megfelelő mértékű	A fogyatékkal élők elfogadása mértékének növelése esélyegyenlőségi családi napszervezésével	Mezőtúri Kistérség Szolgáltatási Szervezési koncepciója	Országos Fogyatékos Ságügyi Program (2015-2025)	Esélyegyenlőségi családi napszervezése	polgármester	2028.12.31.	Esélyegyenlőségi családi napon résztvevők száma	Humán, pénzügyi, technikai		nem releváns

3. Megvalósítás

3.1. A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2. A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet.

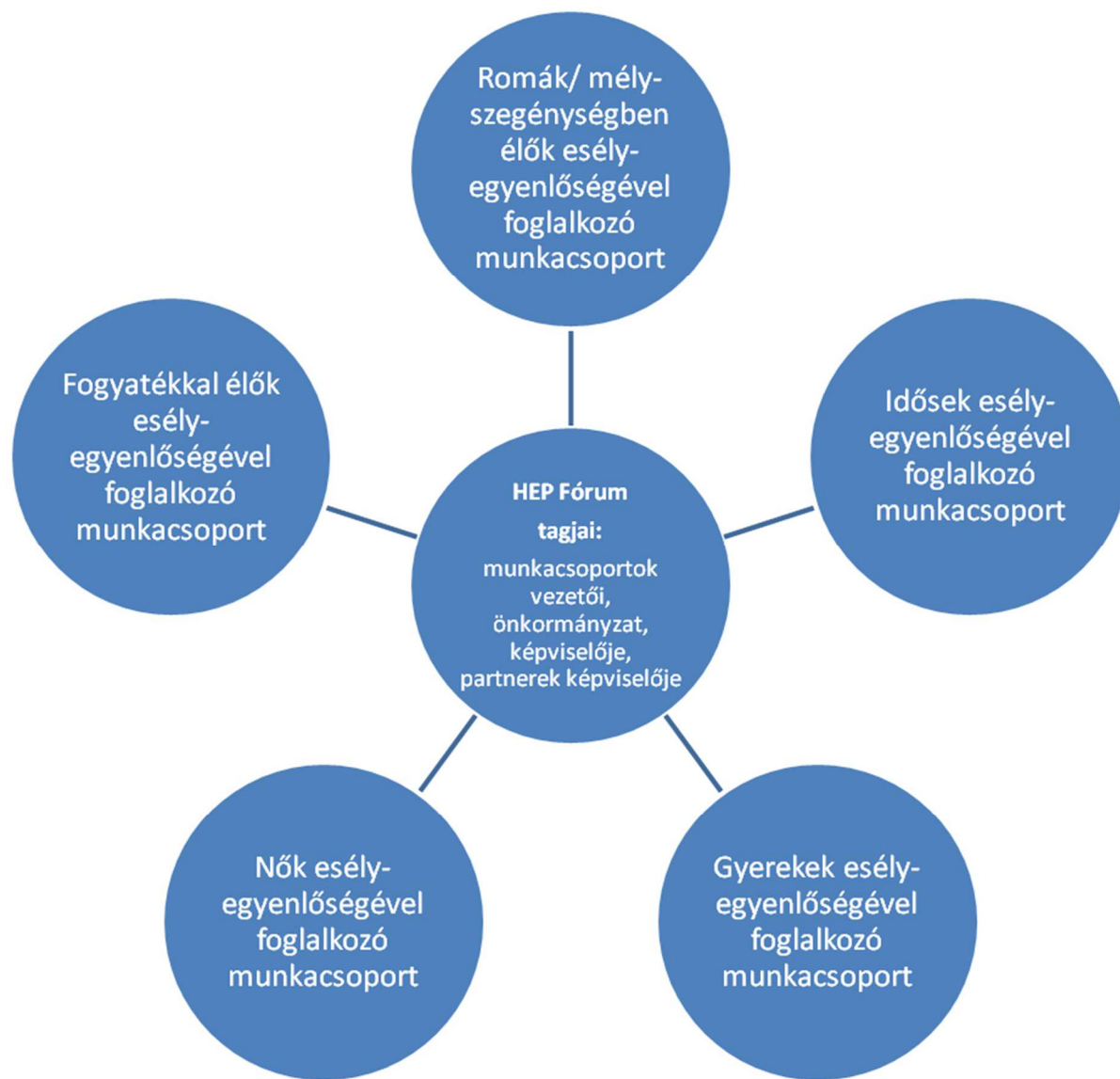
HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását. A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása,
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre,
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása,
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása.

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A

munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább két évente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok:

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő – A HEP célcsoportjai kapcsán érintett – civil szervezetek és egyházak képviselői,
- a HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,

- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak:

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3. Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4. Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5. Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.

- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
 - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben megtennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelősével közösen,
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.

- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

3.6. Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselő-testületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A Mezőtúr Város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Mezőtúr város képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és a/2023. (XII.14.) számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

----- - képviselő-testület elfogadó nyilatkozatának kivonata

Dátum: 2023. december ...

Aláírás

A Mezőtúr Város Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.